

ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦ
Ἐπιμελητῆς Ἐκδόσεως Ε. Π. Παπανοῦτσου

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΛΟΓΟΙ

ΚΑΤΑ ΝΕΑΙΡΑΣ λγ

ΑΡΧΑΙΟΝ ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Εἰσαγωγή Μετάφρασις Σχόλια

Θ. Γ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Ι. Ν. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥ
ΑΘΗΝΑΙ *Στοά Ἀρσακείου*

[ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ] ΚΑΤΑ ΝΕΑΙΡΑΣ

Πολλά με τὰ παρακαλοῦντα ἦν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γράψασθαι Νέαιραν τὴν γραφὴν ταυτηνὴ καὶ εἰσελθεῖν εἰς ὑμᾶς. Καὶ γὰρ ἠδικήμεθα ὑπὸ Στεφάνου μεγάλα καὶ εἰς κινδύνους τοὺς ἐσχάτους κατέστημεν ὑπ' αὐτοῦ ὃ τε κινδύους καὶ ἐγὼ καὶ ἡ ἀδελφὴ καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἐμὴ, ὥστ' οὐκ ὑπάρχων, ἀλλὰ τιμωροῦμένους ἀγωνιοῦμαι τὸν ἀγῶνα τουτονί· τῆς γὰρ ἐχθρας πρότερος οὗτος ὑπῆρξεν, οὐδὲν ὑφ' ἡμῶν πώποτε οὔτε λόγῳ οὔτε ἔργῳ κακὸν παθῶν. Βούλομαι δ' ὑμῖν προδιηγῆσθαι πρῶτον ἃ πεπόνθαμεν ὑπ' αὐτοῦ, ἵνα μᾶλλον μοι συγγνώμην ἔχητε ἀμνομένῳ, καὶ ὡς εἰς ἐσχάτους κινδύνους κατέστημεν περὶ τε τῆς πατρίδος καὶ περὶ ἀτιμίας.

- 2 Ψηφισαμένου γὰρ τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων Ἀθηναῖον εἶναι Πασίωνα καὶ ἐκτόνους τοὺς ἐκείνου διὰ τὰς εὐεργεσίας τὰς εἰς τὴν πόλιν, ὁμογνώμων καὶ ὁ πατὴρ ἐγένετο ὁ ἐμὸς τῇ τοῦ δήμου δωρεᾷ καὶ ἔδωκεν Ἀπολλοδώρῳ τῷ υἱεὶ τῷ ἐκείνου θυγατέρα μὲν αὐτοῦ, ἀδελφὴν δὲ ἐμὴν, ἐξ ἧς Ἀπολλοδώρῳ οἱ παῖδες εἰσιν. Ὅντος δὲ χρηστοῦ τοῦ Ἀπολλοδώρου περὶ τε τὴν ἀδελφὴν τὴν ἐμὴν καὶ περὶ ἡμᾶς ἅπαντας, καὶ ἡγουμένου τῇ ἀληθείᾳ οἰκειῶς ὄντας κοινωρεῖν πάντων τῶν ὄντων, ἔλαβον καὶ ἐγὼ γυναῖκα Ἀπολλοδώρου μὲν θυγατέρα, ἀδελφιδὴν δ' ἐμαντοῦ. Προελθὺν θότος δὲ χρόνου λαγχάνει βουλευεῖν Ἀπολλοδώρος· δοκιμασθεὶς δὲ καὶ ὁμόσας τὸν νόμιμον ὄρκον, συμβάντος τῇ πόλει καιροῦ τοιούτου καὶ πολέμου, ἐν ᾧ ἦν ἡ κρατήσασιν ὑμῖν μεγίστοις τῶν Ἑλλήνων εἶναι καὶ ἀναμφισβητήτως τὰ τε ὑμέτερα αὐτῶν κεκομίσθαι καὶ καταπεπολεμηκέναι Φίλιπ-

[ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ] ΚΑΤΑ ΝΕΑΙΡΑΣ

Πολλά εἶναι ἐκεῖνα, πού με παρακίνησαν, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νὰ ὑποβάλω αὐτὴ τὴν καταγγελία ⁽¹⁾ ἐναντίον τῆς Νεαίρας καὶ νὰ παρουσιασθῶ ἐνώπιόν σας. Ἔχουμε ἀδικηθῆ πάρα πολὺ ἀπὸ τὸν Στέφανο καὶ ἔχουμε φτάσει στὸν ἐσχατο κίνδυνο ἐξ αἰτίας του καὶ ὁ γαμβρός μου καὶ ἐγὼ καὶ ἡ ἀδελφὴ μου καὶ ἡ γυναῖκα μου. Ὡστε χωρὶς νὰ κάνω ἐγὼ πρῶτος ἀρχή, ἀλλὰ γιὰ νὰ τὸν τιμωρήσω, θὰ διεξαγάγω αὐτὸ τὸν δικαστικὸν ἀγῶνα, γιὰτὶ αὐτὸς πρῶτος ἄρχισε τὴν ἐχθρα, χωρὶς ποτὲ εἰς τῶρα νὰ κακολογήθηκε ἢ νὰ κακώπαθε ἀπὸ μᾶς. Θέλω δὲ νὰ διηγηθῶ πρῶτα σὲ σᾶς ὅσα ἔχουμε πάθει ἀπ' αὐτόν, γιὰ νὰ ἔχετε συμπάθεια σὲ μένα μᾶλλον πού βρισκομαι σὲ ἄμυνα, καὶ πῶς ἐφτάσαμε στὸν ἐσχατο κίνδυνο νὰ ἐξοριστοῦμε καὶ νὰ στερηθοῦμε τὰ πολιτικὰ μας δικαιώματα.

Ὅταν δηλ. ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων με ψήφισμά του ἀποφάσισε νὰ εἶναι Ἀθηναῖος πολίτης ὁ Πασίων ⁽²⁾ καὶ οἱ ἀπόγονοί του γιὰ τίς εὐεργεσίες πού πρόσφερε στὴν πόλη, σύμφωνα με τὴν εὐεργετικὴ αὐτὴ ἀπόφαση τοῦ δήμου ἔδωσε καὶ ὁ πατέρας μου στὸν Ἀπολλοδώρο, πού ἦταν γυιὸς ἐκείνου, γιὰ γυναῖκα τὴ θυγατέρα του, τὴ δική μου δηλ. ἀδελφὴ, ἀπὸ τὴν ὁποία ὁ Ἀπολλοδώρος ἔχει παιδιά. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἀπολλοδώρος ἦταν καλὸς στὴν ἀδελφὴ μου καὶ σὲ μᾶς ὄλους καὶ ἐπειδὴ μᾶς ἐθεωροῦσε πραγματικὰ συγγενεῖς καὶ ἤθελε νὰ μοιραζόμεστε μαζὶ του ὅλα τὰ ἀγαθὰ του, ἐπῆρα κι' ἐγὼ γυναῖκα μου τὴ θυγατέρα τοῦ Ἀπολλοδώρου, δηλ. τὴν κόρη τῆς ἀδελφῆς μου ⁽³⁾.

Ὑστερα ἀπὸ καιρὸ κληρώνεται βουλευτῆς ⁽⁴⁾ ὁ Ἀπολλοδώρος. Ἀφοῦ δὲ ἐδοκιμάστηκε ⁽⁵⁾ καὶ ἔδωκε τὸν ὄρκο σύμφωνα με τὸ νόμο, παρουσιάστηκε στὴν πόλιν μία τέτοια κρίσιμη στιγμή καὶ πόλεμος, πού ἐπρόκειτο ἢ ἂν νικήσουμε νὰ εἴμαστε οἱ πῖο μεγάλοι ἀπ' ὄλους τοὺς Ἑλλήνες καὶ ἀναμφισβήτητα καὶ ὅσα χάσαμε νὰ ξαναποκτήσουμε καὶ νὰ χτυπήσουμε ἀποτελεσματικὰ τὸν Φίλιππο ⁽⁶⁾, ἢ ἂν ὑστερήσουμε

πον, ἢ ὑστερήσασι τῇ βοηθείᾳ καὶ προεμένους τοὺς συμμά-
 χους, δι' ἀπορίαν χρημάτων καταλυθέντος τοῦ στρατοπέδου,
 τούτους τ' ἀπολέσαι καὶ τοῖς ἄλλοις "Ἐλλήσιν ἀπίστους
 εἶναι δοκεῖν καὶ κινδυνεύειν περὶ τῶν ὑπολοίπων, περὶ τε
 4 Λήμνου καὶ Ἰμβρον καὶ Σκύρου καὶ Χερρονήσου, καὶ μελ-
 λόντων στρατεύεσθαι ὑμῶν πανδημεὶ εἰς τε Εὐβοίαν καὶ
 Ὀλυθον, ἔγραψε ψήφισμα ἐν τῇ βουλῇ Ἀπολλόδωρος
 βουλευῶν καὶ ἐξήνεγκε προβούλεμα εἰς τὸν δῆμον, λέγων
 διαχειροτονησάτω τὸν δῆμον εἴτε δοκεῖ τὰ περιόντα χρήματα
 τῆς διοικήσεως στρατιωτικὰ εἶναι εἴτε θεωρικὰ, κελευόντων
 μὲν τῶν νόμων, ὅταν πόλεμος ᾖ, τὰ περιόντα χρήματα τῆς
 διοικήσεως στρατιωτικὰ εἶναι, κύριον δ' ἡγούμενος δεῖν
 τὸν δῆμον εἶναι περὶ τῶν αὐτοῦ ὅτι ἂν βούληται πράξαι,
 ὁμομοκῶς δὲ τὰ βέλτιστα βουλευσάτω τῷ δήμῳ τῷ Ἀθη-
 ναίων, ὡς ὑμεῖς πάντες ἐμαρτυρήσατε ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ.
 5 Γενομένης γὰρ τῆς διαχειροτονίας οὐδεὶς ἀντεχειροτόνησεν
 ὡς οὐ δεῖ τοῖς χρήμασι τούτοις στρατιωτικοῖς χρῆσθαι,
 ἀλλὰ καὶ νῦν ἔτι, ἂν που λόγος γένηται, παρὰ πάντων ὁμο-
 λογεῖται ὡς τὰ βέλτιστα εἰπὼν ἄδικα πάθω. Τῷ οὖν ἐξα-
 πατήσαντι τῷ λόγῳ τοὺς δικαστὰς δίκαιον ὀργίζεσθαι, οὐ
 τοῖς ἐξαπατηθεῖσι. Ἐγράψαμεν γὰρ παρανόμων τὸ ψήφι-
 σμα Στέφανος οὐτοσί καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ δικαστήριον,
 ἐπὶ διαβολῇ ψευδεῖς μάρτυρας παρασχόμενος ὡς ὄφλε τῷ
 δημοσίῳ ἐκ πέντε καὶ εἰκοσίων ἐτῶν καὶ ἕξω τῆς γραφῆς
 6 πολλὰ κατηγορῶν εἴλετο τὸ ψήφισμα. Καὶ τοῦτο μὲν εἰ αὐτῷ
 ἔδοκεν διαπράξασθαι, οὐ χαλεπῶς φέρομεν· ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ
 τοῦ τιμήματος ἐλάμβανον τὴν ψήφον οἱ δικασταί, δεομένων
 ἡμῶν συγχωρῆσαι οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ πεντεκαίδεκα τάλαν-
 ταν ἐτιμάτω, ἵνα ἀτιμώσκειν αὐτὸν καὶ παιδᾶς τοὺς ἐκείνου
 καὶ τὴν ἀδελφὴν τὴν ἐμὴν, καὶ ἡμᾶς ἅπαντας εἰς τὴν ἐσχά-
 7 την ἀπορίαν καταστήσειε καὶ ἔνδειαν ἀπάντων. Ἡ μὲν

στὴν παροχὴν βοηθείας καὶ παραμελήσουμε τοὺς συμμάχους,
 ἀφοῦ διαλυθῆ ἀπὸ ἔλλειψης χρημάτων τὸ ἐκστρατευτικὸ σῶμα,
 καὶ αὐτοὺς (τοὺς συμμάχους) νὰ χάσουμε καὶ στοὺς ἄλλους
 Ἕλληνας νὰ φανοῦμε ὅτι εἴμαστε ἄπιστοι καὶ ἀκόμα νὰ
 διατρέξουμε κίνδυνον καὶ γιὰ τὰ ὑπόλοιπα, δηλ. τὴν Λήμνον,
 τὴν Ἰμβρον, τὴν Σκύρον καὶ τὴν Θρακικὴν Χερσόνησον. Ἐνῶ
 λοιπὸν ἐπρόκειτο νὰ ἐκστρατεύετε πανστρατιᾶ καὶ στὴν
 Εὐβοίαν (7) καὶ στὴν Ὀλυθον (8), ὑπέβαλε γραπτὴ πρόταση
 στὴ βουλὴ ὁ Ἀπολλόδωρος, ποῦ ἦταν βουλευτής, καὶ εἰσή-
 γαγε προβούλεμα (8α) στὸν δῆμον λέγοντας νὰ ἀποφασίσῃ (9)
 ὁ δῆμος τί θεωρεῖ καλὸ : τὰ χρήματα ποῦ περισσεύουν ἀπὸ
 τὴς δαπάνης τῆς διοικήσεως, νὰ χρησιμοποιοῦνται γιὰ τὴν στρα-
 τιωτικὴν ἀνάγκην ἢ νὰ μοιράζωνται ὡς θεωρικὰ (10), ἐπειδὴ
 ἐπρόσταζαν μὲν οἱ νόμοι, ὅταν εἶναι πόλεμος, τὰ χρήματα, ποῦ
 περισσεύουν ἀπὸ τὴν διοίκησιν, νὰ χρησιμοποιοῦνται γιὰ στρα-
 τιωτικούς σκοπούς, εἶχε ὅμως τὴ γνώμη ὁ Ἀπολλόδωρος ὅτι
 πρέπει ὁ δῆμος νὰ ἀποφασίσῃ ὅταν κύριος γιὰ τὰ ζητήματά του
 νὰ πράξῃ ὅ,τι θέλει, γιὰτὶ εἶχε ὀρκισθῆ (11) ὅτι θὰ δῖνη στὸν
 δῆμον τῶν Ἀθηναίων τὴν πιὸ καλὴν συμβουλήν, ὅπως ὅλοι
 σὺς ἐμαρτυρήσατε ἐκείνη τὴν ἐποχὴν.

Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐγένετο ἡ ψηφοφορία μετὰ ἀνάτασιν τῶν χειρῶν,
 κανεὶς δὲν ἐψήφισε ἀντίθετα, ὅτι δηλ. δὲν πρέπει τὰ χρήματα
 αὐτὰ νὰ χρησιμοποιηθοῦν γιὰ στρατιωτικούς σκοπούς, ἀλλ'
 ἀκόμα καὶ σήμερον, ἂν γίνῃ πούθεν ἄλλος λόγος γιὰ τὸ ζήτημα
 αὐτό, ὅλοι ὁμολογοῦν ὅτι, ἂν καὶ ἔδωκεν ἀρίστη συμβουλή, κακό-
 παθε ἀδίκως. Δίκαιο λοιπὸν εἶναι νὰ ὀργίζεσθαι κανεὶς ἐναν-
 τίον ἐκείνου ποῦ ἠπάτησε μετὰ λόγους τοὺς δικαστὰς καὶ ὅχι
 ἐναντίον ἐκείνων ποῦ ἐξηπατήθησαν. Ἀφοῦ δηλαδὴ προ-
 σέβατο αὐτὸς ἐδῶ ὁ Στέφανος τὸ ψήφισμα ὡς παράνομον (12)
 καὶ εἰσήγαγε σὲ δίκην τὸν Ἀπολλόδωρον ὅτι ἐχρωστοῦσε στὸ
 δημόσιον ἐδῶ καὶ 25 χρόνια, καὶ παρουσίασε ψευδομάρτυ-
 ρες καὶ εἶπε πολλὰ ἄσχετα πρὸς τὴν κατηγορίαν, ἀκύρωσε
 τὸ ψήφισμα.

Καὶ αὐτὸ μὲν, ἂν εἶχε τὴ γνώμη ὅτι ἔτσι ἔπρεπε νὰ ἐνε-
 γήσῃ, δὲν θὰ μᾶς κακοφαινότανε. Ἀλλὰ ὅταν οἱ δικασταὶ ἐψή-
 φισαν γιὰ τὴν ποινὴν ποῦ ἐπρόκειτο νὰ βάλουν, ἐνῶ ἡμεῖς τὸν
 παρακαλοῦσαμε νὰ ὑποχωρήσῃ, δὲν ἤθελε· ἀλλὰ προσδιώρισε
 τὴν ποινὴν σὲ δεκαπέντε τάλαντα γιὰ νὰ στερῆσῃ αὐτὸν (τὸν
 Ἀπολλόδωρον), τὰ παιδιὰ του καὶ τὴν ἀδελφὴν μου τὰ πολι-
 τικὰ δικαιώματα καὶ γιὰ νὰ φέρῃ ἡμᾶς ὅλους στὴν ἐσχάτην
 ἀπορίαν καὶ στέρησιν.

γὰρ οὐσία οὐδὲ τριῶν τάλαντων πᾶν τι ἦν, ὥστε δυνηθῆ-
 ναι ἐκτίσαι τοσοῦτον ὄφλημα· μὴ ἐκτισθέντος δὲ τοῦ ὄφλη-
 μοςτος ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανείας, διπλοῦν ἐμελλεν ἔσεσθαι
 τὸ ὄφλημα καὶ ἐγγραφήσεσθαι Ἀπολλόδωρος τριάκοντα
 τάλαντα ὀφείλων τῷ δημοσίῳ· ἐγγεγραμμένον δὲ τῷ δημο-
 σίῳ, ἀπογραφήσεσθαι ἐμελλεν ἢ ὑπάρχουσα οὐσία Ἀπολ-
 λόδωρον δημοσία εἶναι, πραθείσης δ' αὐτῆς εἰς τὴν ἐσχάτην
 ἀπορίαν καταστήσεσθαι καὶ αὐτὸς καὶ παῖδες οἱ ἐκείνου
 8 καὶ γυνὴ καὶ ἡμεῖς ἅπαντες. Ἔτι δὲ καὶ ἡ ἑτέρα θυγάτηρ
 ἀνέκδοτος ἐμελλεν ἔσεσθαι· τίς γὰρ ἂν ποτε παρ' ὀφείλον-
 τος τῷ δημοσίῳ καὶ ἀποροῦντος ἔλαβεν ἀπρικοῦν; Οὐκοῦν
 τηλικούτων κακῶν αἴτιος ἡμῖν πᾶσιν ἐγίγνετο, οὐδὲν πώ-
 ποτε ὄφ' ἡμῶν ἠδίκημένος. Τοῖς μὲν οὖν δικασταῖς τοῖς
 τότε δικάσασιν πολλὴν χάριν κατὰ γε τοῦτ' ἔχω, ὅτι οὐ περι-
 εῖδον αὐτὸν ἀναρπασθέντα, ἀλλ' ἐτίμησαν τάλαντον, ὥστε
 δυνηθῆναι ἂν ἐκτίσαι μόλις· τούτῳ δὲ δικαίως τὸν αὐτὸν
 9 ἔρανον ἐνεχειρήσαμεν ἀποδοῦναι. Καὶ γὰρ οὐ μόνον ταῦτη
 ἐζήτησεν ἀνελεῖν ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς πατρίδος αὐτὸν
 ἐβουλήθη ἐκβαλεῖν. Ἐπενέγκας γὰρ αὐτῷ αἰτίαν ψευδῆ ὡς
 Ἀφιδναζέ ποτε ἀφικόμενος ἐπὶ δραπετήν αὐτοῦ ζητῶν πατά-
 ξειε γυναῖκα καὶ ἐκ τῆς πληγῆς τελευτήσειεν ἢ ἄνθρωπος,
 παρασκευασάμενος ἄνθρωπος δούλους καὶ κατασκευάσας
 ὡς Κυρηναῖοι εἶησαν, προεῖπεν αὐτῷ ἐπὶ Παλλαδίῳ φόνου.]
 10 Καὶ ἔλεγε τὴν δίκην Στέφανος οὕτως διομοσάμενος, ὡς
 ἐκτεινεν Ἀπολλόδωρος τὴν γυναῖκα αὐτοχειρῆ, ἐξώλειαν
 αὐτῷ καὶ γένει καὶ οἰκίᾳ ἐπαρασάμενος, ἃ οὐτ' ἐγένετο οὐτ'
 εἶδεν οὐτ' ἤκουσεν οὐδενὸς πώποτ' ἀνθρώπων. Ἐξέλεγχθεις
 δ' ἐπιτοκῶν καὶ ψευδῆ αἰτίαν ἐπιφέρων, καὶ καταφανῆς
 γενόμενος μεμισθωμένος ὑπὸ Κηφισοφῶντος καὶ Ἀπολλο-
 φάνους, ὥστ' ἐξελάσαι Ἀπολλόδωρον ἢ ἀτιμῶσαι ἀργύριον

Γιατὶ ἡ περιουσία μας δὲν ἦταν πολὺ μεγαλύτερη
 ἀπὸ τρία τάλαντα, ὥστε νὰ μπορέσουμε νὰ ἐξοφλήσουμε
 τόσο μεγάλο χρέος. Ἐὰν δὲ δὲν ἐξωφλεῖτο τὸ χρέος
 μέχρι τῆς ἐνάτης πρυτανείας (13), θὰ διπλασιαζότανε (14)
 (τὸ χρέος) καὶ θὰ γραφότανε στοὺς δημοσίους καταλόγους ὁ
 Ἀπολλόδωρος ὅτι χρωστάει στὸ δημόσιο τριάκοντα τάλαντα.
 Ἄν δὲ εἶχε γραφῆ ὡς χρεώστης τοῦ δημοσίου, θὰ καταγρα-
 φότανε ὅση περιουσία εἶχε ὁ Ἀπολλόδωρος γιὰ νὰ ἀνήκη
 πιά στὸ δημόσιο· ἂν δὲ πουλιότανε αὐτὴ σὲ δημοπρασία, θὰ
 καταπτοῦσαμε ἐντελῶς ἀποροὶ καὶ αὐτὸς καὶ τὰ παιδιὰ του
 καὶ ἡ γυναῖκα του καὶ ἐμεῖς ὅλοι.

Ἐπὶ πλέον δὲ καὶ ἡ ἄλλη θυγάτηρα του θὰ ἔμενε
 ἀνύπαντρη, γιατί ποιὸς ποτὲ ἦταν δυνατὸν νὰ πάρῃ γιὰ
 γυναῖκα του χωρὶς προῖκα θυγάτηρα ὀφειλέτη τοῦ δημο-
 σίου καὶ ἀπόρου; Τόσων μεγάλων κακῶν ἔγινε αἴτιος
 σὲ μᾶς ὅλους, χωρὶς νὰ ἔχῃ πάθει ποτὲ κανένα κακὸ ἀπὸ μᾶς.

Στοὺς δικαστὰς λοιπὸν ποὺ ἐδίκασαν τότε, ὀφείλω μεγάλη
 εὐγνωμοσύνη κατὰ τοῦτο, ὅτι δηλ. δὲν ἀδιαφόρησαν γι'
 αὐτὸν ὅταν ἐληστεύετο, ἀλλὰ τὸν ἐτιμώρησαν μὲ πρῶ-
 τιμο ἐνὸς τάλαντου, ὥστε νὰ κατορθώσῃ μὲ δυσκολία νὰ
 τὸ ἐξοφλήσῃ. Αὐτὸν δὲ δικαίως μὲ τὸ ἴδιο νόμισμα προσπα-
 θήσαμε νὰ τὸν πληρώσουμε.

Γιατὶ ἔχι μόνο μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο ἐζήτησε νὰ μᾶς κατα-
 στρέψῃ, ἀλλὰ θέλησε νὰ ἐξορίσῃ τὸν Ἀπολλόδωρο καὶ ἀπὸ τὴν
 πατρίδα του. Ἀφοῦ δηλ. ὑπέβαλε ψευδῆ μήνυση, ὅτι τάχα εἶχε
 ἐκκρεμῆ λογαριασμὸ μὲ τὸ κράτος ἀπὸ εἴκοσι πέντε χρόνια, ἐ-
 πειδὴ δῆθεν κάποτε, ποὺ εἶχε πάει στὰς Ἀφιδνάς (15) ζητῶντας
 ἓνα δούλο του ποὺ ἐδραπέτευσε, ἐχτύπησε μιὰ γυναῖκα καὶ ἀπὸ
 τὴν πληγὴ αὐτὴ πέθανε, καὶ ἀφοῦ ἄνθρωπος δούλους μεταμφίε-
 σε σὲ Κυρηναῖους (16) καὶ τοὺς δασκάλεψε νὰ ποῦν αὐτὸν κα-
 τηγορούμενο, τὸν κατήγγειλε γιὰ φόνου στὸ δικαστήριον τοῦ
 Παλλαδίου (17).

Καὶ ἔλεγε αὐτὸς ἐδῶ ὁ Στέφανος στὴ δίκην, κἀνοντας ὄρ-
 κους βαρεῖς καὶ ἐπικαλούμενος γιὰ τὸν ἑαυτό του, τὴ γενιά του
 καὶ τὸ σπίτι του τελεία καταστροφή, ὅτι τάχα ὁ Ἀπολλόδωρος
 ἐσχότωσε μὲ τὸ ἴδιο του τὸ χέρι τὴ γυναῖκα. Καὶ ὀρκιζότανε
 γιὰ πράγματα ποὺ οὔτε ἔγιναν, οὔτε εἶδε, οὔτε ἄκουσε ποτὲ ἀπὸ
 κανέναν ἄνθρωπο. Ἀμα ὁμως ἀποδείχθηκε ἐπιτοκῶς καὶ συκο-
 φάντης καὶ ἀποκαλύφθηκε ὅτι εἶχε πληρωθῆ ἀπὸ τὸν Κηφι-
 σοφῶντα (18) καὶ τὸν Ἀπολλοφάνη (18α), ὥστε νὰ ἐξορίσῃ τὸν
 Ἀπολλόδωρο ἢ νὰ τὸν στερήσῃ τὰ πολιτικά του δικαιώματα,

ελληφώς, ὀλίγας ψήφους μεταλαβὼν ἐκ πεντακοσίων, ἀπῆλθεν ἐπιρωκῆκώς και δόξας πονηρός εἶναι.

- 11 [Σκοπεῖτε δὴ αὐτοί, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐκ τῶν εἰκότων λογιζόμενοι πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, τί ἂν ἐχρησάμην ἐμαυτῷ και τῇ γυναικί και τῇ ἀδελφῇ, εἴ τι Ἄπολλόδωρον συνέβη παθεῖν ὡς Στέφανος οὐτοσί ἐπεβούλευσεν αὐτῷ, ἢ ἐν τῷ προτέρῳ ἢ ἐν τῷ ὑστέρῳ ἀγῶνι;] Ἡ ποία αἰσχύνῃ οὐκ ἂν και
- 12 συμφορᾷ περιπεπτωκώς ἦν; Παρακαλούντων δὲ με ἀπάντων, ἰδία προσιόντων ἐμοί, ἐπὶ τιμωρίαν τρέπεσθαι ὧν ἐπάθομεν ὑπ' αὐτοῦ, και ὀνειδιζόντων μοι ἀνανδρότατον ἀνθρώπων εἶναι, εἰ οὕτως οἰκείως ἔχων τὰ πρὸς τούτους μὴ λήφομαι δίκην ὑπὲρ ἀδελφῆς και κηδεστῶν και ἀδελφιδῶν και γυναικὸς ἐμαυτοῦ, μηδὲ τὴν περιφανῶς εἰς τοὺς θεοὺς ἀσεβοῦσαν και εἰς τὴν πόλιν ὕβριζούσαν και τῶν νόμων καταφρονούσαν τῶν ὑμετέρων εἰσαγαγὼν εἰς ὑμᾶς, και ἐξελέγξας τῷ λόγῳ ὡς ἀδικεῖ, κυρίους καταστήσω ὃ τι ἂν βούλησθε
- 13 χρῆσθαι αὐτῇ; και ὡσπερ Στέφανος οὐτοσί ἐμὲ ἀφήρητο τοὺς οἰκείους παρὰ τοὺς νόμους και τὰ ψηφίσματα τὰ ὑμέτερα, οὕτω και ἐγὼ τοῦτον ἤκω ἐπιδείξων εἰς ὑμᾶς ξένη μὲν γυναικὶ συνοικοῦντα παρὰ τὸν νόμον, ἄλλοτριους δὲ παιδας εἰσαγαγόντα εἰς τε τοὺς φράτερας και εἰς τοὺς δημότας, ἐγγυῶντα δὲ τὰς τῶν ἐταιρῶν θυγατέρας ὡς αὐτοῦ οὐσας, ἡσεβηκότα δ' εἰς τοὺς θεοὺς, ἄκυρον δὲ ποιοῦντα τὸν δῆμον τῶν αὐτοῦ, ἂν τινα βούληται πολίτην ποιήσασθαι; τίς γὰρ ἂν ἔτι παρὰ τοῦ δήμου ζητήσῃε λαβεῖν δωρεὰν μετὰ πολλῶν ἀναλωμάτων και πραγματείας πολίτης μέλλον ἔσεσθαι, ἐξὸν παρὰ Στεφάνου ἀπ' ἐλάττονος ἀναλώματος, εἴ γε τὸ αὐτὸ τοῦτο γενήσεται αὐτῷ;
- 14 Ἄ μὲν οὖν ἀδικηθεὶς ἐγὼ ὑπὸ Στεφάνου πρότερος ἐγραψάμην τὴν γραφὴν ταύτην, εἴρηκα πρὸς ὑμᾶς ὡς δ' ἐστὶ ξένη Νεαῖρα αὕτη και συνοικεῖ Στεφάνῳ τούτῳ και πολλὰ παρανεόμῃκεν εἰς τὴν πόλιν, ταῦτ' ἤδη δεῖ μαθεῖν ὑμᾶς. Δέομαι οὖν ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἅπερ ἡγοῦμαι προσήκειν δεηθῆναι νέον τε ὄντα και ἀπειρώς ἔχοντα τοῦ λέγειν, συνήγορόν με κελεύσαι καλέσαι τῷ ἀγῶνι τοῦτῳ
- 15 Ἄπολλόδωρον. Καὶ γὰρ πρεσβύτερός ἐστιν ἢ ἐγὼ, και ἐμπει-

ἐπειδὴ ἐπῆρε λίγους μόνον ψήφους ἀπὸ τοὺς πεντακοσίους βουλευτάς, ἔφυγε ἀπὸ τὸ δικαστήριον, ἀφοῦ εἶχε κάμει ψεύτικο ὄρκον και ἀποδείχτηκε ὅτι εἶναι πρόστυχος.

Σκεφθῆτε λοιπὸν σεῖς, κύριοι δικασταί, κρίνοντας ἀπὸ τὸν ἑαυτοῦ σας, τί θὰ γινόμευνα ἐγὼ και τί θὰ ἔκανα τῇ γυναικί μου και τῇ ἀδελφῇ μου, ἂν συνέβαινε νὰ πάθῃ ὁ Ἄπολλόδωρος κάτι ἀπ' ὅσα κακὰ στὸ νοῦ του ἔβαλε αὐτὸς ἐδῶ ὁ Στέφανος και κατὰ τὴν πρώτη και κατὰ τὴν ἄλλη δίκη; Ἡ σὲ ποία ντροπὴ ἢ σὲ ποία συμφορὰ δὲν θὰ εἶχα πέσει;

Ἐπειδὴ λοιπὸν ὅλοι μὲ παρακινούσαν, πιάνοντάς με ἰδιαιτέρα, νὰ ἐπιδιώξω τὴν τιμωρία του γιὰ ὅσα ἐξ αἰτίας του ἐπάθασα, και ἐπειδὴ μὲ ἐχλεύαζαν ὅτι θὰ εἶμαι ὁ πιὸ ἀνανδρος ἄνθρωπος, ἔάν, ἐνῶ εἶμαι τόσο στενὸς συγγενῆς μὲ αὐτούς, δὲν ζητήσω ἰκανοποίηση γιὰ τὴν ἀδελφῆ μου και τοὺς συγγενεῖς μου και τὰ παιδιὰ τῆς ἀδελφῆς μου και τῇ γυναικί μου, κι' ἂν, ἀφοῦ φέρω ἐνώπιόν σας αὐτὴν ποὺ ὀλοφάνερα ἀσεβεῖ πρὸς τοὺς θεοὺς και περιφρονητικὰ φέρνεται πρὸς τὴν πόλιν και ἀδιαφορεῖ γιὰ τοὺς νόμους μας, και ἀποδείξω ὅτι ἐγκληματεῖ, δὲν σᾶς δώσω τὴν εὐκαιρία νὰ τὴν κάμετε ὅ,τι θέλετε.

Ὅπως λοιπὸν ἀκριβῶς ὁ Στέφανος αὐτὸς προσπάσθησε νὰ μοῦ ἀρπάξῃ τοὺς συγγενεῖς μου παρὰ τοὺς νόμους και τὰ δικά σας ψηφίσματα, ἔτσι κι' ἐγὼ ἔρχομαι νὰ παρουσιάσω σὲ σᾶς ὅτι συζῆ παράνομα μὲ γυναικί και εἰσήγαγε ξένα παιδιὰ στοὺς φράτορες⁽¹⁹⁾ και στοὺς δημότες⁽²⁰⁾, ὅτι ἀκόμα ἔδινε ἐγγύηση ὅτι τάχα τὰ κορίτσια τῶν ἄλλων εἶναι δικά του ὅτι ἐπίσης ἔχει ἀσεβῆσει πρὸς τοὺς θεοὺς ὅτι ἀφαίρεσε ἀπὸ τὸν δῆμον τὸ κυριαρχικὸ δικαίωμα νὰ κἀνῃ Ἀθηναῖο πολίτη ὅποιον θέλει. Διότι ποιὸς θὰ ζητοῦσε πλέον ἀπὸ τὸν δῆμον νὰ λάβῃ ἔπειτα ἀπὸ πολλὰ ἔξοδα και κοπιαστικὴ ἐργασία γιὰ δῶρο τὸ νὰ εἶναι Ἀθηναῖος πολίτης, τῇ στιγμῇ ποὺ μπορεῖ μὲ λιγώτερα ἔξοδα νὰ ἐπιτύχῃ τὸ ἴδιο πρᾶγμα μὲ τὸν Στέφανο;

Σᾶς ἔχω πῆ λοιπὸν γιὰτὶ ὑπέβαλα αὕτη τῇ μήνυσῃ ἐναντίον τοῦ Στεφάνου, ἀφοῦ ἔχω πάθει πρωτύτερα τόσα ἀπ' αὐτόν. Τώρα πλέον πρέπει νὰ μάθετε σεῖς ὅτι ἡ Νεαῖρα αὕτη δὲν εἶναι Ἀθηναία και ὅτι συζῆ μὲ τὸν Στέφανο και ὅτι ἔχει παραβῆ πολλοὺς νόμους τῆς πόλεως. Σᾶς παρακαλῶ τώρα κύριοι δικασταί, γιὰ κεῖνα ποὺ νομίζω ὅτι ταιριάζει νὰ σᾶς παρακαλέσω, ἐπειδὴ εἶμαι νέος και ἀπειρος στὴ ρητορεία, νὰ ἐπιτρέψετε νὰ καλέσω γιὰ συνήγορο⁽²¹⁾ στὴ δίκη αὕτη τὸν Ἄπολλόδωρο. Γιατὶ και μεγαλύτερός μου εἶναι και πιὸ ἐμ-

ροτέρως ἔχει τῶν νόμων, καὶ μεμέληκεν αὐτῶ περὶ τούτων πάντων ἀκριβῶς, καὶ ἠδίκηται ὑπὸ Στεφάνου τουτουί, ὥστε καὶ ἀνεπίφθονον αὐτῶ τιμωρεῖσθαι τὸν ὑπάρξαντα. Δεῖ δ' ὑμᾶς ἐξ αὐτῆς τῆς ἀληθείας τὴν ἀκρίβειαν ἀκούσαντας τῆς τε κατηγορίας καὶ τῆς ἀπολογίας, οὕτως ἤδη τὴν ψῆφον φέρειν ὑπὲρ τε τῶν θεῶν καὶ τῶν νόμων καὶ τοῦ δικαίου καὶ ὑμῶν αὐτῶν.

ΣΥΝΗΓΟΡΙΑ

Α

- 16 [Ἄ μὲν ἠδικημένος, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὑπὸ Στεφάνου ἀναβέβηκα κατηγορήσων Νεαίρας ταυτησί, Θεόμνηστος εἶρηκε πρὸς ὑμᾶς ὡς δ' ἐστὶ ξένη Νεαῖρα καὶ παρὰ τοὺς νόμους συνοικεῖ Στεφάνῳ, τοῦτο ὑμῖν βούλομαι σαφῶς ἐπιδειξάι. Πρῶτον μὲν οὖν τὸν νόμον ὑμῖν ἀναγνώσεται, καθ' ὃν τὴν τε γραφὴν ταυτησί Θεόμνηστος ἐγράφατο καὶ ὁ ἀγὼν οὗτος εἰσέρχεται εἰς ὑμᾶς.

ΝΟΜΟΣ

[Ἐὰν δὲ ξένος ἀστὴ συνοικῇ τέχνῃ ἢ μηχανῇ ἡτιωῶν, γραφέσθω πρὸς τοὺς θεσμοθέτας Ἀθηναίων ὁ βουλόμενος οἷς ἔξεστιν. Ἐὰν δὲ ἄλῳ, πεπραῖσθω καὶ αὐτὸς καὶ ἡ οὐσία αὐτοῦ, καὶ τὸ τρίτον μέρος ἔστω τοῦ ἐλόντος. Ἐστω δὲ καὶ ἐὰν ἡ ξένη τῷ ἀστῶ συνοικῇ κατὰ ταῦτά, καὶ ὁ συνοικῶν τῇ ξένη τῇ ἀλούσῃ ὀφειλέτω χιλίας δραχμάς.]

- 17 [Τοῦ μὲν νόμου τοῖνυν ἀκηκόατε, ὃ ἄνδρες δικασταί, ὅς οὐκ ἔῃ τὴν ξένην τῷ ἀστῶ συνοικεῖν οὐδὲ τὴν ἀστὴν τῷ ξένῳ, οὐδὲ παιδοποιεῖσθαι, τέχνῃ οὐδὲ μηχανῇ οὐδεμιᾶ ἐὰν δὲ τις παρὰ ταῦτα ποιῇ, γραφὴν πεποίηκε κατ' αὐτῶν εἶναι πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, κατὰ τε τοῦ ξένου καὶ τῆς ξένης, κἂν ἄλῳ, πεπραῖσθαι κελεύει. Ὡς οὖν ἐστὶ ξένη Νεαῖρα αὕτη, τοῦθ' ὑμῖν βούλομαι ἐξ ἀρχῆς ἀκριβῶς ἐπιδειξάι.]
- 18 Ἐπτά γὰρ ταύτας παιδίσκας ἐκ μικρῶν παιδίων ἐπλήσαστο Νικαρέτῃ, Χαρισίου μὲν οὐσα τοῦ Ἥλειου ἀπελευθέρῃ, Ἴππιον δὲ τοῦ μαγεῖρου τοῦ ἐκείνου γυνή, δεινὴ δὲ φύσιν μικρῶν παιδίων συνιδεῖν εὐπρεπῆ, καὶ ταῦτα ἐπισταμένη θρέψαι καὶ παιδεῦσαι ἐμπείρως, τέχνῃ ταύτην

πειρος στοὺς νόμους καὶ ἔχει ἀδικηθῆ ἀπὸ τὸν Στέφανο καὶ ἰδιαίτερα ἐνδιαφέρεται γιὰ ὅλα αὐτά, ὥστε νὰ μὴ τὸν κατηγορήσῃ κανέναν, ἀν ἐπιχειρῇ νὰ τιμωρήσῃ ἐκεῖνον ποὺ πρῶτος ἔκαμε ἀρχή. Ἐσεῖς πρέπει, ἀφοῦ ἀκούσετε ἀπὸ τὴν ἀπόλυτη ἀλήθεια τὴν ἀκρίβεια καὶ τῆς κατηγορίας καὶ τῆς ἀπολογίας, ἔτσι πλέον μὲ τὴν ψῆφον σας νὰ ἀποφασίσετε ὑπερασπίζοντας τοὺς θεοὺς, τοὺς νόμους, τὸ δίκαιο καὶ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ σας.

ΣΥΝΗΓΟΡΙΑ (22)

- [Ὁ Θεόμνηστος (23) σᾶς εἶπε πόσα διέπραξε εἰς βάρος μου ὁ Στέφανος καὶ γι' αὐτὸ παρουσιάστηκα ἐνώπιόν σας, γιὰ νὰ κατηγορήσω αὐτὴν ἐδῶ τὴν Νεαῖρα. Ἐπιθυμῶ δὲ νὰ σᾶς ἀποδείξω καθαρά, ὅτι ἡ Νεαῖρα αὕτη εἶναι ξένη καὶ παράνομα συνοικεῖ μὲ τὸν Στέφανο. Πρῶτα λοιπὸν θὰ σᾶς ἀναγνώσῃ τὸ νόμο, σύμφωνα μὲ τὸν ὅποιον ὁ Θεόμνηστος ὑπέβαλε αὐτῇ τὴν καταγγελία καὶ ἔρχεται ἡ ὑπόθεσις ἐνώπιόν σας.

ΝΟΜΟΣ

[Ἐὰν ξένος συνοικῇ μὲ Ἀθηναῖα μὲ ὅποιονδήποτε τρόπο καὶ πρόφασιν, ἔχει τὸ δίκαιωμα ὅποιος θέλει ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους νὰ τὸ καταγγεῖλῃ ἐγγράφως στοὺς θεσμοθέτες (24) ποὺ εἶναι ἀρμόδιοι γιὰ τέτοια ζητήματα. Ἐὰν δὲ ἀποδειχθῇ, νὰ πουληθῇ καὶ αὐτὸς καὶ ἡ περιουσία του καὶ τὸ 1/3 νὰ εἶναι ἐκείνου ποὺ τὸν κατήγγειλε. Τὸ ἴδιο καὶ ἂν ξένη συζῆ μὲ Ἀθηναῖο πολίτη, σύμφωνα μὲ τὰ ἀνωτέρω νὰ πουλιέται καὶ αὕτη καὶ ἡ περιουσία της, καὶ ἐκεῖνος ποὺ συνελήφθη νὰ συζῆ μὲ ξένη, νὰ πληρῶνῃ χίλιες δραχμές.]

[Ἀκούσατε λοιπὸν τὸ νόμο, κύριοι δικασταί, ποὺ δὲν ἐπιτρέπει σὲ ξένη νὰ συζῆ μὲ Ἀθηναῖο πολίτη, οὔτε σὲ Ἀθηναῖα μὲ ξένον, οὔτε νὰ κἀνη παιδιὰ μὲ κανένα τρόπο. Ἄν δὲ κανεὶς παραβαίνει τὸ νόμο αὐτόν, ἔχει ὀρισθῆ νὰ γίνεταί ἐναντίον του, δηλ. τοῦ ξένου ἢ τῆς ξένης, καταγγελία στοὺς θεσμοθέτες. Καὶ ἂν ἤθελε ἀποδειχθῇ, διατάζει νὰ πουλιέται. Ὅτι λοιπὸν εἶναι ξένη αὕτη ἡ Νεαῖρα, αὐτὸ πρῶτα ἐπιθυμῶ νὰ ἀποδείξω ἀναμφισβήτητα.

Ἡ Νικαρέτῃ ποὺ ἦταν ἀπελευθέρῃ (25) τοῦ Χαρισίου τοῦ Ἥλειου, γυναῖκα δὲ τοῦ Ἴππιου τοῦ φημισμένου μαγεῖρου, ἀγόρασε αὐτὰ τὰ ἐπτά κορίτσια ἀπὸ μικρὰ παιδιὰ ἔχοντας τὴν ἐξαιρετικὴ ἱκανότητα καὶ τὴν ἐπιτηδείότητα νὰ διακρίνῃ τὴν ὁμορφιὰ τῶν μικρῶν παι-

- κατεσκευασμένη και από τούτων τὸν βίον συνειλεγμένη.
- 19 Προσειπούσα δ' αὐτὰς ὀνόματι θυγατέρας, ἢν' ὡς μεγίστους μισθοὺς πράττειτο τοὺς βουλομένους πλησιάζειν αὐταῖς ὡς ἐλευθέραις οὖσαι, ἐπειδὴ τὴν ἡλικίαν ἐκαρπώσατο αὐτῶν ἑκάστης, συλλήβδην και τὰ σώματα ἀπέδοτο ἀπασῶν, ἑπτὰ οὐσῶν, Ἀντειαν και Στρατόλαν και Ἀριστόκλειαν και Μετάνειραν και Φίλαν και Ἰσθμιάδα και Νέαιραν ταυτηνί. Ἦν μὲν οὖν ἕκαστος αὐτῶν ἐκτήσατο και ὡς ἡλευθερώθησαν ὑπὸ τῶν πριαμένων αὐτάς παρὰ τῆς Νικαρέτης, προϊόντος τοῦ λόγου, ἂν βούλησθε ἀκούειν και μοι περιουσία ἢ τοῦ ὕδατος, δηλώσω ὑμῖν ὡς δὲ Νέαιρα αὐτῆ Νικαρέτης ἦν και εἰργάζετο τῷ σώματι μισθαροῦσα τοῖς βουλομένοις αὐτῆ πλησιάζειν, τοῦθ' ὑμῖν βούλομαι πάλιν ἐπανελθεῖν. Ἀυσίας γάρ ὁ σοφιστῆς Μετανείρας ἂν ἐραστής ἐβουλήθη πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀναλώμασιν οἷς ἀνήλισκεν εἰς αὐτὴν και μῆσαι, ἡγούμενος τὰ μὲν ἄλλα ἀναλώματα τὴν κεκτημένην αὐτὴν λαμβάνειν, ἃ δ' ἂν εἰς τὴν ἐορτὴν και τὰ μυστήρια ὑπὲρ αὐτῆς ἀναλώσει, πρὸς αὐτὴν τὴν ἄνθρωπον χάριν καταθήσεισθαι. Ἐδεήθη οὖν τῆς Νικαρέτης ἔλθειν εἰς τὰ μυστήρια ἄγουσαν τὴν Μετάνειραν, ἵνα μνηθῆ, και αὐτὸς ὑπέσχετο μῆσειν.
- 22 Ἀφικομένης δ' αὐτάς ὁ Αυσίας εἰς μὲν τὴν αὐτοῦ οἰκίαν οὐκ εἰσάγει, αἰσχυρόμενος τὴν τε γυναῖκα ἣν εἶχε, Βραχύλλου μὲν θυγατέρα, ἀδελφιδὴν δὲ αὐτοῦ, και τὴν μητέρα τὴν αὐτοῦ πρεσβυτέραν τε οὖσαν και ἐν τῷ αὐτῷ διαιτωμένῃ ὡς Φιλόστρατον δὲ τὸν Κολωνῆθεν, ἦθεον ἐτι ὄντα και φίλον αὐτῷ, καθίστησιν ὁ Αυσίας αὐτάς, τὴν τε Μετάνειραν και τὴν Νικαρέτην. Συνηκολούθει δὲ και Νέαιρα αὐτῆ, ἐργαζομένη μὲν ἤδη τῷ σώματι, νεωτέρα δὲ οὐσα διὰ τὸ μῆπω τὴν ἡλικίαν αὐτῆ παρῆναι. Ὡς οὖν ἀληθῆ λέγω, ὅτι Νικαρέτης ἦν και ἡκολούθει ἐκεῖνη και ἐμισθάρει τῷ βουλομένῳ ἀναλίσκειν τούτων ὑμῖν αὐτὸν τὸν Φιλόστρατον μάρτυρα καλῶ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ

[Φιλόστρατος Διονυσίου Κολωνῆθεν μαρτυρεῖ εἰδέναι Νέαιραν Νικαρέτης οὖσαν, ἥσπερ και Μετάνειρα ἐγένε-

διῶν και ξέροντας καλὰ νὰ τὰ ἀνατρέφῃ και νὰ τὰ ἐκπαιδεύῃ ἀνάλογα, αὐτὸ εἶχε ὡς ἐπάγγελμα και ἀποζοῦσε ἀπὸ τὴν ἐκμετάλλευσή των, λέγοντας ὅτι αὐτὲς εἶναι θυγατέρες τῆς, για νὰ εἰσπράττη ὅσο τὸ δυνατόν μεγαλύτερη ἀμοιβή, ἐπειδὴ τάχα εἶναι ἐλεύθερες (και ὄχι δοῦλες), ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἐπιθυμοῦσαν νὰ τίς πλησιάζουν. Ἀφοῦ ἐξεμεταλλεύθηκε τὰ νιάτα τῆς κάθε μιᾶς, τίς ἐπούλησε ὕστερα ὅλες μαζί, και τίς ἑπτὰ, τὴν Ἀντεια και τὴν Στρατόλα και τὴν Ἀριστόκλεια και τὴν Μετάνειρα και τὴν Φίλα και τὴν Ἰσθμιάδα και τὴν Νέαιρα αὐτὴν ἐδῶ.

Ποιᾶν ἀπ' αὐτὲς ἀγόρασε καθένας και πῶς τίς ἐλευθέρωσαν αὐτοὶ ποὺ τίς ἀγόρασαν ἀπὸ τὴ Νικαρέτη, θὰ σᾶς ἐκθέσω (26) πρὸ κάτω, ἂν ἔχετε διάθεση νὰ ἀκούσετε και ἂν περισσεύῃ καιρός (27). Ὅτι δὲ ἡ Νέαιρα αὐτὴ ἦταν τῆς Νικαρέτης και δοῦλες πουλῶντας τὸ σῶμά τῆς σὲ κείνους ποὺ ἤθελαν νὰ τὴν πλησιάζουν, αὐτὸ θέλω ἐπανερχόμενος νὰ ἐξετάσω πάλι.

Ὁ Αυσίας δηλαδὴ ὁ σοφιστῆς, ποὺ ἦταν ἐραστής τῆς Μετανείρας, κοντὰ στὶς ἄλλες θυσιᾶς ποὺ ἔκανε γι' αὐτὴν, θέλησε νὰ τὴν μνησῆ και στὰ βακχικά (28) ὄργια, ἐπειδὴ εἶχε τὴν ἰδέα ὅτι ὅλα τὰ ἄλλα ποὺ ξώδευε γι' αὐτὴν, τὰ ἀπολαβαίνει ἡ κυρά τῆς, ἐνῶ ὅσα θὰ ξώδευε στὴ γιορτὴ και στὰ μυστήρια γι' αὐτὴν, θὰ ἦταν γιὰ χάρη αὐτῆς τῆς ἰδίας. Παρακάλεσε λοιπὸν τὴ Νικαρέτη νὰ ἔλθῃ στὰ μυστήρια φέροντας τὴν Μετάνειρα για νὰ μνηθῆ, και αὐτὸς ὑποσχόνταν ὅτι θὰ τὴν μνησῆ.

Ἀμα ἐφθασαν, ὁ Αυσίας δὲν τίς μπάζει σπῖτι του, γιατί ντρεπόταν τὴ γυναῖκα του, ποὺ ἦταν κόρη μὲν τοῦ Βραχύλλου, θυγατέρα δὲ τῆς ἀδελφῆς του, και τὴ μητέρα του ποὺ ἦταν ἡλικιωμένη και ζοῦσε μαζί του, και τίς ἐγκατέστησε, τὴν Μετάνειρα δηλ. και τὴν Νικαρέτη, στὸ σπῖτι τοῦ Φιλοστράτου ἀπὸ τὸν Κολωνό (29) ποὺ ἦταν φίλος του και ἀνύπαντρος ἀκόμα. Μαζί μὲ αὐτὲς ἦταν και τούτῃ ἡ Νέαιρα ποὺ ἐμπερευόταν πρὸς τὸ σῶμα τῆς, ἦταν ὅμως νεώτερη και δὲν εἶχε ἔλθει ἀκόμα σὲ ὄριμη ἡλικία.

Ὅτι λέγω τὴν ἀλήθεια, δηλαδὴ πῶς ἦταν τῆς Νικαρέτης και τὴν ἀκολουθοῦσε και πῶς πουλιότανε σὲ ὅποιον εἶχε τὴ διάθεση νὰ ξοδεύσει, για ὅλα αὐτὰ σᾶς φέρνω μάρτυρα τὸν ἴδιο τὸν Φιλόστρατο.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ

[Ὁ Φιλόστρατος, γιὸς τοῦ Διονυσίου ἀπὸ τὸν Κολωνό, καταθέτει ὅτι ξέρει πῶς ἡ Νέαιρα ἀνῆκε στὴ Νικα-

το, και κατάγεσθαι παρ' αὐτῷ, ὅτε εἰς τὰ μυστήρια ἐπεδήμησαν, ἐν Κορίνθῳ οἰκοῦσαι· καταστήσαι δὲ αὐτὰς ὡς αὐτὸν Λυσίαν τὸν Κεφάλου, φίλον ὄντα ἑαυτῷ καὶ ἐπιτήδειον.]

- 24 Πάλιν τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μετὰ ταῦτα Σίμος ὁ Θεσσαλὸς ἔχων Νέαιραν ταυτηνὴ ἀφικνεῖται δεῦρο εἰς τὰ Παναθήναια τὰ μεγάλα. Συνηκολούθει δὲ καὶ ἡ Νικαρέτη αὐτῇ, κατήγοντο δὲ παρὰ Κτησίππῳ τῷ Γλαυκωνίδου τῷ Κυδαντίδῃ, καὶ συνέπιπε καὶ συνεδείκνυε ἐναντίον πολλῶν Νέαιρα αὐτῆ ὡς ἂν ἑταῖρα οὐσα. Καὶ ὅτι ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν τοὺς μάρτυρας καλῶ. Καὶ μοι κάλει Εὐφίλητον Σίμωνος Αἰξωνέα καὶ Ἀριστόμαχον Κριτοδήμου Ἀλωπεκῆθεν.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ

[Εὐφίλητος Σίμωνος Αἰξωνεύς, Ἀριστόμαχος Κριτοδήμου Ἀλωπεκῆθεν, μάρτυροῦσιν εἰδέναι Σίμον τὸν Θεσσαλὸν ἀφικόμενον Ἀθήναζε εἰς τὰ Παναθήναια τὰ μεγάλα, καὶ μετ' αὐτοῦ Νικαρέτην καὶ Νέαιραν τὴν νυνὶ ἀγωνιζομένην· καὶ κατάγεσθαι αὐτοὺς παρὰ Κτησίππῳ τῷ Γλαυκωνίδου, καὶ συμπίνειν μετ' αὐτῶν Νέαιραν ὡς ἑταῖραν οὐσαν καὶ ἄλλων πολλῶν παρόντων καὶ συμρινόντων παρὰ Κτησίππῳ.]

- 26 Μετὰ ταῦτα τοίνυν ἐν τῇ Κορίνθῳ αὐτῆς ἐπιφανῶς ἐργαζομένης καὶ οὐσης λαμπρᾶς ἄλλοι τε ἔραστοι γίνονται καὶ Ξενοκλείδης ὁ ποιητῆς καὶ Ἴππαρχος ὁ ὑποκριτῆς, καὶ εἶχον αὐτὴν μεμισθωμένοι. Καὶ ὅτι ἀληθῆ λέγω τοῦ μὲν Ξενοκλείδου οὐκ ἂν δυναίμην ὑμῖν μαρτυρίαν παρασχέσθαι·
- 27 οὐ γὰρ ἔδωσαν αὐτὸν οἱ νόμοι μαρτυρεῖν· ὅτε γὰρ Λακεδαιμονίους ὑμεῖς ἐσώζετε πεισθέντες ὑπὸ Καλλιστράτου, τότε ἀντειπὼν ἐν τῷ δήμῳ τῇ βοήθειᾳ, ἑωνημένος τὴν πεντηκοστήν τοῦ σίτου ἐν εἰρήρῃ, καὶ δέον αὐτὸν καταβάλλειν τὰς καταβολὰς εἰς τὸ βουλευτήριον κατὰ πρυτανείαν, καὶ οὐ-

ρέτη, στήν ὁποῖαν ὡς γνωστὸν ἀνῆκε καὶ ἡ Μετάνειρα, καὶ ὅτι ἔμειναν στὸ σπίτι του, ὅταν ἦλθαν ἐδῶ γιὰ τὰ μυστήρια, ἐνῶ κατοικοῦσαν στήν Κόρινθο· καὶ τίς ἐγκατέστησε στὸ σπίτι του ὁ Λυσίας, γυιὸς τοῦ Κεφάλου, ποῦ τοῦ ἦταν ἀγαπητὸς καὶ στενὸς φίλος.]

- Πάλι, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀργότερα ἔρχεται ἐδῶ γιὰ τὰ μεγάλα Παναθήναια ⁽³⁰⁾ ὁ Σίμος ὁ Θεσσαλός, ἔχοντας μαζί του αὐτὴν ἐδῶ τὴν Νέαιρα. Τὴν ἀκολουθοῦσε δὲ καὶ ἡ Νικαρέτη. Κατέλυσαν στὸ σπίτι τοῦ Κτησίππου τοῦ γιοῦ τοῦ Γλαυκωνίδου ἀπὸ τοὺς Κυδαντίδες ⁽³¹⁾ καὶ ἔπιπε καὶ ἐδειπνοῦσε μαζί με πολλοὺς αὐτῆ ἡ Νεαίρα σὰν νὰ ἦταν ἑταῖρα ⁽³²⁾. Καὶ ὅτι λέγω τὴν ἀλήθεια σᾶς παρουσιάζω τοὺς μάρτυρας.
- Κάνε μου τὴ χάρη καὶ φώναξε ⁽³³⁾ τὸν Εὐφίλητο τὸν γυιὸ τοῦ Σίμονα ἀπὸ τὴν Αἰξωνῆ ⁽³⁴⁾ καὶ τὸν Ἀριστόμαχο τὸν γυιὸ τοῦ Κριτοδήμου ἀπὸ τὴν Ἀλωπεκῆ ⁽³⁵⁾.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ

[Ὁ Εὐφίλητος, γυιὸς τοῦ Σίμονα ἀπὸ τὴν Αἰξωνῆ, καὶ ὁ Ἀριστόμαχος, γυιὸς τοῦ Κριτοδήμου ἀπὸ τὴν Ἀλωπεκῆ, καταθέτουν ὅτι ξέρουν πὼς ἦθε στήν Ἀθήνα κατὰ τὰ μεγάλα Παναθήναια ὁ Σίμος ὁ Θεσσαλός καὶ μαζί του ἡ Νικαρέτη καὶ ἡ Νέαιρα ποῦ δικάζεται σήμερα, καὶ ὅτι ἔμειναν στὸ σπίτι τοῦ Κτησίππου τοῦ γιοῦ τοῦ Γλαυκωνίδου καὶ ὅτι ἔπιπε μαζί του ἡ Νέαιρα, σὰν ἑταῖρα ποῦ ἦταν· καὶ ὅτι πολλοὶ ἄλλοι ἦσαν παρόντες καὶ ἔπιναν μαζί στὸ σπίτι τοῦ Κτησίππου.]

Κατόπιν λοιπὸν, ἐνῶ αὐτὴ φανερά ἐδούλευε στήν Κόρινθο καὶ φημιζόταν γιὰ τὴν ὁμορφιά της, καὶ ἄλλοι γίνονται ἔραστοι της, καὶ ὁ Ξενοκλείδης ὁ ποιητῆς καὶ ὁ Ἴππαρχος ὁ ἡθοποιὸς ⁽³⁶⁾ τὴν εἶχαν σπιτωμένη. Καὶ ὅτι λέγω τὴν ἀλήθεια, τὸν μὲν Ξενοκλείδῃ δὲν θὰ μπορούσα νὰ σᾶς φέρω γιὰ μάρτυρα· δὲν τοῦ ἐπιτρέπουν οἱ νόμοι νὰ παρουσιασθῆ ὡς μάρτυρας. Γιατὶ ὅταν σεῖς πεισθέντες ἀπὸ τὸν Καλλίστρατο ⁽³⁷⁾ ἐστείλατε βοήθεια στοὺς Λακεδαιμονίους, ἐπειδὴ τότε μίλησε ἀντίθετα ὁ Ξενοκλείδης στήν ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου γιὰ τὴ βοήθεια αὐτῆ, ἐνῶ εἶχε νοικιάσει ἀπὸ τὸν καιρὸ τῆς εἰρήνης τὴν πεντηκοστή ⁽³⁸⁾ τοῦ σίτου καὶ ἦταν ὑποχρεωμένος νὰ καταβάλλῃ στὸ βουλευτήριον τίς δόσεις κάθε πρυτανείας, ἂν καὶ ἦταν ἀπηλλαγμένος σύμφωνα με τὸν νόμο

σης αὐτῶ ἀτελείας ἐκ τῶν νόμων, οὐκ ἐξελθὼν ἐκείνην τὴν στρατείαν, γραφεὶς ὑπὸ Στεφάνου τούτου ἀστρατείας καὶ διαβληθεὶς τῷ λόγῳ ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἤλω καὶ ἠτιμώθη.

28 Καίτοι πῶς οὐκ οἴεσθε δεινὸν εἶναι, εἰ τοὺς μὲν φύσει πολίτας καὶ γνησίως μετέχοντάς τῆς πόλεως ἀπειστέργηκε παρρησίας Στέφανος οὕτως, τοὺς δὲ μηδὲν προσήκοντας βιάζεται Ἀθηναίους εἶναι παρὰ πάντας τοὺς νόμους; Τὸν δ' Ἰππαρχὸν αὐτὸν ὑμῖν καλῶ, καὶ ἀναγκάσω μαρτυρεῖν ἢ ἐξόμνησθαι κατὰ τὸν νόμον, ἢ κλητεύσω αὐτόν. Καὶ μοι κάλει Ἰππαρχον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ

[Ἰππαρχος Ἀθμονεὺς μαρτυρεῖ Ξενοκλειδὴν καὶ αὐτὸν μισθώσασθαι Νέαιραν ἐν Κορίνθῳ τὴν νῦν ἀγωνιζομένην, ὡς ἐταίραν οὖσαν τῶν μισθαγνουσῶν, καὶ συμπίνειν ἐν Κορίνθῳ Νέαιραν μεθ' αὐτοῦ καὶ Ξενοκλειδίου τοῦ ποιητοῦ.]

29 Μετὰ ταῦτα τοίνυν αὐτῆς γίνονται ἐρασταὶ δύο, Τιμανορίδας τε ὁ Κορίνθιος καὶ Εὐκράτης ὁ Λευκάδιος, οἱ ἐπειδήπερ πολυτελεῖς ἦν ἡ Νικαρέτη τοῖς ἐπιτάγμασιν, ἀξιοῦσα τὰ καλ' ἡμέραν ἀναλώματα ἅπαντα τῇ οἰκίᾳ παρ' αὐτῶν λαμβάνειν, κατατιθέασιν αὐτῆς τιμὴν τριάκοντα μνᾶς τοῦ σώματος τῇ Νικαρέτῃ, καὶ ὄνοῦνται αὐτὴν παρ' αὐτῆς νόμῳ πόλεως καθάπαξ αὐτῶν δούλην εἶναι. Καὶ εἶχον καὶ ἐχρῶντο ὅσον ἐβούλοντο αὐτῇ χρόνον. Μέλλοντες δὲ γαμῆν, προαγορεύουσιν αὐτῇ ὅτι οὐ βούλονται αὐτὴν σφῶν αὐτῶν ἐταίραν γεγεννημένην ὄραν ἐν Κορίνθῳ ἐργαζομένην οὐδ' ὑπὸ πορνόβοσκῶ οὖσαν, ἀλλ' ἠδέως ἂν αὐτοῖς εἴη ἐλαττόν τε τὰργύριον κομίσασθαι παρ' αὐτῆς ἢ κατέθεσαν, καὶ αὐτὴν ταύτην ὄραν τι ἀγαθὸν ἔχουσαν. Ἀφιέναι οὖν αὐτῇ ἔφασαν εἰς ἐλευθερίαν χίλιας δραχμάς, πεντακοσίας ἐκάτερος· τὰς δ' εἴκοσι μνᾶς ἐκέλευον αὐτὴν ἐξευροῦσαν αὐτοῖς ἀποδοῦναι. Ἀκούσασα δ' αὐτὴ τοὺς λόγους τούτους τοῦ τε Εὐκράτους καὶ Τιμανορίδου, μεταπέμπεται εἰς τὴν Κόρινθον ἄλλους τε τῶν ἐραστῶν τῶν γεγεννημένων αὐτῇ καὶ Φρυνίωνα τὸν Παιαι-

ἀπὸ τὴν ὑποχρέωση τῆς στρατεύσεως, ὅμως ἀφοῦ ἐμηνύθηκε, ἐπειδὴ δὲν ἔλαβε μέρος στὴν ἐκστρατεία ἐκείνη, ὡς φυγόστρατος ἀπ' αὐτὸν τὸν Στέφανο κατηγορήθηκε (39) ψέματα στὸ δικαστήριον, καταδικάστηκε καὶ στερήθηκε τὰ πολιτικά του δικαιώματα.

Καὶ ὅμως πῶς δὲν νομίζετε ὅτι εἶναι φοβερό, τοὺς μὲν πραγματικούς πολίτας καὶ δικαιωματικά ἀνήκοντας στὴν πόλιν νὰ ἔχη στερήσει ὁ Στέφανος τοῦ δικαιώματος νὰ μιλοῦν ἐλεύθερα, ἐκείνους δὲ ποὺ δὲν ἔχουν καμμιά σχέση μετὰ τὴν πόλιν, νὰ προσπαθῇ μετὰ τὴν βία νὰ τοὺς κάμῃ Ἀθηναίους ἐντελῶς παράνομα; Τὸν Ἰππαρχο τῶρα προκαλῶ ἐνώπιόν σας καὶ θὰ τὸν ἀναγκάσω νὰ μαρτυρήσῃ ἢ μετὰ ἔρκον νὰ ἀρνηθῇ σύμφωνα μετὰ τὸν νόμο, ἢ θὰ τὸν προσκαλέσω μετὰ ἐπίσημη κλήση (40).

ΜΑΡΤΥΡΙΑ

[Ὁ Ἰππαρχος ὁ Ἀθμονεὺς (41) καταθέτει ὅτι ὁ Ξενοκλειδὴς καὶ αὐτὸς ἐμίσθωσαν στὴν Κόρινθο τὴν Νέαιρα, ποὺ δικάζεται, ἀφοῦ ἦταν ἐταίρα, ἀπὸ κείνες ποὺ πληρώνονται, καὶ ὅτι ἔπινε ἡ Νέαιρα μαζί του καὶ μετὰ τὸν Ξενοκλειδὴ τὸν ποιητῆ.]

Κατόπιν γίνονται ἐρασταὶ τῆς δύο : ὁ Τιμανορίδης ὁ Κορίνθιος καὶ ὁ Εὐκράτης ἀπὸ τῆ Λευκάδα, οἱ ὅποιοι, ἐπειδὴ οἱ ἀπαιτήσεις τῆς Νικαρέτης ἐστοίχιζαν πολὺ, γιὰ αὐτὴ εἶχε τὴν ἀξίωση νὰ παίρνη ὅλα τὰ καθημερινὰ ἐξόδα τοῦ «σπιτιοῦ» ἀπ' αὐτούς, καταθέτουν στὴ Νικαρέτῃ τριάκοντα μνᾶς (42) γι' αὐτὴ (τὴ Νέαιρα) καὶ τὴν ἀγοράζουν ἀπὸ ἐκείνην, σύμφωνα μετὰ νόμο τῆς πόλεως, γιὰ νὰ εἶναι δούλη τους μιὰ γιὰ πάντα.

Καὶ τὴν εἶχαν καὶ τὴν ἐχρησιμοποιοῦσαν ὅσο χρόνο ἤθελαν. Ἐπειδὴ ὅμως ἐπρόκειτο νὰ παντρευτοῦν, τὴν εἰδοποίησαν ὅτι δὲν θέλουν νὰ τὴ βλέπουν, μιὰ καὶ ἔγινε ἐρωμένη τους, νὰ δουλεύῃ στὴν Κόρινθο, οὔτε νὰ τὴν ἐκμεταλλεῖται πορνόβοσκός· ἀλλὰ ἐδέχοντο μετὰ εὐχαρίστηση καὶ λιγώτερα ἀπ' ὅσα εἶχαν πληρώσει χρήματα νὰ εἰσπράξουν ἀπ' αὐτὴν καὶ αὐτὴν τὴν ἴδια νὰ βλέπουν κάπως καλὰ. Τῆς εἶπαν λοιπὸν ὅτι τῆς χαρίζουν χίλιες δραχμές, ἀπὸ πεντακόσιες ὁ καθένας, γιὰ τὴν ἐλευθερία τῆς. Τίς ὑπόλοιπες εἴκοσι «μνᾶς» τῆς εἶπαν νὰ τις ἐξοικονομήσῃ καὶ νὰ τις ἐπιστρέψῃ σ' αὐτούς. Ἐκείνη ἄμα ἄκουσε τοὺς λόγους αὐτοῦ τοῦ Εὐκράτη καὶ τοῦ Τιμανορίδα, στέλλει καὶ καλεῖ στὴν Κόρινθο καὶ ἄλλους ἀπ' ὅσους εἶχαν γίνει ἐρασταὶ τῆς καὶ τὸν Φρυνίωνα τὸν Παιαιανίαν (43) ποὺ ἡ-

νέα, Δήμωνος μὲν ὄντα νίον, Δημοχάρους δὲ ἀδελφόν, ἀσελγῶς δὲ καὶ πολυτελῶς διάγοντα τὸν βίον, ὡς ὑμῶν οἱ πρεσβύτεροι μνημονεύουσιν. Ἀφικόμενον δ' ὡς αὐτὴν τοῦ Φρυνίωνος λέγει πρὸς αὐτὸν τοὺς λόγους οὕς εἶπον πρὸς αὐτὴν ὁ τε Εὐκράτης καὶ Τιμανορίδας, καὶ δίδωσιν αὐτῷ τὰργύριον ὁ παρὰ τῶν ἄλλων ἑραστῶν ἑδασμολόγησεν ἔρανον εἰς τὴν ἐλευθερίαν συλλέγουσα, καὶ εἴ τι ἄρα αὐτὴ περιεποιήσατο, καὶ δεῖται αὐτοῦ προσθέντα τὸ ἐπίλοιπον οὐ προσέδει εἰς τὰς εἴκοσι μνᾶς, καταθεῖναι αὐτῆς τῷ τε Εὐκράτει καὶ τῷ Τιμανορίδα ὥστε ἐλευθέραν εἶναι. Ἄσμενος δ' ἀκούσας ἐκεῖνος τοὺς λόγους τούτους αὐτῆς, καὶ λαβὼν τὰργύριον ὁ παρὰ τῶν ἑραστῶν τῶν ἄλλων εἰσηρέχθη αὐτῇ, καὶ προσθεῖς τὸ ἐπίλοιπον αὐτὸς κατατίθησιν αὐτῆς τὰς εἴκοσι μνᾶς τῷ Εὐκράτει καὶ τῷ Τιμανορίδα ἅτ' ἐλευθερία καὶ ἐφ' ᾧ ἐν Κορίνθῳ μὴ ἐργάζεσθαι. Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τοῦτον ὑμῖν τον παραγενόμενον μάρτυρα καλῶ. Καὶ μοι κάλει Φίλαγρον Μελιτέα.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ

[Φίλαγρος Μελιτέος μαρτυρεῖ παρῆναι ἐν Κορίνθῳ, ὅτε Φρυνίων ὁ Δημοχάρους ἀδελφὸς κατετίθει εἴκοσι μνᾶς Νεαίρας τῆς νῦν ἀγωνιζομένης Τιμανορίδα τῷ Κορινθίῳ καὶ Εὐκράτει τῷ Λευκάδιῳ καὶ καταθεῖς τὸ ἀργύριον ὄψατο ἀπάγων Ἀθήνας Νεαίραν.]

33. Ἀφικόμενος τοίνυν δεῦρο ἔχων αὐτὴν ἀσελγῶς καὶ προπετῶς ἐχρήτο αὐτῇ, κάπνι τὰ δειπνα ἔχων αὐτὴν πανταχοῖ ἐπορεύετο, ὅπου πίνοι, ἐκώμαζέ τ' αἰεὶ μετ' αὐτοῦ, συνῆν τ' ἐμφανῶς ὁπότε βουλευθεῖη πανταχοῦ, φιλοτιμίαν τὴν ἐξουσίαν πρὸς τοὺς ὀρώντας ποιούμενος. Καὶ ὡς ἄλλους τε πολλοὺς ἐπὶ κῶμον ἔχων ἦλθεν αὐτὴν καὶ ὡς Χαβρίαν τὸν Αἰξωνέα, ὅτε ἐνῆκα ἐπὶ Σωκρατίδου ἄρχοντος τὰ Πύθια τῷ τεθρίππῳ, ὁ ἐπρίατο παρὰ τῶν παιδῶν τῶν Μίττος τοῦ Ἀργείου, καὶ ἦκων ἐκ Δελφῶν εἰστία τὰ ἐπινίκια ἐπὶ Κωλιάδι. Καὶ ἐκεῖ ἄλλοι τε πολλοὶ συνεγίνοντο αὐτῇ μεθυσσῆ καθεύδοντος τοῦ Φρυνίωνος καὶ οἱ διάκονοι οἱ Χαβρίου τραπέζαν

ταν γυῖος τοῦ Δήμωνα καὶ ἀδελφὸς τοῦ Δημοχάρη, καὶ ζοῦσε ἀκόλαστα καὶ πολυδάπανα, καθὼς οἱ μεγαλύτεροί μας θυμοῦνται.

Ὅταν ἦλθε ὁ Φρυνίων, τοῦ λέει ὅσα τῆς εἶπαν ὁ Εὐκράτης καὶ ὁ Τιμανορίδας· καὶ τοῦ παραδίδει τὰ χρήματα, ποῦ εἶχε μαζέψει ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἑραστάς, κάνοντας ἔρανο γιὰ τὴν ἐλευθερία της, καὶ ὅσες οἰκονομίες εἶχε ἢ ἴδια· καὶ τὸν παρακαλεῖ, ἀφοῦ βάλῃ αὐτὸς τὰ ὑπόλοιπα, ὅσα χρειάζονταν νὰ συμπληρωθοῦν εἴκοσι μναί, νὰ τὰ καταθέσῃ γι' αὐτὴν στὸν Εὐκράτη καὶ στὸν Τιμανορίδα, ὥστε νὰ εἶναι πιά ἐλευθέρη.

Ἐκεῖνος ἀκουσε μὲ εὐχαρίστηση τοὺς λόγους αὐτοὺς καὶ ἀφοῦ ἐπῆρε τὸ χρῆμα ποῦ εἶχαν προσφέρει οἱ ἄλλοι ἑρασταὶ καὶ ἔβαλε καὶ αὐτὸς τὸ ὑπόλοιπο, καταθέτει τὶς εἴκοσι μνᾶς στὸν Εὐκράτη καὶ στὸν Τιμανορίδα γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσή της καὶ ὑπὸ τὸν ὄρο νὰ μὴ δουλεύῃ στὴν Κόρινθο. Καὶ ὅτι εἶναι ἀλήθεια αὐτὰ ποῦ λέγω, σᾶς παρουσιάζω μάρτυρα αὐτὸν ποῦ ἦλθε ἐπίτηδες. Σὲ παρακαλῶ, φώναξέ μου τὸν Φίλαγρο ἀπὸ τὴν Μελίτη ⁽⁴⁴⁾.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ

[Ὁ Φίλαγρος ἀπὸ τὴν Μελίτη καταθέτει ὅτι ἔτυχε στὴν Κόρινθο, ὅταν ὁ Φρυνίων ὁ ἀδελφὸς τοῦ Δημοχάρη κατέθεσε εἴκοσι μνᾶς γιὰ τὴν Νεαίρα, ποῦ δικάζεται σήμερα, στὸν Τιμανορίδα τὸν Κορίνθιο καὶ στὸν Εὐκράτη τὸν Λευκάδιο. Καὶ ἀφοῦ κατέθεσε τὸ χρῆμα, τὴν ἐπῆρε καὶ ἔφυγε γιὰ τὴν Ἀθήνα.]

Ἄμα ἦλθε λοιπὸν ἐδῶ, ἔχοντας τὴν ἐζοῦσε μαζί της ἀκόλαστα καὶ ἀδιάντροπα καὶ τὴν ἔπαιρνε παντοῦ στὰ δειπνα, ὅπου ἔπινε· καὶ τραγουδοῦσε πάντοτε μαζί του τραγουδώντας στὸ δρόμο τραγούδια ἄσεμνα βακχικὰ καὶ ὠργιάζε μαζί της φανερά παντοῦ ὅποτε ἤθελε, νομίζοντας ὅτι ὅσοι τὸν ἔβλεπαν τὸν ἐκαμάρωναν. Καὶ σὲ ἄλλα πολλὰ φαιδρὰ ὀργιαστικὰ συμπόσια ⁽⁴⁵⁾ ἐπῆγε ἔχοντας τὴν μαζί του καὶ στὸ συμπόσιο ποῦ ἔκαμε ὁ Χαβρίας ὁ Αἰξωνεύς, ὅταν ἐνίκησε ἐπὶ Σωκρατίδου ἄρχοντος ⁽⁴⁶⁾ στὰ Πύθια ⁽⁴⁷⁾ μὲ τὸ τέθριππο ποῦ ἀγόρασε ἀπὸ τὰ παιδιὰ τοῦ Μίττος τοῦ Ἀργείου, καὶ γυρίζοντας ἀπὸ τοὺς Δελφούς ἔκαμε τραπέζι στὴν Κωλιάδα ⁽⁴⁸⁾ γιὰ νὰ γιορτάσῃ τὰ ἐπινίκια. Ἐκεῖ καὶ πολλοὶ ἄλλοι ὠργίασαν μὲ αὐτὴν μεθυσμένην, ἐνῶ κοιμότανε ὁ Φρυνίων, καὶ οἱ ὑπῆρες τοῦ Χαβρίου ποῦ εἶχαν ἐτοιμάσει τὸ τραπέζι.

34 παραθέμενοι. Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τοὺς ὀρώνας ὑμῖν καὶ παρόντας μάρτυρας παρέξομαι. Καὶ μοι κάλει Χιωνίδην Ἐυπετιῶνα καὶ Εὐθετίωνα Κυδαθηναῖα.

MARTYRIA

[Χιωνίδης Ἐυπεταίων, Εὐθετίων Κυδαθηναεὺς μαρτυροῦσι κληθῆναι ὑπὸ Χαβρίου ἐπὶ δεῖπνον, ὅτε τὰ ἐπινίκια εἰστία Χαβρίας τῆς νίκης τοῦ ἄρματος, καὶ εἰστιάσθαι ἐπὶ Κωλιάδι, καὶ εἰδέναι Φρυνίωνα παρόντα ἐν τῷ δεῖπνῳ τούτῳ ἔχοντα Νέαιραν τὴν νυνὶ ἀγωνιζομένην, καὶ καθεύδειν σφᾶς αὐτοὺς καὶ Φρυνίωνα καὶ Νέαιραν, καὶ αἰσθάνεσθαι αὐτοὶ ἀνισταμένους τῆς νυκτὸς πρὸς Νέαιραν ἄλλους τε καὶ τῶν διακόνων τινάς, οἳ ἦσαν Χαβρίου οἰκέται.]

35] Ἐπειδὴ τοίνυν ἀσελγῶς προὐπηκαλίζετο ὑπὸ τοῦ Φρυνιώ-
 36] τοῦ καὶ οὐχ ὡς ᾤετο ἡγαπᾶτο, οὐδ' ὑπηρετεῖ αὐτῇ ἢ ἐβούλετο, συσκευασαμένη αὐτοῦ τὰ ἐκ τῆς οἰκίας καὶ ὅσα ἦν αὐτῇ ὑπ' ἐκείνου περὶ τὸ σῶμα κατεσκευασμένα ἱμάτια καὶ χρυσία, καὶ θεραπαίνας δύο, Θραῖτταν καὶ Κοκκαλίην, ἀποδιδράσκει εἰς Μέγαρα. Ἦν δὲ ὁ χρόνος οὗτος ᾧ Ἀστεῖος μὲν ἦν ἄρχων Ἀθήνησιν, ὁ καιρὸς δ' ἐν ᾧ ἐπολεμειῖθ' ὑμεῖς πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους τὸν ὕστερον πόλεμον. Διατρίψασα δ' ἐν τοῖς Μεγάροις δὴ ἔτη, τὸν τ' ἐπ' Ἀστείου ἀρχοντος καὶ Ἀλκισθένου ἐνιαυτόν, ὡς αὐτῇ ἢ ἀπὸ τοῦ σώματος ἐργασία οὐχ' ἰκανὴν εὐπορίαν παρεῖχεν ὥστε διοικεῖν τὴν οἰκίαν, — πολυτελής δ' ἦν, οἱ Μεγαρεῖς δ' ἀνελεύθεροι καὶ μικρολόγοι, ξένων δὲ οὐ πᾶν ἐπιδημία ἦν αὐτόθι διὰ τὸν πόλεμον εἶναι καὶ τοὺς Μεγαρέας λακωνίζειν, τῆς δὲ θαλάττης ὑμᾶς ἄρχειν εἰς δὲ τὴν Κόρινθον οὐκ ἐξῆν αὐτῇ ἐπανελθεῖν διὰ τὸ ἐπὶ τούτῳ ἀπηλλάχθαι ὑπὸ τοῦ Εὐκράτους καὶ τοῦ Τιμανορίδου, ὥστ' ἐν Κορίνθῳ μὴ ἐργάζεσθαι. Ὡς οὖν γίγνεται ἡ εἰρήνη ἢ ἐπὶ Φρασικλείδου ἀρχοντος καὶ ἡ μάχη ἢ ἐν Λεύκτροις Θηβαίων καὶ Λακεδαιμονίων, τὸτ' ἐπιδημήσαντα Στέφανον τουτοῖν εἰς τὰ Μέγαρα καὶ καταγόμενον ὡς αὐτὴν ἑταίραν οὖσαν καὶ πλησιάσαντα αὐτῇ, διηρησαμένη πάντα τὰ πεπραγμένα καὶ τὴν ὕβριν τοῦ Φρυ-

Καὶ ὅτι εἶναι ἀλήθεια αὐτὰ πού λέω, θὰ σᾶς παρουσιάσω μάρτυρες ἐκείνους πού ἦσαν ἐκεῖ καὶ τὰ ἔβλεπαν. Σὲ παρακαλῶ, κάλεσέ μου τὸν Χιωνίδη ἀπὸ τῆν Ἐυπετῆ⁽⁴⁹⁾ καὶ τὸν Εὐθετίωνα ἀπὸ τὸ Κυδαθήναιον⁽⁵⁰⁾.

MARTYRIA

[Ὁ Χιωνίδης ἀπὸ τῆν Ἐυπετῆ καὶ ὁ Εὐθετίων ἀπὸ τὸ Κυδαθήναιον καταθέτουν ὅτι εἶχαν προσκληθῆ ἀπὸ τὸν Χαβρία σὲ δεῖπνο, ὅταν γιόρταζε τὰ ἐπινίκια, ἐπειδὴ ἐνίκησε σὲ ἄρματοδρομία· καὶ ὅτι γινόταν τὸ τραπέζι στὴν Κωλιάδα, καὶ ὅτι ξέρουσαν πῶς στὸ τραπέζι αὐτὸ ἦταν ὁ Φρυνίων, ἔχοντας μαζί του τὴν Νέαιρα πού δικάζεται σήμερα· καὶ ὅτι ἐκοιμήθηκαν μαζί ὁ Φρυνίων καὶ ἡ Νέαιρα καὶ ὅτι ἀντελήφθησαν οἱ ἴδιοι, ὅτι τὴν νύκτα ἐσηκίωνονταν καὶ ἄλλοι καὶ ἐπήγγαιναν στὴν Νέαιρα καὶ ἀπὸ τοὺς ὑπηρετές μερικοί, πού ἦσαν σπιτιτικοὶ δοῦλοι τοῦ Χαβρία.]

Ἐπειδὴ λοιπὸν ρεζιλευόταν ἀπὸ τὸν Φρυνίωνα καὶ δὲν τὴν ἀγαποῦσε ὅπως αὐτὴ ἐνόμιζε, οὔτε τῆς ἔκανε τὰ χατήρια, ἀφοῦ μάζεψε ὅσα εἶχε στὸ σπίτι καὶ ὅσα φορέματα τῆς εἶχε φτιάσει ἐκείνος καὶ χρυσὰ στολίδια καὶ δύο ὑπηρετρίες, τὴ Θραῖσσα καὶ τὴν Κοκκαλίην, φεύγει κρυφὰ γιὰ τὰ Μέγαρα. Συνέβησαν αὐτὰ τὴν ἐποχὴ πού ἦταν ἄρχων (ἐπάνυμος) στὰς Ἀθήνας ὁ Ἀστεῖος⁽⁵¹⁾ καὶ ἀκριβέστερα τότε πού ἐκάναντε τὸν τελευταῖο πόλεμο μὲ τοὺς Λακεδαιμονίους.

Ἀφοῦ δὲ ἔμεινε στὰ Μέγαρα δύο χρόνια, τὸ ὑπόλοιπο δηλ. διάστημα τῆς ἀρχῆς τοῦ Ἀστείου καὶ ἕνα χρόνο ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ Ἀλκισθένη⁽⁵²⁾, ἐπειδὴ ἀπὸ τὸ ἐμπόριο τοῦ σώματος δὲν εἶχε πολλὰ ἀπολαυές, ὥστε νὰ βολεύη τὸ σπίτι τῆς — ἦταν δὲ πολυδάπανη καὶ οἱ Μεγαρεῖς περιορισμένοι καὶ κουτσομπόληδες, ξένοι δὲ δὲν παραπήγγαιναν ἐκεῖ, ἐπειδὴ ἦταν ὁ πόλεμος καὶ οἱ Μεγαρεῖς ἦσαν φίλοι τῶν Λακεδαιμονίων, ἐνῶ ἡμεῖς ἐκυριαρχούσαμε στὴ θάλασσα· στὴν Κόρινθο πάλι δὲν τῆς ἦταν εὐκόλο νὰ ξαναγυρίση, γιὰτὶ γι' αὐτὸ ἀκριβῶς εἶχε ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τὸν Εὐκράτη καὶ τὸν Τιμανορίδα, γιὰ νὰ μὴ δουλεύη ἐκεῖ. Μόλις γίνεται εἰρήνη, αὐτὴ πού ἔγινε ὅταν ἦταν ἄρχων ὁ Φρασικλείδης⁽⁵³⁾, καὶ ἡ μάχη στὰ Λεύκτρα⁽⁵⁴⁾ με-
 ταξὺ Θηβαίων καὶ Λακεδαιμονίων, ἐταξίδεψε τότε αὐτὸς ἐδῶ ὁ Στέφανος στὰ Μέγαρα καὶ ἐπήγε σ' αὐτὴν πού ἦταν ἑταίρα καὶ ἔμεινε μαζί της, καὶ ἀφοῦ τοῦ διηγήθηκε ὅλα ὅσα εἶχαν

νίανος, και επιδοῦσα ἃ ἐξῆλθεν ἔχουσα παρ' αὐτοῦ, ἐπιθυμοῦσα μὲν τῆς ἐνθάδε οἰκίσεως, φοβουμένη δὲ τὸν Φρυνίωνα διὰ τὸ ἠδικημέναι μὲν αὐτὴν, ἐκεῖνον δὲ ὀργίλως ἔχειν αὐτῇ, σοβαρὸν δὲ και ὀλίγων εἰδυῖα αὐτοῦ τὸν τρόπον ὄντα, προίσταται Στέφανον τουτοῖ αὐτῆς. Ἐπάρας δὲ αὐτὴν οὕτως ἐν τοῖς Μεγάροις τῷ λόγῳ και φουσήσας, ὡς κλαύσοιτο ὁ Φρυνίων εἰ ἀφαιτο αὐτῆς, ἀδικήσοι δὲ οὐδεὶς ἀνθρώπων, αὐτὸς δὲ γυναῖκα αὐτὴν ἔξων, τοὺς τε παῖδας τοὺς ὄντας αὐτῇ τότε εἰσάξων εἰς τοὺς φράτερας ὡς αὐτοῦ ὄντας και πολίτας ποιήσων, ἀφικνεῖται αὐτὴν ἔχων δεῦρο ἐκ τῶν Μεγάρων, και παιδία μετ' αὐτῆς τρία, Πρόξενον και Ἀρίστωνα και θυγατέρα, ἦν νυνὶ Φανῶ καλοῦσιν. [Και εἰσάγει αὐτὴν και τὰ παιδία εἰς τὸ οἰκίδιον, ὃ ἦν αὐτῷ παρὰ τὸν ψιθυριστὴν Ἐρμῆν μεταξὺ τῆς Δωροθέου τοῦ Ἐλευσινίου οἰκίας και τῆς Κλεινομάχου, ἦν νυνὶ Σπίνθαρος παρ' αὐτοῦ ἐώνηται ἐπτὰ μῶν, ὥστε ἡ μὲν ὑπάρχουσα Στεφάνῳ οὐσία αὐτῇ ἦν και ἄλλο οὐδέν. Δνοῖν δ' ἔνεκα ἦλθεν ἔχων αὐτὴν, ὡς ἐξ ἀτελείας τε ἔξων καλὴν ἐταίραν και τὰ ἐπιτήδεια ταύτην ἐργασομένην και θρέψουσαν τὴν οἰκίαν· οὐ γὰρ ἦν αὐτῷ ἄλλη πρόσοδος, ὃ τι μὴ συκοφαντήσας τι λάβοι. Πυθόμενος δὲ ὁ Φρυνίων ἐπιδημοῦσαν αὐτὴν και ὄσαν παρὰ τούτῳ, παραλαβὼν νεανίσκους μεθ' ἑαυτοῦ και ἐλθὼν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν τοῦ Στεφάνου ἤγεν αὐτὴν. Ἀφαιρουμένον δὲ τοῦ Στεφάνου κατὰ τὸν νόμον εἰς ἐλευθερίαν κατηγγύησεν αὐτὴν πρὸς τῷ πολεμάρχῳ. Και ὡς ἀληθῆ λέγω, τούτων αὐτὸν μάρτυρα ὑμῖν τὸν τότε πολέμαρχον παρέξομαι. Και μοι κάλει Αἰήτην Κειριάδην.]

ΜΑΡΤΥΡΙΑ

[Αἰήτης Κειριάδης μαρτυρεῖ πολεμαρχοῦντος αὐτοῦ κατεγγυηθῆναι Νέαιραν τὴν νυνὶ ἀγωνιζομένην ὑπὸ Φρυνίανος τοῦ Δημοχάρους ἀδελφοῦ, και ἐγγυητὰς γενέσθαι Νεαίρας Στέφανον Ἐροιάδην, Γλαυκῆτην Κηφισία, Ἀριστοκράτην Φαληρέα.]

γίνει και τὴν προσβολὴ πού τῆς ἔκανε ὁ Φρυνίων και ἔρριξε μιὰ ματιά σὲ ὅσα ἐπῆρε ἀπὸ τὸ σπίτι του φεύγοντας, ἐπειδὴ ἐπιθυμοῦσε νὰ ἐγκατασταθῆ ἐδῶ, ἀλλὰ φοβότανε τὸν Φρυνίωνα, γιατί τὴν εἶχε μὲν κακομεταχειρισθῆ, ἐκεῖνος ὁμως ἦταν ὀργισμένος ἐναντίον της, και ἤξερε καλά αὐτῇ ὅτι ἦταν ὑπερήφανος και ἀπότομος ἄνθρωπος, ἀναλαβαίνει τὴν προστασία της ὁ Στέφανος.

Ἀφοῦ δὲ τὴν ἐνεθάρρυνε μὲ λόγια στὰ Μέγαρα και καυχῆθηκε ὅτι τάχα θὰ ἔχυνε πικρὰ δάκρυα ὁ Φρυνίων, ἂν ἐτολμοῦσε νὰ βάλῃ χέρι ἀπάνω της, και ὅτι αὐτὸς θὰ τὴν κάμῃ γυναῖκα του και τὰ παιδία πού αὐτῇ εἶχε τότε, θὰ τὰ εἰσαγάγῃ στοὺς φράτερας σὰν νὰ ἦσαν δικὰ του και θὰ τὰ κάμῃ Ἀθηναίους πολίτες και δὲν θὰ τὴν πειράξῃ κανεὶς, ἔρχεται ἀπὸ τὰ Μέγαρα ἐδῶ ἔχοντάς τὴν μαζί του και μαζί μ' αὐτὴν τρία παιδία, τὸν Πρόξενον, τὸν Ἀρίστωνα και θυγατέρα αὐτὴν πού τώρα τὴ λένε Φανῶ.

Και ἐγκατέστησε αὐτὴν και τὰ παιδία σ' ἓνα σπιτάκι, πού εἶχε στὸν ψιθυριστὴν Ἐρμῆ, ἀνάμεσα στὰ σπίτια τοῦ Δωροθέου ἀπὸ τὴν Ἐλευσίνα και τοῦ Κλεινομάχου· αὐτὸ πού ἔχει ἀγοράσει τώρα ἀπ' αὐτὸν ὁ Σπίνθαρος γιὰ ἐπτὰ μῶς. Ὡστε ἡ περιουσία πού εἶχε ὁ Στέφανος, αὐτῇ ἦταν και τίποτε ἄλλο. Τὴν ἔφερε δὲ ἐδῶ γιὰ δύο λόγους, και γιὰ νὰ ἔχῃ δωρεὰν ὁμορφὴ ἔρωμένη και γιὰ νὰ ἐξοικονομῆ αὐτῇ μὲ τὴν ἐργασία της τὰ ἀναγκαῖα και νὰ τὸν συντηρῆ. Γιατί αὐτὸς δὲν εἶχε ἄλλο εἰσόδημα, ἐκτὸς ἀπ' ὅ,τι θὰ ἔβγαζε ἀπὸ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ συκοφάντη.

Ὅταν ἐπληροφορήθηκε ὁ Φρυνίων, ὅτι αὐτῇ εἶναι ἐδῶ και ὅτι ζῆ μαζί μὲ τούτον, ἐπῆρε μαζί του ὑπρέτες, ἦλθε στὸ σπίτι τοῦ Στεφάνου και τὴν παίρνει μὲ τὴν βία. Ἀφοῦ δὲ τὴν ξαναπῆρε ὁ Στέφανος, τὴν ἔκαμε ἐλεύθερη σύμφωνα μὲ τὸν νόμο, μὲ ἐγγύηση πού δόθηκε στὸν πολέμαρχο (55).

Και ὅτι λέγω τὴν ἀλήθεια, θὰ σᾶς παρουσιάσω μάρτυρα γι' αὐτὰ τὸν ἴδιο τὸν τότε πολέμαρχο. Κάλεσέ μου τὸν Ἀήτη τὸν Κειριάδην (56).

ΜΑΡΤΥΡΙΑ

[Ὁ Ἀήτης ὁ Κειριάδης καταθέτει ὅτι, ὅταν ἦταν πολέμαρχος, ἔγινε ἐλευθέρη ἀπὸ τὸν Φρυνίωνα, τὸν ἀδελφὸ τοῦ Δημοχάρη, μὲ ἐγγύηση ἡ Νέαιρα αὐτῇ πού τώρα δικάζεται· και ὅτι ἐγγυητὰς της ἔγιναν ὁ Στέφανος ὁ Ἐροιάδης ὁ Γλαυκῆτης ἀπὸ τὴν Κηφισία και ὁ Ἀριστοκράτης ἀπὸ τὸ Φάληρο.]

- 41 Διεγγυηθεῖσα δ' ὑπὸ Στεφάνου καὶ οὐσα παρὰ τούτῳ, τὴν μὲν αὐτὴν ἐργασίαν οὐδὲν ἦντιον ἢ πρότερον εἰργάζετο, τοὺς δὲ μισθοὺς μείζους ἐπράττετο τοὺς βουλομένους αὐτῇ πλησιάζειν, ὡς ἐπὶ προσχήματος ἦδη τινὸς οὐσα καὶ ἀνδρὶ συνοικοῦσα. Συνεσυκοφάντει δὲ καὶ οὗτος, εἴ τινα ξένον ἀγνώτα πλούσιον λάβοι ἐραστήν αὐτῆς, ὡς μοιχὸν ἐπ' αὐτῇ ἔνδον ἀποκλείων καὶ ἀργύριον πραττόμενος πολὺ, εἰκότως·
- 42 οὐσία μὲν γὰρ οὐχ ὑπῆρχε Στεφάνῳ, οὐδὲ Νεαίρα, ὥστε τὰ καθ' ἡμέραν ἀναλώματα δύνασθαι ὑποφέρειν, ἢ δὲ διοικήσεις συγγῆ, ὁπότε δέοι τοῦτόν τε καὶ αὐτὴν τρέφειν καὶ παιδάρια τρία, ἃ ἦλθεν ἔχουσα ὡς αὐτόν, καὶ θεραπαίνας δύο καὶ οἰκέτην διάκονον. ἄλλως τε καὶ μεμαθηκνῦία μὴ κακῶς ἔχειν τὰ ἐπιτήδεια ἐτέρων ἀναλισκόντων αὐτῇ τὸ πρότερον.
- 43 Οὔτε γὰρ ἀπὸ τῆς πολιτείας προσήει Στεφάνῳ τούτῳ ἄξιον λόγον· οὐ γὰρ πῶ ἦν ἐήτωρ, ἀλλ' ἔτι συκοφάντης τῶν παραβοῶντων παρὰ τὸ βῆμα καὶ γραφομένων μισθοῦ καὶ φαινότων καὶ ἐπιγραφομένων ταῖς ἀλλοτρίαις γνώμαις, ἕως ὑπέπεσε Καλλιστράτῳ τῷ Ἀφιδναίῳ· ἐξ ὅτου δὲ τρόπον καὶ δι' ἣν αἰτίαν, ἐγὼ ὑμῖν καὶ περὶ τούτου διέξειμι, ἐπειδὴν περὶ ταυτησὶ Νεαίρας ἐπιδείξω ὡς ἔστι ξένη καὶ ὡς με-
- 44 γάλα ὑμᾶς ἠδίκηκε καὶ ὡς ἠσέβηκεν εἰς τοὺς θεοὺς, ἵν' εἰδῆτε ὅτι καὶ αὐτὸς οὗτος ἄξιός ἐστιν οὐκ ἐλάττω δοῦναι δίκην ἢ καὶ Νεαίρα αὕτη, ἀλλὰ καὶ πολλῶ μείζω καὶ μᾶλλον, ὅσω Ἀθηναῖος φάσκων εἶναι οὕτω πολὺ τῶν νόμων καταπεφρόνηκε καὶ ὑμῶν καὶ τῶν θεῶν ὥστ' οὐδ' ὑπὲρ τῶν ἡμαρτημένων αὐτῷ αἰσχυρόμενος τολμᾷ ἠσυχίαν ἄγειν, ἀλλὰ συκοφαντῶν ἄλλους τε καὶ ἐμὲ τουτοῖσι πεποίηκεν αὐτόν καὶ ταύτην εἰς τηλικούτον ἀγῶνα καταστήσαι, ὥστε ἐξετασθῆναι μὲν ταύτην ἥτις ἐστίν, ἐξελεγχθῆναι δὲ τὴν αὐτοῦ πορνηρίαν.
- 45 Λαχόντος τοίνυν αὐτῷ τοῦ Φρυνίωνος δίκην, ὅτι αὐτοῦ ἀφείλετο Νεαίραν ταυτηρὶ εἰς ἐλευθερίαν, καὶ ὅτι, ἃ ἐξηλήθεν ἔχουσα παρ' αὐτοῦ αὕτη, ὑπέδεξατο, συνήγον αὐτοὺς οἱ ἐπιτήδευοι καὶ ἐπεισαν δίαίταν ἐπιτρέψαι αὐτοῖς. Καὶ ὑπὲρ μὲν τοῦ Φρυνίωνος διαιτητῆς ἐκαθέζετο Σάτυρος Ἀλωπεκῆ-θεν ὁ Λακεδαιμονίου ἀδελφός, ὑπὲρ δὲ Στεφάνου τουτοῦ

Δ
 [Ἐχοντας τὴν ἐγγύησιν τοῦ Στεφάνου καὶ ζῶντας μαζὶ του δὲν ἔπαυσε νὰ ἐξασκῆ ὅπως καὶ πρωτύτερα τὸ ἴδιο ἐπάγγελμα. Ἐπαίρνε μάλιστα μεγαλύτερη ἀμοιβή, ἀπὸ κείνους ποὺ ἐπιθυμοῦσαν νὰ τὴν πλησιάσουν, μὲ τὸ πρόσχημα ὅτι ἀνῆκε σὲ κάποιον καὶ ἦταν παντρεμένη. Μαζὶ δὲ μὲ αὐτὴν ἐσυκοφαντοῦσε καὶ αὐτὸς ἐδῶ ὡς μοιχὸν ὅποιον ἄγνωστο ξένο ἤθελε πιάσει ὡς ἐραστήτης, κλείνοντάς τον μέσα στὸ σπίτι καὶ εἰσπράττοντας ἔτσι πολὺ χρῆμα.

Σωστά, γιατί οὔτε ὁ Στέφανος εἶχε περιουσία, οὔτε ἡ Νεαίρα, ὥστε νὰ εἶναι σὲ θέση νὰ τὰ βγάλουν πέρα μὲ τὰ καθημερινὰ ἔξοδα· καὶ τὰ ἔξοδα τοῦ σπιτιοῦ ἦταν πολλά, τῆ στιγμῇ ποὺ ἔπρεπε νὰ τρέφεται αὐτὸς καὶ αὐτὴ καὶ τρία μικρὰ παιδιά ποὺ εἶχε φέρει μαζὶ της καὶ δύο δοῦλες καὶ ἕνας σπιτικός δοῦλος· ἄλλωστε αὐτὴ εἶχε συνηθίσει νὰ μὴν κακοπερνᾷ, γιατί ἄλλοι ξῶδευαν γι' αὐτὴν πρωτύτερα.

Οὔτε βέβαια ἀπὸ τὴν πολιτεία εἶχε κανένα ἀξιόλογο εἰσόδημα ὁ Στέφανος· γιατί δὲν ἦταν ἀκόμη ρήτωρ, ἀλλὰ συκοφάντης⁽⁵⁷⁾, ἀπὸ κείνους ποὺ στέκουν κοντὰ στὸ βῆμα καὶ φωνάζουν καὶ καταγγέλλουν παίρνοντας χρήματα καὶ καταδίδουν, καὶ ἀπὸ κείνους ποὺ καταδέχονται νὰ γράφεται τὸ ὄνομά τους κάτω ἀπὸ ξένες γνώμες, ἕως ὅτου τὸ βρῆκε ἀπὸ τὸν Καλλίστρατο τὸν Ἀφιδναῖο· πῶς δὲ καὶ γιὰ ποιόν λόγο, ἐγὼ καὶ γι' αὐτὸ θὰ σᾶς μιλήσω⁽⁵⁸⁾ διεξοδικά, ἀφοῦ πρώτα ἀποδείξω γι' αὐτὴν ἐδῶ τὴν Νεαίρα, ὅτι εἶναι ξένη καὶ ἔχει διαπράξει πολλὰ ἀδικήματα εἰς βάρος μας καὶ ἀσέβησε πρὸς τοὺς θεοὺς. Γιὰ νὰ καταλάβετε ὅτι καὶ αὐτὸς ἐδῶ ὁ κύριος εἶναι ἄξιος ὄχι μικρότερης τιμωρίας ἀπὸ τὴν Νεαίρα, ἀλλὰ πολὺ μεγαλύτερης· καὶ μάλιστα ἐφ' ὅσον, ἐνῶ ἰσχυρίζεται ὅτι εἶναι Ἀθηναῖος, τόσο πολὺ ἔχει περιφρονησει τοὺς νόμους καὶ σᾶς καὶ τοὺς θεοὺς, ὥστε δὲν ἀποφασίζει νὰ ἡσυχάσῃ ἀπὸ ντροπῆ γιὰ ὅσα αἰσχρὰ ἔχει διαπράξει, ἀλλὰ συκοφαντῶντας ἄλλους καὶ ἐμένα ἔκαμε αὐτόν⁽⁵⁹⁾ ἐδῶ νὰ φέρῃ αὐτόν καὶ αὐτὴν σ' ἕνα τέτοιο δικαστικὸ ἀγῶνα, ὥστε ὕστερα ἀπὸ ἐξέτασιν νὰ ἀποδειχθῇ αὐτὴ ποιά πραγματικὰ εἶναι καὶ νὰ ξεσκεπασθῇ καὶ ἡ δικὴ του προστυχία.]

Ὅταν λοιπὸν ὁ Φρυνίων τὸν κατηγορήσῃ ὅτι τοῦ ἀφῆρεσε τὴν Νεαίρα καὶ τὴν ἔκαμε ἐλεύθερη καὶ ὅτι δέχθηκε ὅσα φεύγοντας ἐπῆρε αὐτῇ, τοὺς ἔφεραν σὲ ἐπαφῇ οἱ φίλοι καὶ τοὺς ἐπεισαν νὰ καταφύγουν σὲ διαιτητὰς. Καὶ γιὰ μὲν τὸν Φρυνίωνα διαιτητῆς ἀνέλαβε ὁ Σάτυρος ἀπὸ τὴν Ἀλωπεκῆ, ἀδελφὸς τοῦ Λακεδαιμονίου, γιὰ τὸν Στέφανο δὲ ὁ Σαυρίας ὁ Λαμπρεύς. Τρί-

Σαυρίας Λαμπρεύς· κοινὸν δὲ αὐτοῖς προσαυροῦνται Διο-
 46 γείτονα Ἀχαρνέα. Συνελθόντες δ' οὗτοι ἐν τῷ ἱερῷ, ἀκού-
 σαντες ἀμφοτέρων καὶ αὐτῆς τῆς ἀνθρώπου τὰ πεπραγμένα,
 γνώμην ἀπεφῆναντο, καὶ οὗτοι ἐνέμειναν αὐτῇ, τὴν μὲν ἀν-
 θρωπον ἐλευθέραν εἶναι καὶ αὐτὴν αὐτῆς κυρίαν, ἃ δ' ἐξῆλ-
 θεν ἔχουσα Νεαίρα παρὰ Φρυνίωνος χωρὶς ἱματίων καὶ χρυ-
 σίων καὶ θεραπειῶν, ἃ αὐτῇ τῇ ἀνθρώπῳ ἠγοράσθη, ἀπο-
 δοῦναι Φρυνίῳ πάντα· συνεῖναι δ' ἑκατέρῳ ἡμέραν παρ'
 ἡμέραν· εἴαν δὲ καὶ ἄλλως πως ἀλλήλους πείθωσι, ταῦτα κύ-
 ρια εἶναι· τὰ δ' ἐπιτήδεια τῇ ἀνθρώπῳ τὸν ἔχοντα ἀεὶ παρέ-
 47 χεῖν, καὶ ἐκ τοῦ λοιποῦ χρόνου φίλους εἶναι ἀλλήλοις καὶ
 μὴ μνησικακεῖν. Ἡ μὲν οὖν γνώσθαισθε διαλλαγῇ ὑπὸ τῶν
 διαιτητῶν Φρυνίῳ καὶ Στεφάνῳ περὶ Νεαίρας ταυτησι
 αὐτῆ ἐστίν. Ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω ταῦτα, τούτων ὑμῖν τὴν
 μαρτυρίαν ἀναγνώσεται. Κάλει μοι Σάτυρον Ἀλωπεκῆθεν,
 Σαυρίαν Λαμπρέα, Διογείτονα Ἀχαρνέα.

MARTYRIA

[Σάτυρος Ἀλωπεκῆθεν, Σαυρίας Λαμπρεύς, Διογεί-
 των Ἀχαρνέος μαρτυροῦσι διαλλάξει διαιτηταὶ γενόμενοι
 περὶ Νεαίρας τῆς νυνὶ ἀγωνιζομένης Στέφανον καὶ Φρυ-
 νίωνα· τὰς δὲ διαλλαγὰς εἶναι, καθ' ἃς διήλλαξαν, οἷας
 παρέχεται Ἀπολλόδωρος.]

ΔΙΑΛΛΑΓΑΙ

[Κατὰ τὰδε διήλλαξαν Φρυνίωνα καὶ Στέφανον, χοῆ-
 σθαι ἑκάτερον Νεαίρα τὰς ἴσας ἡμέρας τοῦ μηνός παρ'
 ἑαυτοῖς ἔχοντας, ἂν μὴ τι ἄλλο αὐτοὶ αὐτοῖς συγχωρή-
 σωσιν.]

48 Ὡς δ' ἀπηλλαγμένοι ἦσαν οἱ παρόντες ἑκατέρῳ ἐπὶ
 τῇ διαίτῃ καὶ τοῖς πράγμασιν, οἷον οἶμαι φιλεῖ γίνεσθαι
 ἐκάστοτε, ἄλλως τε καὶ περὶ ἐταίρας οὔσης αὐτοῖς τῆς δια-
 φορᾶς, ἐπὶ δεῖπνον ἦσαν ὡς ἑκάτερον αὐτῶν, ὅπότε καὶ Νεαι-
 ραν ἔχοιεν, καὶ αὐτῇ συνεδειπνεῖν καὶ συνέπινεν ὡς ἐταίρα
 οὔσα. Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι μάρτυρας τοὺς
 συνόντας αὐτοῖς, Εὐβουλον Προβαλίσιον, Διοπεῖθην Μελι-

τον διαιτητῇ ὀρίζουν ἀπὸ κοινοῦ τὸν Διογείτονα τὸν Ἀχαρ-
 νέα. Ἀφοῦ δὲ αὐτοὶ συνῆλθαν στὸ ἱερὸ (⁶⁰) καὶ ἀκούσαν καὶ
 46 τοὺς δύο καὶ ὅσα ἡ γυναῖκα αὐτῆ ἔκαμε, ἔβγαλαν τὴν ἀπό-
 φασιν, πού τὴν παραδέχτηκαν καὶ αὐτοὶ (ὁ Φρυνίων καὶ ὁ Στέ-
 φανος)· ἡ μὲν γυναῖκα νὰ εἶναι ἐλεύθερη καὶ κυρία τοῦ ἑαυτοῦ
 τῆς, ὅσα δὲ ἐπῆρε ἀπὸ τὸν Φρυνίωνα φεύγοντας, ἐκτὸς
 ἀπὸ τὰ ἐνδύματα, τὰ κοσμήματα καὶ τὶς δοῦλες, πράγματα
 πού εἶχαν ἀγοραστῆ γι' αὐτὴν, νὰ τὰ ἐπιστρέψῃ δλα στὸν Φρυ-
 νίωνα· νὰ συζοῦν δὲ αὐτοὶ μαζί της μέρα παρ' ἡμέρα ὁ κα-
 θένας· ἂν δὲ ἤθελαν συμφωνήσῃ μεταξύ τους ἀλλιῶς, αὐτὸ
 νὰ ἔχη κύρος. Καὶ τὰ καθημερινὰ ἔξοδα νὰ παρέχῃ στὴ γυ-
 ναῖκα ἐκεῖνος πού τὴν ἔχει· καὶ στὸ μέλλον νὰ εἶναι φίλοι
 47 μεταξύ τους καὶ νὰ τὰ ξεχάσουν ὅλα. Ἡ συμβιβαστι-
 κὴ ἀπόφασιν, πού ἐπῆραν οἱ διαιτηταί, γιὰ τὸν Φρυνίωνα καὶ
 τὸν Στέφανο, σχετικὰ μὲ τὴν Νεαίρα αὐτῆ εἶναι. Ὅτι δὲ εἶναι
 ἀλήθεια αὐτὰ πού λέγω, θὰ σᾶς ἀναγνώσῃ τὴ μαρτυρία τού-
 των. Φώναξε τὸν Σάτυρο ἀπὸ τὴν Ἀλωπεκῆ, τὸν Σαυ-
 ρίαν τὸν Λαμπρέα καὶ τὸν Διογείτονα τὸν Ἀχαρνέα.

MARTYRIA

[Ὁ Σάτυρος ἀπὸ τὴν Ἀλωπεκῆ, ὁ Σαυρίας ὁ Λαμπρεύς,
 ὁ Διογείτων ἀπὸ τὶς Ἀχαρνέες καταθέτουν ὅτι συμβίβα-
 σαν, ὅταν ὠρκίσθησαν διαιτηταὶ γιὰ τὴν Νεαίρα πού
 δικάζεται τώρα, τὸν Στέφανο καὶ τὸν Φρυνίωνα· καὶ ἡ
 συμβιβαστικὴ ἀπόφασιν, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποῖα συμβι-
 βάστηκαν, εἶναι ὅπως τῆ λέει ὁ Ἀπολλόδωρος.]

ΣΥΜΒΙΒΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ

[Μὲ τοὺς ἐξῆς ὅρους συμβίβασαν τὸν Φρυνίωνα καὶ τὸν
 Στέφανο· νὰ συζῆ ὁ καθένας τοὺς μὲ τὴν Νεαίρα ἔχοντάς
 τὴν σπῆτι τοὺς ἰσάριθμους ἡμέρας κάθε μῆνα, ἐκτὸς ἂν
 αὐτοὶ συμφωνήσουν μεταξύ τους ἀλλιῶς.]

Ἀφοῦ δὲ ἔφυγαν ὅσοι παραβρέθησαν στὴ διαιτησία
 καὶ ἔλαβαν μέρος γιὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον, ὅπως συνήθως
 γίνεται, νομίζω, κάθε φορά, ἐπειδὴ ἄλλωστε ἡ διαφορὰ τοὺς
 ἦταν γυναικοδουλειά, ἔπειτα ἐπήγαιναν καθένας τοὺς καὶ
 ἔτρωγαν στὸ σπῆτι τοῦ φίλου τοὺς κάθε φορά πού αὐτὸς (ὁ
 φίλος τοὺς) εἶχε τὴν Νεαίρα· καὶ αὐτῇ ἔτρωγε μαζί τοὺς καὶ
 ἔπινε σὰν ἐταίρα πού ἦταν. Καὶ ὅτι λέγω τὴν ἀλήθεια, κάλεσέ
 48 μου, σὲ παρακαλῶ, μάρτυρες αὐτοὺς πού τοὺς συναναστρέ-
 φονται, δηλαδὴ τὸν Εὐβουλο τὸν Προβαλίσιον (⁶¹), τὸν

τέα, Κτήσωνα ἐκ Κεραμέων.

MARTYRIA

[Εὐβουλος Προβαλίσσιος, Διοπείθης Μελιτεύς, Κτήσων ἐκ Κεραμέων μαρτυροῦσιν, ἐπειδὴ αἱ διαλλαγαι ἐγένοντο αἱ περὶ Νεαίρας Φρυνίωνι καὶ Στεφάνῳ, πολλάκις συνδειπνήσαι αὐτοῖς καὶ συμπίνειν μετὰ Νεαίρας τῆς νυνὶ ἀγανίζομένης καὶ ὁπότε παρὰ Στεφάνῳ εἶη Νεαίρα καὶ ὁπότε παρὰ Φρυνίωνι.]

- 49 "Οτι μὲν τοίνυν ἐξ ἀρχῆς δούλη ἦν καὶ ἐπράθη δις καὶ ἐργάζετο τῷ σώματι ὡς ἑταῖρα οὔσα, καὶ ἀπέδρα τὸν Φρυνίωνα εἰς Μέγαρα, καὶ ἤκουσα κατηγγυήθη ὡς ξένη οὔσα πρὸς τῷ πολεμάρχῳ, τῷ τε λόγῳ ἀποφαίνω ὑμῖν καὶ μεμαρτύρηται.] Βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ αὐτὸν Στέφανον τουτονὶ ἐπι-
50 δεῖξαι καταμεμαρτυρηκότ' αὐτῆς ὡς ἔστι ξένη. Τὴν γὰρ θυγατέρα τὴν ταυτησί Νεαίρας, ἣν ἔχουσα ἦλθεν ὡς τουτονὶ παιδάριον μικρόν, ἣν τότε μὲν Στροβήλην ἐκάλουν, νυνὶ δὲ Φανῶ, ἐκδίδωσι Στέφανος οὐτοσί ὡς οὔσαν αὐτοῦ θυγατέρα ἀνδρὶ Ἀθηναίῳ Φράστορι Αἰγυλιεῖ, καὶ προῖκα ἐπ' αὐτῇ δίδωσι τριάκοντα μνᾶς. Ὡς δ' ἦλθεν ὡς τὸν Φράστορα, ἀνδρα ἐργάτην καὶ ἀκριβῶς τὸν βίον συνειλεγμένον, οὐκ ἠπίστατο τοῖς τοῦ Φράστορος τρόποις ἀρέσκειν, ἀλλ' ἐζήτει τὰ τῆς μητρὸς ἔθη καὶ τὴν παρ' αὐτῇ ἀκολασίαν, ἐν
51 τοιαύτῃ, οἶμαι, ἐξουσία τεθραμμένη. Ὁρῶν δ' ὁ Φράστωρ αὐτὴν οὔτε κοσμίαν οὔσαν οὔτ' ἐθέλουσαν αὐτοῦ ἀκοῦσθαι, ἅμα δὲ καὶ πεπυσμένος σαφῶς ἤδη ὅτι Στεφάνου μὲν οὐκ εἶη θυγάτηρ, Νεαίρας δέ, τὸ δὲ πρῶτον ἐξηπατήθη, ὅτ' ἠγγυᾶτο ὡς Στεφάνου θυγατέρα λαμβάνων καὶ οὐ Νεαίρας, ἀλλὰ τούτῳ ἐξ ἀστῆς αὐτὴν γυναικὸς οὔσαν πρότερον πρὶν ταύτῃ συνοικήσαι ὀργισθεὶς δ' ἐπὶ τούτοις ἄπαισι, καὶ ὑβρίσθαι ἠγοούμενος καὶ ἐξηπατῆσθαι, ἐκβάλλει τὴν ἀνθρωπὸν ὡς ἐναντὸν συνοικήσας αὐτῇ, κνοῦσαν, καὶ τὴν προῖκα
52 οὐκ ἀποδίδωσι. Λαχόντος δὲ τοῦ Στεφάνου αὐτῷ δίκην σίτου εἰς Ὠδεῖον κατὰ τὸν νόμον ὃς κελεύει, ἐὰν ἀποπέμπῃ

Διοπείθη ἀπὸ τὴν Μελίτη καὶ τὸν Κτήσωνα ἀπὸ τοὺς Κεραμεῖς.

MARTYRIA

[Ὁ Εὐβουλος ὁ Προβαλίσσιος, ὁ Διοπείθης ἀπὸ τὴν Μελίτη καὶ ὁ Κτήσων ἀπὸ τοὺς Κεραμεῖς καταθέτουν ὅτι ἀπὸ τότε ποὺ συμβιβάστηκαν γιὰ τὴν Νεαίρα ὁ Φρυνίων καὶ ὁ Στέφανος πολλές φορές ἐδείπνησαν μ' αὐτοὺς καὶ ἔπιναν μὲ τὴν Νεαίρα, ποὺ δικάζεται σήμερα, καὶ ὅτι ἄλλοτε μὲν ἡ Νεαίρα ἦταν στὸ σπίτι τοῦ Στεφάνου καὶ ἄλλοτε στὸ σπίτι τοῦ Φρυνίωνα.]

- "Οτι λοιπὸν στὴν ἀρχὴ ἡ Νεαίρα ἦταν δούλη καὶ 49
πουλήθηκε δύο φορές καὶ ἐμπορευόταν τὸ σῶμα της σὰν ἑταῖρα καὶ ἔφυγε ἀπὸ τὸν Φρυνίωνα καὶ ἐπῆγε στὰ Μέγαρα καὶ ὅταν ἐπέστρεψε ἔγινε ἐλεύθερη μὲ ἐγγύηση, ποὺ δόθηκε στὸν πολέμαρχο, ἐπειδὴ ἦταν ξένη, καὶ φανερώνονται μὲ ὅσα εἶπα καὶ μὲ μαρτυρίες ἀποδείχονται. Ἐπιθυμῶ δὲ νὰ σᾶς παρουσιάσω καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιο τὸν Στέφανο μάρτυρα κατηγορίας ἐναντίον της, ὅτι εἶναι ξένη. Τὴ θυγατέρα τῆς Νε- 50
αίρας, ποὺ τὴν εἶχε σὰν ἦλθε ἐδῶ, μικρὸ παιδί καὶ ποὺ τότε μὲν τὴν ἔλεγαν Στροβήλην τῶρα δὲ Φανῶ, παντρεῖται ὁ Στέφανος ὡς θυγατέρα του μὲ Ἀθηναῖο πολίτη, τὸν Φράστορα τὸν Αἰγυλιέα καὶ τὴν προικίζει μὲ τριάντα μνᾶς. Ἀμα ἐπῆρε ἡ Φανῶ τὸν Φράστορα, ἐργάτη ἀνθρώπο, ποὺ μὲ δυσκολία ἐξοικονομοῦσε τὸ καθημερινό, δὲν ἐννοοῦσε νὰ συμμορφωθῇ μὲ τίς ἀτιλήψεις τοῦ Φράστορα, ἀλλὰ προσπαθοῦσε νὰ ἀρχίσῃ τὴ ζωὴ τῆς μητέρας της καὶ τὴν ἀκολασία της, ἐπειδὴ, νομίζω, 5
σὲ τέτοιο περιβάλλον εἶχε ἀνατραφῇ. Βλέποντας ὁ Φράστωρ, ὅτι αὐτὴ οὔτε σεμνὴ ἦταν οὔτε ἤθελε νὰ τὸν ὑπακούη, συγχρόνως δὲ καὶ ἔχοντας τὴ θετικὴ πληροφορία, ὅτι δὲν ἦταν κόρη τοῦ Στεφάνου, ἀλλὰ τῆς Νεαίρας καὶ ὅτι ἐξαπατήθηκε, ὅταν τὸν διαβεβαίωσαν ὅτι τάχα παίρνει θυγατέρα τοῦ Στεφάνου καὶ ὄχι τῆς Νεαίρας, ποὺ τὴν εἶχε τάχα ὁ Στέφανος ἀποκτήσει ἀπὸ γυναικᾶ ἀστῆν πρωτύτερα, πρὶν συνοικήσῃ μὲ τὴν Νεαίρα, ὠργίσθηκε γι' αὐτὰ ὅλα, γιατί τὸ θεώρησε προσβολὴ καὶ ἀπά-
τη, καὶ τότε διώχνει ἀπὸ τὸ σπίτι του τὴ γυναικᾶ ἔγκυον, ἀφοῦ ἔζησε μ' αὐτὴν ἕνα χρόνον περίπου, καὶ δὲν ἐπιστρέφει τὴν 5
προῖκα. Ὅταν δὲ τὸν κατήγγειλε ὁ Στέφανος στὸ δικαστήριο τοῦ Ὠδείου⁽⁶²⁾ ζητώντας διατροφή, σύμφωνα μὲ τὸν νόμο ποὺ διατάζει ὅταν κανεὶς διώχνῃ τὴ γυναικᾶ του, νὰ

τὴν γυναῖκα, ἀποδιδόναι τὴν προῖκα, εἰάν δέ μή, ἐπ' ἐννέ' ὀβολοῖς τοκοφορεῖν, καὶ σίτου εἰς ᾿Ωδεῖον εἶναι δικάσασθαι ὑπὲρ τῆς γυναικὸς τῷ κυρίῳ, γράφεται ὁ Φράστωρ Στέφανον τουτονὶ γραφὴν πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, Ἀθηναῖον ὄντα ξένης θυγατέρα αὐτῷ ἐγγυῆσαι ὡς αὐτῷ προσήκουσαν, κατὰ τὸν νόμον τουτονί. Καὶ μοι ἀνάγνωθι αὐτόν.

ΝΟΜΟΣ

[Ἐάν δέ τις ἐκδῶ ξένην γυναῖκα ἀνδρὶ Ἀθηναίῳ ὡς ἑαυτῷ προσήκουσαν, ἄτιμος ἔστω, καὶ ἡ οὐσία αὐτοῦ δημοσίᾳ ἔστω, καὶ τοῦ ἐλόντος τὸ τρίτον μέρος. Γραφῆσθαι δὲ πρὸς τοὺς θεσμοθέτας οἷς ἔξεστι, καθάπερ τῆς ξενίας.]

- 53 Τὸν μὲν τοίνυν νόμον ἀνέγνω ὕμιν καθ' ὃν ἐγράφη Στέφανος οὕτως ὑπὸ τοῦ Φράστορος πρὸς τοὺς θεσμοθέτας. Γινὸς δ' ὅτι κινδυνεύσει ἐξελεγχθεὶς ξένης θυγατέρα ἠγγυηκεναὶ ταῖς ἐσχάταις ζημίαις περιπεσεῖν, διαλλάττεται πρὸς τὸν Φράστορα καὶ ἀφίσταται τῆς προικὸς, καὶ τὴν δίκην τοῦ σίτου ἀνείλετο, καὶ ὁ Φράστωρ τὴν γραφὴν παρὰ τῶν θεσμοθετῶν. Καὶ ὡς ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν μάρτυρα αὐτὸν τὸν Φράστορα καλῶ, καὶ ἀναγκάσω μαρτυρεῖν κατὰ τὸν νόμον. Κάλει μοι Φράστορα Αἰγυλιέα.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ

[Φράστωρ Αἰγυλιεὺς μαρτυρεῖ, ἐπειδὴ ἦσθετο Νεαίρας θυγατέρα ἐγγυῆσαντα αὐτῷ Στέφανον ὡς ἑαυτοῦ οὖσαν θυγατέρα, γράψασθαι αὐτὸν γραφὴν πρὸς τοὺς θεσμοθέτας κατὰ τὸν νόμον, καὶ τὴν ἀνθρωπὸν ἐμβαλεῖν ἐκ τῆς ἑαυτοῦ οἰκίας καὶ οὐκέτι συνοικεῖν αὐτῇ, καὶ λαχόντος αὐτῷ Στεφάνου εἰς ᾿Ωδεῖον σίτου διαλύσασθαι πρὸς αὐτὸν Στέφανον, ὥστε τὴν γραφὴν ἀναιρεθῆναι παρὰ τῶν θεσμοθετῶν καὶ τὴν δίκην τοῦ σίτου, ἣν ἔλαχεν ἐμοὶ Στέφανος.]

- 55 [Φέρε δὴ ὑμῖν καὶ ἕτερον μαρτυρίαν παράσχωμαι τοῦ τε Φράστορος καὶ τῶν φρατέρων αὐτοῦ καὶ γεννητῶν, ὡς ἔστι ξένη Νεαίρα αὐτή. Οὐ πολλῷ χρόνῳ γὰρ ὕστερον ἢ

ἐπιστρέφῃ τῇ προῖκα, εἰδ' ἄλλως νὰ πληρώνῃ τόκο 18 ο /ο καὶ τὸ ζήτημα τῆς διατροφῆς τῆς γυναικὸς νὰ εἶναι στὴν κρίση τοῦ δικαστηρίου τοῦ ᾿Ωδείου, καταγγέλλει, σύμφωνα μὲ τὸν νόμο αὐτόν, ὁ Φράστωρ τὸν Στέφανο στοὺς θεσμοθέτες ὅτι, ἐνῶ εἶναι Ἀθηναῖος πολίτης, τοῦ ἔδωκε ὁ Στέφανος σύζυγο θυγατέρα ξένης γιὰ δική του. Σὲ παρακαλῶ, ἀναγνώσέ τον.

ΝΟΜΟΣ

[Ἐάν κανεῖς παντρέψῃ μὲ πολίτη Ἀθηναῖο ξένη γυναῖκα παρουσιάζοντάς την γιὰ συγγενῆ του, χάνει τὰ πολιτικά του δικαιώματα, ἢ περιουσία του περιέρχεται στὸ δημόσιο καὶ τὸ τρίτον δίνεται σὲ κείνον ποὺ κατήγγειλε. Ἔρχεται δὲ ἡ ὑπόθεση στοὺς θεσμοθέτες, ποὺ εἶναι ἀρμόδιοι, ὅπως γιὰ ὅλα τὰ ζητήματα ποὺ ἀφοροῦν τοὺς ξένους.]

Σᾶς διέβασε λοιπὸν τὸν νόμο, σύμφωνα μὲ τὸν ὁποῖον ὁ Φράστωρ κατήγγειλε τὸν Στέφανο στοὺς θεσμοθέτες. Ὁ Στέφανος, ἅμα ἔνοιωσε ὅτι θὰ διατρέξῃ κίνδυνο ἀν ἀποδειχθῆ ὅτι πάντρεψε ξένη θυγατέρα καὶ θὰ ὑποστῇ τὴν πῶ βραεῖα τιμωρία, συμβιβάζεται μὲ τὸν Φράστορα, παραιτεῖται ἀπὸ τὴν προῖκα καὶ ματαιώνει τὴ δίκη τῆς διατροφῆς, ὁ δὲ Φράστωρ ἀποσύρει ἀπὸ τοὺς θεσμοθέτες τὴν καταγγελία. Καὶ ὅτι λέγω τὴν ἀλήθεια, προσκαλῶ μάρτυρα γι' αὐτὰ τὸν ἴδιο τὸν Φράστορα καὶ θὰ τὸν ὑποχρεώσω, κατὰ τὸν νόμο, νὰ δώσῃ μαρτυρικὴ κατάθεση. Φώναξέ μου τὸν Φράστορα τὸν Αἰγυλιέα.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ

[Ὁ Φράστωρ ὁ Αἰγυλιεὺς καταθέτει ὅτι, ἐπειδὴ κατάλαβε ὅτι ὁ Στέφανος τοῦ ἔδωκε γιὰ σύζυγο τὴ θυγατέρα τῆς Νεαίρας, παρουσιάζοντάς την γιὰ δική του, τὸν κατήγγειλε στοὺς θεσμοθέτες σύμφωνα μὲ τὸν νόμο καὶ ἐδιώξε τὴ γυναῖκα ἀπὸ τὸ σπίτι του καὶ δὲν συζῆ πιά μαζί μ' αὐτήν, καὶ ὅτι, ἀν καὶ τὸν κατήγγειλε ὁ Στέφανος στὸ δικαστήριον τοῦ ᾿Ωδείου γιὰ διατροφή, ὁ ἴδιος συμβιβάστηκε μαζί του, καὶ αὐτὸς μὲν ἀπέσυρε τὴν καταγγελία ἀπὸ τοὺς θεσμοθέτες, ἐκεῖνος δὲ τὴν αἴτηση διατροφῆς.]

Ἐμπρὸς λοιπὸν καὶ ἄλλῃ μαρτυρία θὰ σᾶς φέρω καὶ τοῦ Φράστορος καὶ τῶν φρατέρων του καὶ τῶν γεννητῶν του (83), ὅτι εἶναι ξένη ἢ Νεαίρα αὐτή. Λίγο χρόνο ἀργότερα ἀπὸ

ἐξέπεμψεν ὁ Φράστωρ τὴν τῆς Νεαίρας θυγατέρα, ἡσθένησε καὶ πάνυ πονηρῶς διετέθη καὶ εἰς πᾶσαν ἀπορίαν κατέστη. Διαφορᾶς δ' οὐσῆς αὐτῷ παλαιᾶς πρὸς τοὺς οἰκειοὺς τοὺς αὐτοῦ καὶ δογῆς καὶ μίσους, πρὸς δὲ καὶ ἄπαις ὧν, ψυχαγωγούμενος ἐν τῇ ἀσθενείᾳ τῇ θεραπείᾳ ὑπὸ τῆς Νεαίρας καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς (ἐβάδιζον γὰρ πρὸς αὐτόν, ὡς ἡσθένει καὶ ἔρημος ἦν τοῦ θεραπεύοντος τὸ νόσημα, τὰ πρόσφορα τῇ νόσῳ φέρουσαι καὶ ἐπισκοπούμεναι ἵστε δῆπου καὶ αὐτοὶ ὅσον ἀξία ἐστὶ γυνὴ ἐν ταῖς νόσοις, παροῦσα κάμνοντι ἀνθρώπῳ) ἔπεισθη δὴ τὸ παιδίον, ὃ ἔτεκεν ἡ θυγάτηρ ἢ Νεαίρας ταύτῃσι δὲ ἐξεπέμφθη ὑπὸ τοῦ Φράστορος κυνούσα, πνυθόμενου ὅτι οὐ Στεφάνου εἴη θυγάτηρ, ἀλλὰ Νεαίρας, καὶ δογισθέντος ἐπὶ τῇ ἀπάτῃ, πάλιν λαβεῖν καὶ ποιήσασθαι

57 νόον αὐτοῦ, λογισμὸν ἀνθρώπων καὶ εἰκότα λογιζόμενος, ὅτι πονηρῶς μὲν ἔχοι καὶ οὐ πολλὰ ἐλπίς εἴη αὐτὸν περιγρησέσθαι, τοῦ δὲ μὴ λαβεῖν τοὺς συγγενεῖς τὰ αὐτοῦ μηδ' ἄπαις τετελευτηκέναι ἐποίησατο τὸν παῖδα καὶ ἀνέλαβεν ὡς αὐτόν· λέπει δὲ ὅτι γε οὐγαίῳ οὐκ ἂν ποτε ἐπύραξε, μεγάλη

58 τεκμηρίῳ καὶ περιφανεί ἐγὼ ὑμῖν ἐπιδείξω. Ὡς γὰρ ἀνέστη τάχιστα ἐξ ἐκείνης τῆς ἀσθενείας ὁ Φράστωρ καὶ ἀνέλαβεν αὐτόν καὶ ἔσχεν ἐπιεικῶς τὸ σῶμα, λαμβάνει γυναῖκα ἀστὴν κατὰ τοὺς νόμους, Σατύρου μὲν τοῦ Μελιτέως θυγατέρα γνησίαν, Διφίλου δὲ ἀδελφῆν. Ὡστε ὅτι μὲν οὐκ ἐκὼν ἀνεδέξατο τὸν παῖδα, ἀλλὰ βιασθεὶς ὑπὸ τῆς νόσου καὶ τῆς ἀπαιδίας καὶ τῆς αὐτῶν θεραπείας καὶ τῆς ἔχθρας τῆς πρὸς τοὺς οἰκειοὺς, ἵνα μὴ κληρονόμοι γένωνται τῶν αὐτοῦ, ἂν τι πάθῃ, ταῦτ' ἔστω ὑμῖν τεκμήρια· δηλώσει δὲ καὶ τὰ κλόλουθ' αὐτῶν ἔτι μᾶλλον. Ὡς γὰρ εἰσήγεν ὁ Φράστωρ εἰς τοὺς φράτορας τὸν παῖδα ἐν τῇ ἀσθενείᾳ ὧν τὸν ἐκ τῆς θυγατρὸς τῆς Νεαίρας, καὶ εἰς τοὺς Βρυτίδας ὧν καὶ αὐτός ἐστιν ὁ Φράστωρ γεννήτης, εἰδότες οἶμαι οἱ γεννήται τὴν γυναῖκα ἣτις ἦν, ἣν ἔλαβεν ὁ Φράστωρ τὸ πρῶτον, τὴν τῆς Νεαίρας θυγατέρα, καὶ τὴν ἀπόπεμψιν τῆς ἀνθρώπου, καὶ διὰ τὴν ἀσθένειαν πεπεισμένον αὐτὸν πάλιν ἀναλαβεῖν τὸν παῖδα, ἀποψηφίζονται τοῦ παιδὸς καὶ οὐκ ἐνέγραφον αὐτὸν

60 εἰς σφᾶς αὐτοὺς. Λαχόντος δὲ τοῦ Φράστορος αὐτοῖς δίκην,

τότε ποὺ ἐδίωξε τὴν θυγατέρα τῆς Νεαίρας, ὁ Φράστωρ ἀρρώστησε καὶ ἦλθε σὲ ἀπελπιστικὴ κατάστασις καὶ ἔφθασε στὴν ἔσχατη φτώχεια. Ἐχοντας δὲ παλιὰς διαφορὰς μὲ τοὺς συγγενεῖς του καὶ ἔχθρα καὶ μῖσος, ἀκόμη δὲ ἐπειδὴ ἦταν ἀκληρος καὶ ἀνακουφιζότανε κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀρρώστιας του ἀπὸ τῆς περιποιήσεως τῆς Νεαίρας καὶ τῆς κόρης της· (διότι ἐπήγαγιναν σ' αὐτόν, ὅταν ἦταν ἀρρωστος, καὶ δὲν εἶχε ποιὸν νὰ τὸν περιποιηθῇ, καὶ τοῦ ἔφερναν ὅ,τι ἦταν καλὸ γιὰ τὴν νόσον καὶ τὸν ἐκοίταζαν· ξέρετε δὰ καὶ σεῖς πόσον ἀπαράιτητη εἶναι ἡ γυναῖκα στὴν ἀρρώστια, ὅταν παραστέκη στὸν ἀρρωστο) ἔτσι ἀποφάσισε τότε πιά νὰ πάρῃ πίσω τὸ παιδί, ποὺ εἶχε γεννήσει ἡ κόρη τῆς Νεαίρας, ὅταν διώχθηκε ἔγκυος ἀπὸ τὸν Φράστορα, ἅμα πληροφορήθηκε αὐτός, πὼς δὲν ἦταν θυγατέρα τοῦ Στεφάνου ἀλλὰ τῆς Νεαίρας, καὶ θυμωσε γιὰ τὴν ἀπάτη, καὶ νὰ τὸ κάμῃ παιδί του, κάνοντας σωστὴ σκέψη σὰν ἄνθρωπος ποὺ βρίσκεται σὲ δεινὴ θέσις καὶ δὲν ὑπάρχουν πολλὰς ἐλπίδες νὰ σωθῇ. Γιὰ νὰ μὴν τὸν κληρονομήσουν λοιπὸν οἱ συγγενεῖς του καὶ νὰ μὴν πεθᾶνῃ ἀκληρος, ἀνεγνώρισε τὸ παιδί καὶ τὸ ἀνέλαβε γιὰ δικό του. Ὅτι βέβαια δὲν θὰ τὸ ἔκανε ποτὲ αὐτό, ἂν ἦταν γερὸς, θὰ σὰς παρουσιάσω μεγάλη καὶ ὀλοφάνερη ἀπόδειξη. Μόλις δηλαδὴ σηκώθηκε σὲ λίγο ἀπὸ τὴν ἀρρώστια ἐκείνη ὁ Φράστωρ καὶ ἀνέρρωσε καὶ γλύτωσε χωρὶς νὰ τὸ περιμένῃ, παίρνει γυναῖκα ἀστὴ, σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους, γνησία θυγατέρα τοῦ Σατύρου τοῦ Μελιτέα καὶ ἀδελφῆ τοῦ Διφίλου. Ὡστε, ὅτι μὲν ἔχι μὲ τὴν θέλησὶ του ἀνεγνώρισε τὸ παιδί, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἀναγκάστηκε ἀπὸ τὴν ἀρρώστια καὶ τὴν ἀκληρία καὶ ἀπὸ τῆς περιποιήσεως τῶν δύο γυναικῶν καὶ τὴν ἔχθρα πρὸς τοὺς δικούς του, γιὰ νὰ μὴ γίνουσι κληρονόμοι του ἂν πάθαινε τίποτε, αὐτὰ ἄς εἶναι σὲ σὰς ἀποδείξεις. Τὰ ἀκόλουθα θὰ τὸ ἀποδείξουν ἀκόμα πιὸ πολὺ.

Ὅταν δηλ. παρουσίασε ὁ Φράστωρ στοὺς φράτορας κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἀσθενείας του γιὰ δικό του τὸ παιδί ἀπὸ τῆς θυγατρὸς τῆς Νεαίρας καὶ στοὺς Βρυτίδας (64), στοὺς ὁποίους κ' αὐτὸς ἀνῆκε ὡς γεννητῆς, ἐπειδὴ ἤξεραν, νομίζω, οἱ γεννηταὶ τῆς γυναῖκα, ποὺ εἶχε παντρευτῆ ὁ Φράστωρ, ποιά ἦταν, δηλαδὴ τὴν κόρη τῆς Νεαίρας, καὶ τὸ διώξιμό της, καὶ ὅτι αὐτός, ἐπειδὴ ἦταν ἀρρωστος, εἶχε πεισθῆ νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸ παιδί, μὲ τὴν ψήφον τοὺς ἀπορρίπτουν καὶ δὲν τὸ ἐγγράφουν στὸ γένος τους. Ὅταν δὲ ὁ Φράστωρ κατήγ-

δτι οὐκ ἐνέγραφον αὐτοῦ υἱόν, προκαλοῦνται αὐτὸν οἱ γεννηταὶ πρὸς τῷ διατητῇ ὁμόσαι καθ' ἱερῶν τελείων ἢ μὴν νομίζειν εἶναι αὐτοῦ υἱὸν ἐξ ἀστῆς γυναικὸς καὶ ἐγγυητῆς κατὰ τὸν νόμον. Προκαλουμένων δὲ ταῦτα τῶν γεννητῶν τὸν Φράστορα πρὸς τῷ διατητῇ, ἔλιπεν ὁ Φράστωρ τὸν ὄρκον καὶ οὐκ ὤμοσεν. Καὶ δτι ἀληθῆ ταῦτα λέγω, τούτων ὑμῖν μάρτυρας τοὺς παρόντας Βρυτιδῶν παρέξομαι.]

MARTYRES

[Τιμόστρατος Ἐκάληθεν, Ξάνθιππος Ἐροιάδης, Εὐδάκκης Φαληρεὺς, Ἄνυτος Λαυιάδης, Εὐφράνωρ Αἰγυλιεύς, Νίκιππος Κεφαλῆθεν μαρτυροῦσιν εἶναι καὶ αὐτοὺς καὶ Φράστορα τὸν Αἰγυλιέα τῶν γεννητῶν οἱ καλοῦνται Βρυτίδαι, καὶ ἀξιούντος Φράστορος εἰσάγειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τοὺς γεννήτας, εἰδότες αὐτοὶ δτι Φράστορος υἱὸς εἶη ἐκ τῆς θυγατρὸς τῆς Νεαίρας, κωλύειν εἰσάγειν Φράστορα τὸν υἱόν.]

- 62 [Οὐκοῦν περιφανῶς ὑποδεικνύω ὑμῖν καὶ αὐτοὺς τοὺς οἰκειοτάτους Νεαίρας ταυτησι καταμεμαρτυρηκότας ὡς ἐστὶ ξένη, Στέφανόν τε τουτονὶ τὸν ἔχοντα ταύτην νυκὶ καὶ σννοικοῦντ' αὐτῇ, καὶ Φράστορα τὸν λαβόντα τὴν θυγατέρα, Στέφανον μὲν οὐκ ἐθέλησαντα ἀγωνίσασθαι ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς ταύτης, γραφέντα ὑπὸ Φράστορος πρὸς τοὺς θεσμοθέτας ὡς Ἀθηναῖος ὢν ξένης θυγατέρα αὐτῷ ἠγγύησεν,
- 63 ἀλλ' ἀποστάντα τῆς προικὸς καὶ οὐκ ἀπολαβόντα, Φλάστορα δ' ἐκβαλόντα τε τὴν θυγατέρα τὴν Νεαίρας ταυτησι γήμαντα, ἐπειδὴ ἐπύθετο οὐ Στεφάνου οὐσαν, καὶ τὴν προῖκα οὐκ ἀποδόντα, ἐπειδὴ τε ἐπέισθη ὑστερον διὰ τὴν ἀσθένειαν τὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀπαιδίαν καὶ τὴν ἔχθραν τὴν πρὸς τοὺς οἰκείους ποιήσασθαι τὸν υἱόν, καὶ ἐπει εἰσήγεν εἰς τοὺς γεννήτας, ἀποψηφισαμένων τῶν γεννητῶν καὶ διδόντων ὄρκον αὐτῷ οὐκ ἐθέλησαντα ὁμόσαι, ἀλλὰ μᾶλλον εὐδοκεῖν προελόμενον, καὶ ἑτέραν ὑστερον γήμαντα γυναῖκα ἀστῆν κατὰ

γυιει⁽⁶⁵⁾ αὐτούς, δτι δὲν ἐγγράφουν παιδί δικό του, προσκαλοῦν αὐτὸν οἱ γεννηταὶ ἐνώπιον τοῦ διατητοῦ νὰ ὀρκισθῇ σὲ ἐπίσημη θυσία δτι πράγματι θεωρεῖ δτι αὐτὸ εἶναι παιδί του ἀπὸ γυναῖκα ἀστῆ καὶ σύζυγο νόμιμη. Ἐνῶ δὲ γι' αὐτὰ προκαλέσαν οἱ γεννηταὶ τὸν Φράστορα ἐνώπιον τοῦ διατητοῦ, ἀπέφυγε ὁ Φράστωρ τὸν ὄρκο καὶ δὲν ὠρκίστηκε. Καὶ δτι εἶναι ἀλήθεια αὐτὸ πού λέγω, θὰ σᾶς παρουσιάσω μάρτυρας ὄσους παρευρίσκονται ἀπὸ τοὺς Βρυτίδες.

MARTYRES

[Ὁ Τιμόστρατος ἀπὸ τὴν Ἐκάλη, ὁ Ξάνθιππος ὁ Ἐροιάδης, ὁ Εὐδάκκης ἀπὸ τὸ Φάληρο, ὁ Ἄνυτος ἀπὸ τὴ Λακία⁽⁶⁶⁾, ὁ Εὐφράνωρ ὁ Αἰγυλιεύς, ὁ Νίκιππος ἀπὸ τὴν Κεφαλῆ⁽⁶⁷⁾ καταθέτουν ὅτι αὐτοὶ καὶ ὁ Φράστωρ ὁ Αἰγυλιεύς εἶναι ἀπὸ τοὺς γεννήτες πού καλοῦνται Βρυτίδαι· καὶ ὅτι, ὅταν ὁ Φράστωρ εἶχε τὴν ἀξίωση νὰ εἰσαγάγῃ τὸ παιδί στοὺς γεννήτας, ἐπειδὴ ἤξεραν αὐτοὶ δτι τὸ παιδί τοῦ Φράστορα ἦταν ἀπὸ τὴν κόρη τῆς Νεαίρας, ἐμπόδισαν τὸν Φράστορα νὰ εἰσαγάγῃ τὸ παιδί του.]

Συνεπῶς ὀλοφάνερα σᾶς ἀποδείχνω, δτι καὶ αὐτοὶ οἱ στενώτατοι συγγενεῖς τῆς Νεαίρας μαρτυροῦν ἐναντίον της μὲ πράξεις ὅτι εἶναι ξένη, δηλαδὴ αὐτὸς ἐδῶ ὁ Στέφανος πού τὴν ἔχει τώρα καὶ συζῆ μαζί της καὶ ὁ Φράστωρ πού παντρεύτηκε τὴν κόρη της. Ὁ μὲν Στέφανος, γιατί δὲν θέλησε νὰ βγάλῃ πέρα δικαστικὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν κόρη της, ὅταν καταγγέλθηκε ἀπὸ τὸν Φράστορα πρὸς τοὺς θεσμοθέτες ὅτι, ἐνῶ ἦταν Ἀθηναῖος πολίτης, τοῦ ἔδωσε γιὰ γυναῖκα θυγατέρα ξένης, ἀλλὰ παρατήθηκε ἀπὸ τὴν προῖκα καὶ δὲν τὴν ἐπῆρε πίσω. Καὶ ὁ Φράστωρ, γιατί ἔδωξε τὴν κόρη τῆς Νεαίρας, ἂν καὶ τὴν εἶχε παντρευτῆ, ἐπειδὴ πληροφορήθηκε δτι δὲν εἶναι τοῦ Στεφάνου, καὶ δὲν ἐπέστρεψε τὴν προῖκα· καὶ ὅταν ἐπειτα ἐπέισθη λόγῳ τῆς ἀρρώστιας καὶ τῆς ἀκληριᾶς του καὶ τῆς ἔχθρας πρὸς τοὺς συγγενεῖς του νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸ παιδί, καὶ προσπάθησε νὰ τὸ εἰσαγάγῃ στοὺς γεννήτας, ἂν καὶ οἱ γεννηταὶ μὲ τὴν ψήφου τους τὸ ἀπέριψαν καὶ τὸν ἔβαλαν σὲ ὄρκο, δὲν θέλησε νὰ ὀρκιστῇ, ἀλλὰ προτίμησε νὰ μὴν ψευδορκῆσῃ, καὶ ἐπειτα παντρεύτηκε ἄλλη γυναῖκα ἀστῆ, σύμφωνα μὲ τὸν νόμο. Αὐτὲς λοιπὸν οἱ πρά-

τὸν νόμον· αὐταὶ γὰρ αἱ πράξεις περιφανεῖς οὐσαὶ μεγάλας μαρτυρίας δεδώκασιν κατ' αὐτῶν, ὅτι ἔστι ξένη Νεαῖρα αὕτη.

- 64 Σκέψασθε δὲ καὶ τὴν αἰσχροκερδίαν τὴν Στεφάνου τουτοῦ καὶ τὴν πονηρίαν, ἵνα καὶ ἐκ ταύτης εἰδῆτε ὅτι οὐκ ἔστι Νεαῖρα αὕτη ἀσθή. Ἐπαίνεται γὰρ τὸν Ἄνδριον ἐραστήν ὄντα Νεαίρας ταυτησί παλαιὸν καὶ πολλὰ ἀνηλωκότα εἰς αὐτὴν καὶ καταγόμενον παρὰ τούτοις ὁπότε ἐπιδημήσειεν Ἀθήνας διὰ τὴν φιλίαν τὴν Νεαίρας, ἐπιβουλεύσας Στέφανος οὗτος, μεταπεμψάμενος εἰς ἀγρὸν ὡς θύων, λαμβάνει μοιχὸν ἐπὶ τῇ θυγατρὶ τῇ Νεαίρας ταυτησί, καὶ εἰς φόβον καταστήσας πράττεται μνᾶς τριάκοντα, καὶ λαβὼν ἐγγυητὰς τούτων Ἀριστόμαχόν τε τὸν θεσμοθετήσαντα καὶ Νανσιφίλον τὸν Νανσινίκου τοῦ ἄρξαντος υἱὸν ἀφήσιν ὡς ἀποδώσονται αὐτῷ τὸ ἀργύριον. Ἐξελθὼν δὲ ὁ Ἐπαίνετος καὶ αὐτὸς αὐτοῦ κύριος γενόμενος γράφεται πρὸς τοὺς θεσμοθέτας γραφὴν Στέφανον τουτοῦ, ἀδίκως εἰρχθῆναι ὅπ' αὐτοῦ, κατὰ τὸν νόμον ὃς κελεύει, εἴαν τις ἀδίκως εἴρξῃ ὡς μοιχόν, γράφασθαι πρὸς τοὺς θεσμοθέτας ἀδίκως εἰρχθῆναι, καὶ εἴαν μὲν ἔλῃ τὸν εἴρξαντα καὶ δόξῃ ἀδίκως ἐπιβεβουλευσθαι, ἀθῶον εἶναι αὐτὸν καὶ τοὺς ἐγγυητὰς ἀπηλλάχθαι τῆς ἐγγυῆς· εἴαν δὲ δόξῃ μοιχὸς εἶναι, παραδοῦναι αὐτὸν κελεύει τοὺς ἐγγυητὰς τῷ ἐλόντι, ἐπὶ δὲ τοῦ δικαστηρίου ἄνευ ἐγγυητῶν χρῆσθαι ὃ τι ἂν βουληθῆ, ὡς μοιχῶ ὄντι. Κατὰ δὲ τοῦτον τὸν νόμον γράφεται αὐτὸν ὁ Ἐπαίνετος, καὶ ὡμολογεῖ μὲν χρῆσθαι τῇ ἀνθρώπῳ, ὃ μὲντοι μοιχὸς γε εἶναι· οὔτε γὰρ Στεφάνου θυγατέρα αὐτὴν εἶναι, ἀλλὰ Νεαίρας, τὴν τε μητέρα αὐτῆς συνειδέναι πλησιάζουσιν αὐτῷ, ἀνηλωκέναι τε πολλὰ εἰς αὐτάς, τρέφειν τε, ὁπότε ἐπιδημήσειε, τὴν οἰκίαν δλην· τὸν τε νόμον ἐπὶ τούτοις παρεχόμενος, ὃς οὐκ ἔῃ ἐπὶ ταύταις μοιχὸν λαβεῖν ὁπόσαι ἂν ἐπ' ἐργαστηρίου καθῶνται ἢ ἐν τῇ ἀγορᾷ πωλώσῃ τι ἀποπερασμένως, ἐργαστήριον φάσκων καὶ τοῦτο εἶναι, τὴν Στεφάνου οἰκίαν, καὶ τὴν ἐργασίαν ταύτην εἶναι, καὶ ἀπὸ τούτων αὐτοὺς εὔπορεῖν μάλιστα. Τούτου δὲ τοὺς λόγους λέγοντος τοῦ Ἐπαίνετος καὶ τὴν γραφὴν γεγραμμένον, γινώσκων Στέφανος οὗτος ὅτι ἐξελεγχθήσεται πορνοβοσκῶν καὶ συκοφαντῶν, δίκαιαν ἐπιτρέπει πρὸς τὸν Ἐπαίνετον αὐτοῖς τοῖς ἐγγυηταῖς, ὥστε τῆς μὲν ἐγγυῆς αὐτοὺς ἀφείσθαι, τὴν δὲ γραφὴν

ἔχεις, ἐπειδὴ εἶναι ὀλοφάνερες, ἀποτελοῦν μεγάλας ἀποδείξεις ἐναντίον τους, ὅτι ἡ Νεαῖρα εἶναι ξένη.

Νὰ ἐξετάσετε καὶ τὴν αἰσχροκερδέα ἀκόμη τοῦ Στεφάνου καὶ τὴν προστυχία, γιὰ νὰ πεισθῆτε ἀπ' αὐτὰ ὅτι ἡ Νεαῖρα δὲν εἶναι ἀσθή. Τὸν Ἐπαίνετο δηλ. ἀπὸ τὴν Ἄνδρο, ποῦ ἦταν παλαιὸς ἐραστής τῆς Νεαίρας καὶ εἶχε ξοδέψει πολλὰ γι' αὐτὴν καὶ ἔμενε στὸ σπίτι της, ὅποτε ἐρχόταν στὰς Ἀθήνας, τὸν ἔβαλε στὸ μάτι ὁ Στέφανος λόγῳ τῶν σχέσεων του πρὸς τὴν Νεαῖρα. Ἀφοῦ λοιπὸν τὸν ἐκάλεσε στὴν ἐξοχή, γιὰ νὰ παρευρεθῆ σὲ θυσία, τὸν πιάνει ὡς μοιχὸν τῆς κόρης τῆς Νεαίρας καὶ ἀφοῦ τὸν φοβέρισε, ἔρχεται σὲ συμφωνία νὰ τοῦ πάρῃ τριάντα μνᾶς. Καὶ ἅμα ἐπῆρε τὴν ἐγγύηση τοῦ Ἀριστομάχου ποῦ ἐχρημάτισε θεσμοφύλακας καὶ τοῦ Νανσιφίλου τοῦ γυιοῦ τοῦ Νανσινίκου ποῦ διετέλεσε κάποτε ἄρχων, τὸν ἀφήνει μὲ τὴν ἰδέα ὅτι θὰ τοῦ πληρώσῃ τὸ ποσόν. Ἄμα ἐλευθερώθηκε ὁ Ἐπαίνετος καὶ ἔγινε κύριος τοῦ ἑαυτοῦ του, καταγγέλλει στοὺς θεσμοθέτες τὸν Στέφανο γιὰ παράνομη κατακράτηση, σύμφωνα μὲ τὸν νόμο ποῦ διατάζει, ἂν κανεὶς κρατηθῆ ἀδίκως ὡς μοιχός, νὰ καταγγέλλῃ στοὺς θεσμοθέτες ὅτι ἀδίκως κατακρατήθηκε. Καὶ ἂν μὲν ἀποδείξῃ καὶ πείσῃ ὅτι ἀδίκως τὸν κατηγορήσαν, αὐτὸς νὰ εἶναι ἀθῶος καὶ οἱ ἐγγυηταὶ νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὴν ἐγγύηση, ἂν δὲ ἀποδειχθῆ ὅτι εἶναι μοιχός, νὰ παραδίνουν οἱ ἐγγυηταὶ αὐτὸν σὲ κεῖνον ποῦ τὸν ἔπιασε καὶ αὐτὸς νὰ νὰ μπορῆ νὰ τὸν μεταχειριστῆ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ὡς μοιχὸν ὅπως θέλει, ἀλλὰ χωρὶς νὰ χύσῃ αἷμα.

Σύμφωνα λοιπὸν μὲ τὸν νόμο τοῦτον, καταγγέλλει αὐτὸν ὁ Ἐπαίνετος. Καὶ ὡμολογοῦσε μὲν ὅτι ἐπλησίασε τῇ γυναίκα, ἀλλ' ὅτι δὲν εἶναι μοιχός· γιὰ οὔτε κόρη τοῦ Στεφάνου εἶναι αὕτη ἀλλὰ τῆς Νεαίρας καὶ πολλοὶ γνωρίζουν ὅτι ἡ μητέρα της ἦταν ἐρωμένη του καὶ ὅτι ἔχει ξοδέψει πολλὰ γι' αὐτὴν καὶ ὁσάκις ἤρχετο στὰς Ἀθήνας διατηροῦσε τὸ σπίτι ὅλο· καὶ παρουσίαζε γι' αὐτὰ τὸν νόμο, ποῦ δὲν ἐπιτρέπει νὰ συλλαμβάνεται κανεὶς ὡς μοιχός γιὰ ὅσες γυναῖκες δουλεύουν σὲ ἐργαστήριον ἢ πουλοῦν κάτι στὴν ἀγορά. Λέγοντας ὅτι ὀλοφάνερα καὶ τὸ σπίτι τοῦ Στεφάνου εἶναι ἐργαστήριον, καὶ ὅτι αὐτὸ εἶναι ἐργασία, ἀπὸ τὴν ὁποία μάλιστα αὐτὸς καὶ ἡ Νεαῖρα ἔχουν ἀρκετοὺς πόρους. Ἐπειδὴ λοιπὸν αὐτοὺς τοὺς λόγους προέβαλε ὁ Ἐπαίνετος καὶ εἶχε ὑποβάλῃ μήνυση, ὅταν κατάλαβε ὁ Στέφανος ὅτι θὰ ἀποδειχθῆ πορνοβοσκός καὶ συκοφάντης, ἀναθέτει τῇ διαίτησίᾳ πρὸς τὸν Ἐπαίνετο στοὺς ἴδιους τοὺς ἐγγυητὰς, ὥστε αὐτοὶ μὲν νὰ

- 69 ἀνελέσθαι τὸν Ἐπαίνετον. Πεισθέντος δὲ τοῦ Ἐπαινέτου ἐπὶ τούτοις, καὶ ἀνελομένου τὴν γραφὴν ἣν ἐδίωκε Στέφανον, γενομένης συνόδου αὐτοῖς καὶ καθεζομένων διαιτητῶν τῶν ἐγγυητῶν δίκαιον μὲν οὐδὲν εἶχε λέγειν Στέφανος, εἰς ἐκδοσιν δ' ἡξίου τὸν Ἐπαίνετον τῇ τῆς Νεαίρας θυγατρὶ συμβαλέσθαι, λέγων τὴν ἀπορίαν τὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀτυχίαν τὴν πρότερον γενομένην τῇ ἀνθρώπῳ πρὸς τὸν Φράστορα καὶ ὅτι ἀπολωλεκῶς εἶη τὴν προῖκα, καὶ οὐκ ἂν δύναιτο πάλιν αὐτὴν ἐκδοῦναι· «σὺ δὲ καὶ κέχησαι» ἔφη «τῇ ἀνθρώπῳ, καὶ δίκαιος εἰ ἀγαθὸν τι ποιῆσαι αὐτὴν», καὶ ἄλλους ἐπαγωγὸς λόγους, οὓς ἂν τις δεόμενος ἐκ πονηρῶν πραγμάτων εἴποι ἂν. Ἀκούσαντες δ' ἀμφοτέρων αὐτῶν οἱ διαιτηταὶ διαλλάττουσιν αὐτούς, καὶ πείθουσι τὸν Ἐπαίνετον χιλίας δραχμὰς εἰσενεγκεῖν εἰς τὴν ἐκδοσιν τῇ θυγατρὶ τῇ Νεαίρας. Καὶ ὅτι πάντα ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν μάρτυρας αὐτοὺς τοὺς ἐγγυητὰς καὶ διαιτητὰς γενομένους καλῶ.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ

- 71 [Ναυσίφιλος Κεφαλῆθεν, Ἀριστόμαχος Κεφαλῆθεν μάρτυροῦσιν ἐγγυηταὶ γενέσθαι Ἐπαινέτου τοῦ Ἀνδρίου, ὅτ' ἔφη Στέφανος μοιχὸν εἰληφέναι Ἐπαίνετον· καὶ ἐπειδὴ ἐξῆλθεν Ἐπαίνετος παρὰ Στεφάνου καὶ κύριος ἐγένετο αὐτοῦ, γράψασθαι γραφὴν Στέφανον πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, ὅτι αὐτὸν ἀδίκως εἴρξε· καὶ αὐτοὶ διαλλακταὶ γενομένοι διαλλάξαι Ἐπαίνετον καὶ Στέφανον· τὰς δὲ διαλλαγὰς εἶναι ἃς παρέχεται Ἀπολλόδωρος.]

ΔΙΑΛΛΑΓΑΙ

[Ἐπὶ τοῖσδε διήλλαξαν Στέφανον καὶ Ἐπαίνετον οἱ διαλλακταί, τῶν μὲν γεγενημένων περὶ τὸν εἰρημὸν μηδεμίαν μνείαν ἔχειν, Ἐπαίνετον δὲ δοῦναι χιλίας δραχμὰς Φανῷ εἰς ἐκδοσιν, ἐπειδὴ κέχηται αὐτῇ πολλάκις· Στέφανον δὲ παρέχειν Φανῷ Ἐπαινέτω, ὅποταν ἐπιδημῇ καὶ βούληται συνεῖναι αὐτῇ.]

- 72 [Τὴν τοίνυν περιφανῶς ἐγνωσμένην ξένην εἶναι καὶ ἐφ' ἣ μοιχὸν οὗτος ἐτόλμησε λαβεῖν, εἰς τοσοῦτον ὕβρεως καὶ

ἀπαλλαγῶν ἀπὸ τὴν ἐγγύησιν, ὁ δὲ Ἐπαίνετος νὰ ἀποσύρῃ τὴ μήνυση. Ἀμα ἐπέισθη ὁ Ἐπαίνετος σ' αὐτὰ καὶ παραιτήθηκε ἀπὸ τὴ μήνυση πού ὑπέβαλε ἐναντίον τοῦ Στεφάνου, ὅταν ἔγινε συνεδρίαση γιὰ τὴ διαφορά τους καὶ κάθισαν οἱ ἐγγυηταὶ ὡς διαιτηταί, ὁ μὲν Στέφανος δὲν εἶχε νὰ διεκδικήσῃ τίποτε, πρόβαλε ὁ μὲν τὴν ἀξίωσιν νὰ βοηθήσῃ ὁ Ἐπαίνετος μὲ χρήματα γιὰ νὰ παντρέψουν τὴν κόρη τῆς Νεαίρας, ἐκθέτοντας τὴ φτώχεια του καὶ τὸ ἀτύχημα πού συνέβη πρωτότερα στὸ κορίτσι μὲ τὸν Φράστορα, καὶ ὅτι εἶχε χάσει τὴν προῖκα καὶ δὲν θὰ μπορούσε νὰ τὴν ξαναπαντρέψῃ.

Ἐπὶ τέλους δὲ σύ, εἶπε στὸν Ἐπαίνετο, τὴν εἶχες τόσο καιρὸ τῇ γυναίκα αὐτῇ καὶ δικίω εἶναι νὰ τῆς κάμῃς κάποιο καλὸ. Καὶ ἄλλους παραπλανητικούς λόγους πρόβαλε, πού καθέννας παρακαλῶντας γιὰ πρόστυχα πράγματα θὰ ἔλεγε.— Ἀφοῦ ἀκούσαν καὶ τοὺς δύο αὐτοὺς οἱ διαιτηταί, τοὺς συμβιβάζουν καὶ πείθουν τὸν Ἐπαίνετο νὰ συνεισφέρῃ χιλίας δραχμὰς γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς κόρης τῆς Νεαίρας. Καὶ ὅτι ὅλα αὐτὰ πού λέγω εἶναι ἀλήθεια, σὰς παρουσιάζω μάρτυρας τοὺς ἴδιους τοὺς ἐγγυητὰς πού ἔγιναν καὶ διαιτηταί.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ

[Ὁ Ναυσίφιλος ἀπὸ τὴν Κεφαλὴ καὶ ὁ Ἀριστόμαχος ἀπὸ τὴν Κεφαλὴ καταθέτουν ὅτι ἔγιναν ἐγγυηταὶ τοῦ Ἐπαινέτου ἀπὸ τὴν Ἀνδρο, ὅταν ἔλεγε ὅτι ὁ Στέφανος ἐπίασε ὡς μοιχὸ τὸν Ἐπαίνετο· καὶ ὅτι, ὅταν ἐλευθερώθηκε ὁ Ἐπαίνετος ἀπὸ τὸν Στέφανο καὶ ἔγινε κύριος τοῦ ἑαυτοῦ του, κατήγγειλε τὸν Στέφανο, καὶ ὅτι αὐτοὶ ὡς διαιτηταὶ συμβίβασαν τὸν Ἐπαίνετο καὶ τὸν Στέφανο· ὁ δὲ συμβιβασμὸς εἶναι ὅπως τὸν λέει ὁ Ἀπολλόδωρος.]

ΣΥΜΒΙΒΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ

[Μὲ τοὺς ἐξῆς ὄρους συμβίβασαν τὸν Στέφανο καὶ τὸν Ἐπαίνετο οἱ διαιτηταί : ὅσα ἔγιναν κατὰ τὴν κατακράτησιν νὰ τὰ λησμονήσουν ἐντελῶς καὶ ὁ Ἐπαίνετος νὰ δώσῃ στὴ Φανῶ χιλίας δραχμὰς γιὰ νὰ παντρευτῇ, ἐπειδὴ πολλὰς φορές τὴν ἐπλησίασε, ὁ δὲ Στέφανος παρέχει τῇ Φανῶ στὸν Ἐπαίνετο ὅποτε βρῖσκεται αὐτὸς ἐδῶ καὶ θέλει νὰ μείνῃ μαζί της.]

Γιὰ τὴ γυναῖκα αὐτῇ, πού ὅλοι πιά ξέρανε καθαρὰ πὺς εἶναι ξένη καὶ γιὰ τὴν ὁποία ἐτόλμησε αὐτὸς νὰ πιάσῃ μοιχῶ,

ἀναιδείας ἤλθε Στέφανος οὕτως καὶ Νεαίρα αὐτὴ ὥστ' ἐτόλμησαν μὴ ἀγαπᾶν εἰ ἔφρασκον αὐτὴν ἀστὴν εἶναι, ἀλλὰ κατιδόντες Θεογένην Κοθωκίδην λαχόντα βασιλεία, ἀνθρωπον εὐγενῆ μὲν, πένητα δὲ καὶ ἀπειρον πραγμάτων, συμπαραγενόμενος αὐτῷ δοκιμαζομένῳ καὶ συννευπορήσας ἀναλωμάτων, ὅτε εἰσῆι εἰς τὴν ἀρχήν, Στέφανος οὕτως, καὶ ὑπελθὼν καὶ τὴν ἀρχὴν παρ' αὐτοῦ πριάμενος, πάρεδρος γενόμενος δίδωσι τὴν ἀνθρωπον ταύτην γυναῖκα, τὴν τῆς Νεαίρας θυγατέρα, καὶ ἐγγυᾶ Στέφανος οὕτως ὡς αὐτοῦ θυγατέρα

73 οὖσαν· οὕτω πολὺ τῶν νόμων καὶ ὕμῶν κατεφρόνησεν. Καὶ αὐτὴ ἢ γυνὴ ὕμῖν ἔθνε τὰ ἄροητα ἱερὰ ὑπὲρ τῆς πόλεως, καὶ εἶδεν ἃ οὐ προσήκειν αὐτὴν ὄραν ξένην οὖσαν, καὶ τοιαύτη οὖσα εἰσῆλθεν οἷ οὐδεὶς ἄλλος Ἀθηναίων τοσούτων ὄντων εἰσέρχεται ἄλλ' ἢ ἢ τοῦ βασιλέως γυνή, ἐξώρκασέ τε τὰς γεραρὰς τὰς ὑπηρετούσας τοῖς ἱεροῖς, ἐξεδόθη δὲ τῷ Διονύσῳ γυνή, ἔπραξε δὲ ὑπὲρ τῆς πόλεως τὰ πάτρια τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς, πολλὰ καὶ ἅγια καὶ ἀπόρητα. Ἄ δε μὴδ' ἀκούσαι πᾶσιν οἷόν τ' ἐστὶ, πῶς ποιῆσαι γε τῇ ἐπιτυχούσῃ εὐσεβῶς ἔχει, ἄλλως τε καὶ τοιαύτη γυναικὶ καὶ τοιαῦτα ἔργα διαπεπραγμένη ;

74 Βούλομαι δ' ὑμῖν ἀκριβέστερον περὶ αὐτῶν ἀνωθεν διηγῆσασθαι καθ' ἕκαστον, ἵνα μᾶλλον ἐπιμέλειαν ποιήσησθε τῆς τιμωρίας, καὶ εἰδῆτε ὅτι οὐ μόνον ὑπὲρ ὕμῶν αὐτῶν καὶ τῶν νόμων τὴν ψῆφον οἴσετε, ἀλλὰ καὶ τῆς πρὸς τοὺς θεοὺς εὐλαβείας, τιμωρίαν ὑπὲρ τῶν ἠρεβημένων ποιούμενοι καὶ κολάζοντες τοὺς ἡδικοτάτας. Τὸ γὰρ ἀρχαῖον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυναστεία ἐν τῇ πόλει ἦν καὶ ἡ βασιλεία τῶν ἀεὶ ὑπερχόντων διὰ τὸ αὐτόχθονας εἶναι, τὰς δὲ θουσίας ἀπάσας ὁ βασιλεὺς ἔθνε, καὶ τὰς σεμνοτάτας καὶ ἀρρήτους ἢ γυνὴ αὐτοῦ ἐποίει, εἰκότως, βασιλίῳ οὖσα.

75 Ἐπειδὴ δὲ Θησεὺς συνήκισεν αὐτοὺς καὶ δημοκρατίαν ἐποίησε καὶ ἡ πόλις πολυάνθρωπος ἐγένετο, τὸν μὲν βασιλέα οὐδὲν ἦντον ὁ δῆμος ἤρειτο ἐκ προκρίτων κατ' ἀνδραγαθίαν χειροτονῶν, τὴν δὲ γυναῖκα αὐτοῦ νόμον ἔθεντο ἀστὴν εἶναι καὶ μὴ ἐπιμεμιγμένην ἑτέρῳ ἀνδρὶ, ἀλλὰ παρθένον

σὲ τέτοιο σημεῖο ἔγινε ὕβριστικὸς καὶ ἀδιάντροπος αὐτὸς ἐδῶ ὁ Στέφανος καὶ ἡ Νεαίρα, ὥστε νὰ μὴ ἀρκεσθοῦν μόνον στὸ νὰ λένε ὅτι εἶναι ἀστὴ, ἀλλὰ βλέποντας ὅτι χειροτονήθη «βασιλεὺς» (68) ὁ Θεογένης, ἀνθρώπος ἀπὸ καλῆ μὲν οἰκογένεια, ἀλλὰ φτωχὸς καὶ ἀπειρος σὲ τέτοια πράγματα, ἀφοῦ τοῦ παραστάθηκε ὁ Στέφανος ὅταν δοκιμαζότανε, καὶ τὸν ἐνίσχυσε στὰ ἔξοδα ὅταν ἀνέλαβε τὴν ἐξουσία, καὶ ἀφοῦ τὰ κατάφερε αὐτὸς ἐδῶ ὁ Στέφανος καὶ ἐξαγόρασε ἔτσι ἀπ' αὐτὸν τὸ ἀξίωμα τοῦ παρέδρου (69), καὶ δίνει γιὰ σύζυγο τῇ γυναῖκα αὐτῇ, τὴν κόρη τῆς Νεαίρας, μὲ τὴν ἐπίσημη διαβεβαίωση ὅτι τάχα εἶναι κόρη του. Μέχρι τῆς ἐπίσης σημείου περιφρόνησε τὸν νόμο καὶ σᾶς. Καὶ ἡ γυναῖκα αὐτὴ πρόσφερε γιὰ τὴν πόλη τὴν μυστηριακὴς (70) θυσίας καὶ εἶδε ὅσα δὲν ἐπιτρεπόταν νὰ ἰδῆ αὐτῇ, καὶ ἦταν ξένη. Καὶ ἐνῶ ἦταν τέτοια, μπῆκε ἐκεῖ ὅπου κανεὶς ἄλλος ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους, ποὺ εἶναι τόσοι, μπαίνει, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν γυναῖκα τοῦ «βασιλέως», καὶ ὑπέβαλε σὲ ὄρκον τὴν ἱερειῶν τοῦ Διονύσου ποὺ ὑπηρετοῦν στὰ ἱερά. Καὶ παντρεύτηκε τὸν Διονύσο· ἐτέλεσε δὲ τὰ πατροπαράδοτα ἱερά ἔθιμα πρὸς τοὺς θεοὺς, πολλὰ καὶ ἅγια καὶ μυστικά. Καὶ ὅσα οὕτε νὰ ἀκούσουν ὅλοι ἐπιτρέπεται, πῶς εἶναι εὐσεβὲς νὰ τελῆσῃ ἢ ὅποια δῆποτε, καὶ μάλιστα τέτοια γυναῖκα ποὺ ἔχει κάμει ἀκόμα καὶ τέτοιες πράξεις ;

74 Ἐγὼ λεπτομερέστατα νὰ σᾶς μιλήσω γιὰ τὸ καθένα ἀπ' αὐτά, ποὺ εἶπα παραπάνω, γιὰ νὰ προσέξετε περισσότερο στὴν τιμωρία καὶ νὰ καταλάβετε ὅτι δὲν θὰ δώσετε τὴν ψῆφον σὰς μόνον γιὰ προστασία τοῦ ἑαυτοῦ σας καὶ τῶν νόμων, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν εὐλάβεια πρὸς τοὺς θεοὺς, ἐπιβάλλοντες ποινὴς γιὰ ὅσα ἀσεβῆ ἔγιναν καὶ τιμωροῦντες αὐτοὺς ποὺ διέπραξαν ἀδίκημα.

75 Τὸν παλαιὸ δηλαδὴ καιρὸ, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἦταν στὴν πόλη ὀλιγαρχικὸ πολίτευμα καὶ ἡ βασιλεία ἀνῆκε πάντοτε στοὺς εὐγενεῖς, ἐπειδὴ ἦσαν αὐτόχθονες· ὅλες τὴς θυσίας ἐτελοῦσε τότε ὁ βασιλιάς καὶ τὴς πῆδ ἱερέας καὶ μυστικὴς ἢ γυναῖκα του, δικαιολογημένα, ἀφοῦ ἦταν βασίλισσα. Ὅταν δὲ ὁ Θησεὺς μάζεψε τοὺς πολίτες σὲ μιὰ πόλη καὶ ἴδρυσεν τὴ δημοκρατία καὶ ἡ πόλη ἔγινε πολυάνθρωπη, τὸν βασιλιά ἀπάντοτε ἐξέλεγε ὁ δῆμος ἀπὸ τοὺς προκρίτους μὲ χειροτονία ἀποβλέποντας στὴν προσωπικὴ ἀξία. Ἐβαλαν δὲ νόμον ἢ σύζυγός του νὰ εἶναι ἀστὴ καὶ νὰ μὴ ἔχη γνωρίσει ἄλλον ἄνδρα,

- γαμείν, ἵνα κατὰ τὰ πάτρια θύηται τὰ ἄρρητα ἱερὰ ὑπὲρ τῆς πόλεως καὶ τὰ νομιζόμενα γίγνηται τοῖς θεοῖς εὐσεβῶς
- 76 καὶ μηδὲν καταλύηται μηδὲ καινοτομῆται. Καὶ τοῦτον τὸν νόμον γράψαντες ἐν στήλῃ λιθίνῃ ἔστησαν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Διονύσου παρὰ τὸν βωμὸν ἐν Λίμναις (καὶ αὕτη ἡ στήλη ἔτι καὶ νῦν ἔστηκεν, ἀμυδροῖς γράμμασι τῶν Ἀττικῶν δηλοῦσα τὰ γεγραμμένα), μαρτυρίαν ποιούμενος ὁ δῆμος ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ εὐσεβείας πρὸς τὸν θεὸν καὶ παρακαταθήκην καταλείπων τοῖς ἐπιγιγνομένοις, ὅτι τὴν γε θεῶν γυναῖκα δοθησομένην καὶ ποιήσουσαν τὰ ἱερὰ τοιαύτην ἀξιούμεν εἶναι. Καὶ διὰ ταῦτα ἐν τῷ ἀρχαιοτάτῳ ἱερῷ τοῦ Διονύσου καὶ ἀγιοτάτῳ ἐν Λίμναις ἔστησαν, ἵνα μὴ πολλοὶ εἰδῶσι τὰ γεγραμμένα·
- 77 ἅπαξ γὰρ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου ἀνοίγεται, τῇ δωδεκάτῃ τοῦ ἀνθεστηριῶνος μηνός. Ὑπὲρ τοίνυν ἁγίων καὶ σεμνῶν ἱερῶν, ὧν οἱ πρόγονοι ὑμῶν οὕτω καλῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς ἐπεμελήθησαν, ἄξιον καὶ ὑμᾶς σπουδάσαι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τοὺς ἀσελγῶς μὲν καταφρονοῦντας τῶν νόμων τῶν ὑμετέρων, ἀναιδῶς δ' ἠσεβηκότας εἰς τοὺς θεοὺς ἄξιον τιμωρῆσασθαι, δυοῖν ἕνεκα, ἵνα αὐτοὶ τε τῶν ἠδικημένων δίκην δῶσω οἳ τ' ἄλλοι πρόνοιαν ποιῶνται καὶ φοβῶνται μηδὲν εἰς τοὺς θεοὺς καὶ τὴν πόλιν ἀμαρτάνειν.
- 78 Βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τὸν ἱεροκῆρυκα καλέσαι, ὃς ὑπηρετεῖ τῇ τοῦ βασιλέως γυναικί, ὅταν ἐξορκοῖ τὰς γεραρὰς ἐν κανοῖς πρὸς τῷ βωμῷ, πρὶν ἅπτεσθαι τῶν ἱερῶν ἵνα καὶ τοῦ ὄρκου καὶ τῶν λεγομένων ἀκούσητε, ὅσα οἶδν τ' ἔστιν ἀκούειν, καὶ εἰδῆτε ὡς σεμνὰ καὶ ἅγια καὶ ἀρχαῖα τὰ νόμιμά ἐστιν.

ΟΡΚΟΣ ΓΕΡΑΡΩΝ

[Ἄγιστέω καὶ εἰμι καθαρὰ καὶ ἀγνή ἀπὸ τῶν ἄλλων τῶν οὐ καθαρανόντων καὶ ἀπ' ἀνδρῶν συνουσίας, καὶ τὰ θεοῖνα καὶ τὰ ἰοβάκχεια γεραρῶ τῷ Διονύσῳ κατὰ τὰ πάτρια καὶ ἐν τοῖς καθήκουσι χρόνοις.]

ἀλλὰ νὰ τὴν παντρεύεται παρθένο γιὰ νὰ τελῆ ὑπὲρ τῆς πόλεως, σύμφωνα μὲ τὰ πατροπαράδοτα ἔθιμα, τὶς μυστηριακὲς θυσίαι καὶ γιὰ νὰ γίνωνται οἱ καθιερωμέναι τελετουργίαι μὲ τὴν ἀπαραίτητη εὐσέβεια, χωρὶς καμμίαν παράλειψη ἢ νεωτερισμό. Καὶ ἀφοῦ ἔγραψαν τὸν νόμον αὐτὸν σὲ πέτρινη στήλῃ, τὴν ἔστησαν στὸ ἱερὸ τοῦ Διονύσου κοντὰ στὸ βωμὸ στὶς Λίμνες⁽⁷¹⁾. Καὶ αὕτη ἡ στήλη ἀκόμα καὶ σήμερα εἶναι ὀρθή, δείχνοντας μὲ μισοσβησμένα Ἀττικὰ γράμματα ὅσα εἶχαν τότε γραφῆ.

Μὲ τὴ στήλη αὕτη ἐφάνεραν οἱ πρόγονοί μας τὴν εὐσέβειά τους πρὸς τὸ θεὸ καὶ ἄφηναν ἱερὴ παραγγελία στὶς κατοπινὲς γενεές, ὅτι ἡ γυναῖκα ποὺ θὰ δοθῆ στὸν Δίονυσο καὶ θὰ τελέσῃ τὶς θυσίαι, τέτοια ἔχομε τὴν ἀξίωση νὰ εἶναι.

Καὶ γι' αὐτὸ τὴν ἔστησαν στὸ ἀρχαιότατο καὶ ἀγιώτατο ἱερὸ τοῦ Διονύσου στὶς Λίμνες, γιὰ νὰ μὴν ξέρουν πολλοὶ ὅσα εἶναι γραμμένα. Γιατὶ μιὰ φορὰ τὸ χρόνο στὶς 12 τοῦ Ἀνθεστηριῶνος⁽⁷²⁾ ἦταν ἀνοιχτό.

Γιὰ τὰ ἅγια καὶ σεμνὰ ἱερὰ, ποὺ μὲ τόση ἐπιμέλεια καὶ μεγαλοπρέπεια ἐφρόντισαν οἱ πρόγονοί μας, πρέπει καὶ σεῖς νὰ δεῖξετε μεγάλο ἐνδιαφέρον, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ κείνους ποὺ μὲ κυνικότητα περιφρόνησαν τοὺς νόμους σας καὶ μὲ ἀδιαντροπιὰ ἀσέβησαν πρὸς τοὺς θεοὺς, ἀξίζει νὰ τιμωρῆσετε γιὰ δύο λόγους: Πρῶτα νὰ τιμωρηθοῦν γιὰ ὅσα ἀδικήματα ἔκαμαν καὶ ἔπειτα καὶ οἱ ἄλλοι νὰ προσέχουν καὶ ἀπὸ φόβου νὰ μὴ πέφτουν σὲ ἀδικήματα ἀπέναντι στοὺς θεοὺς καὶ στὴν πόλιν.

Θέλω τώρα νὰ καλέσω ἐνώπιόν σας καὶ τὸν ἱεροκῆρυκα⁽⁷³⁾ ποὺ βοηθαίει τὴ γυναῖκα τοῦ βασιλιᾶ, ὅταν ὑποβάλλῃ σὲ ὄρκον τὶς ἱερείαι τοῦ Διονύσου στὰ κἀνίστρα κοντὰ στὸ βωμὸ πρὶν πιᾶσουν τὰ ἱερὰ· γιὰ νὰ ἀκούσετε τὸν ὄρκον καὶ ἀπὸ κείνα ποὺ λέγονται ὅσα ἐπιτρέπεται νὰ ἀκοῦτε, καὶ γιὰ νὰ ξέρετε πόσο σεβαστὰ καὶ ἅγια καὶ ἀρχαῖα εἶναι αὐτὰ ποὺ νομίμως τελοῦνται.

ΟΡΚΟΣ ΙΕΡΕΙΩΝ

[Ζῶ ἀγνὰ καὶ εἶμαι καθαρὴ καὶ ἀμόλυνη ἀπὸ ὅσα οἱ βέβηλοι δὲν τηροῦν, καὶ ἀπὸ συνουσία ἀνδρός· καὶ τὰ θεοῖνα⁽⁷⁴⁾ καὶ ἰοβάκχεια⁽⁷⁵⁾ τελῶ πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου, σύμφωνα μὲ τὰ πατροπαράδοτα καὶ κατὰ τὸν ὀρισμένο χρόνο.]

- 79 Ὅσα δὴ τὸν τ' ἐστὶν εἰπεῖν, ἀκηκόσθε, καὶ ὡς ἦν Στέφανος ἠγγύησε τῷ Θεογένει γυναῖκα βασιλεύοντι ὡς αὐτοῦ οὖσαν θυγατέρα, αὐτὴ ἐποίησε τὰ ἱερά ταῦτα καὶ ἐξώρκοι τὰς γεραράς καὶ ὅτι οὐδ' αὐταῖς ταῖς δρώσαις τὰ ἱερά ταῦτα οἶόν τ' ἐστὶ λέγειν πρὸς ἄλλον οὐδένα. Φέρε δὴ καὶ μαρτυρίαν παράσχωμαι ὑμῖν δι' ἀπορορήτου μὲν γεγενημένην, ὅμως δὲ αὐτοῖς τοῖς πεπραγμένοις ἐπιδείξω φανεράν οὖσαν αὐτὴν καὶ ἀληθῆ. Ὡς γὰρ ἐγένετο τὰ ἱερά ταῦτα καὶ ἀνέβησαν εἰς
- 80 Ἄρειον πάγον οἱ ἐννέα ἄρχοντες ταῖς καθηκούσαις ἡμέραις, ἐδθὺς ἢ βουλή ἢ ἐν Ἄρειῳ πάγῳ, ὥσπερ καὶ τὰλλα πολλοῦ ἀξία ἐστὶ τῇ πόλει περὶ εὐσέβειαν, ἐξήτει τὴν γυναῖκα αὐτὴν τοῦ Θεογένους ἣτις ἦν, καὶ ἐξήλεγε, καὶ περὶ τῶν ἱερῶν πρόνοιαν ἐποιεῖτο, καὶ ἐζημίον τὸν Θεογένην ὅσα κωρία ἐστίν, ἐν ἀπορορήτῳ δὲ καὶ διὰ κοσμιότητος· οὐ γὰρ αὐτοκράτορές εἰσω, ὡς ἂν βούλωνται, Ἀθηναίων
- 81 τινὰ κολάσαι. Γενομένων δὲ λόγων, καὶ χαλεπῶς φερούσης τῆς ἐν Ἄρειῳ πάγῳ βουλῆς καὶ ζημιούσης τὸν Θεογένην, ὅτι τοιαύτην ἔλαβε γυναῖκα καὶ αὐτὴν εἶασε ποιῆσαι τὰ ἱερά τὰ ἄρρητα ὑπὲρ τῆς πόλεως, ἐδεῖτο ὁ Θεογένης ἱκετεύων καὶ ἀντιβολῶν, λέγων ὅτι οὐκ ἤδει Νεαίρας αὐτὴν οὖσαν θυγατέρα, ἀλλ' ἐξαπατηθεῖν ὑπὸ Στεφάνου, ὡς αὐτοῦ θυγατέρα οὖσαν αὐτὴν λαμβάνων γνησίαν κατὰ τὸν νόμον, καὶ διὰ τὴν ἀπειρίαν τῶν πραγμάτων καὶ τὴν ἀκακίαν τὴν ἑαυτοῦ τοῦτον πάρεδρον ποιήσαιτο, ἵνα διοικήσῃ τὴν ἀρχήν,
- 82 ὡς εὖνον ὄντα, καὶ διὰ τοῦτο κηδεύσειεν αὐτῷ. Ὅτι δέ, ἔφη, οὐ ψεύδομαι, μεγάλῳ τεκμηρίῳ καὶ περιφανεῖ ἐπιδείξω ὑμῖν τὴν γὰρ ἀνθρωπὸν ἀποπέμψω ἐκ τῆς οἰκίας, ἐπειδὴ οὐκ ἔστι Στεφάνου θυγάτηρ, ἀλλὰ Νεαίρας. Κἂν μὲν ταῦτα ποιήσω, ἤδη πιστοὶ ὑμῖν ἔστωσαν οἱ λόγοι οἱ παρ' ἐμοῦ λεγόμενοι, ὅτι ἐξαπατήθη ἂν δὲ μὴ ποιήσω, τότε ἤδη με κολάζετε ὡς πονηρὸν ὄντα καὶ εἰς τοὺς θεοὺς ἠοεβηκότα. Ὑποσχομένον δὲ ταῦτα τοῦ Θεογένους καὶ δεόμενον, ἅμα μὲν καὶ ἐλεήσασα αὐτὸν ἢ ἐν Ἄρειῳ πάγῳ βουλή διὰ τὴν ἀκακίαν τοῦ τρόπου, ἅμα δὲ καὶ ἐξαπατήσασα

Ἐχετε ἀκούσει τὸν νόμον καὶ τὰ καθιερωμένα πατροπαράδοτα, ὅσα ἐπιτρέπεται νὰ πῆ κανεῖς, καὶ ὅτι ἡ γυναῖκα ποὺ ἔδωκε ὁ Στέφανος στὸν Θεογένη, ὅταν ἦταν «βασιλεὺς», γιὰ σύζυγο, ὡς δῆθεν θυγατέρα του, αὐτὴ ἐτελοῦσε τὶς ἱεροτελεστίες αὐτὲς καὶ ὠρkiζε τὶς ἱέρειες· καὶ ὅτι οὔτε αὐτὲς ποὺ τελοῦν τὰ ἱερά αὐτά, ἐπιτρέπεται νὰ τὰ ἀνακοινώσουν σὲ ἄλλον κανένα.

Θὰ σᾶς ἐκθέσω κι' ἓνα περιστατικὸ ποῦ, ἂν καὶ ἔγινε μυστικά, ὅμως μαζί μὲ τ' ἄλλα θὰ ἀποτελέσῃ μαρτυρία φανερὴ καὶ ἀληθινή. Μόλις δηλ. ἐτελέσθησαν οἱ ἱεροτελεστίες αὐτὲς καὶ συνῆλθαν στὸν Ἄρειο Πάγο (76) οἱ ἐννέα ἄρχοντες κατὰ τὶς τακτικὲς ἡμέρες, ἀμέσως ἢ βουλή τοῦ Ἄρειου Πάγου, ὅπως καὶ τὰ ἄλλα τὰ σχετικὰ μὲ τὴν εὐσέβεια, ποὺ ἔχουν γιὰ τὴν πόλη μεγάλη ἀξία, ἐρεύνησε καὶ γιὰ τὴν γυναῖκα αὐτῆ τοῦ Θεογένη ποιά ἦταν καὶ τὴν ἀποκάλυψε καὶ ἔλαβε πρόνοια γιὰ τὰ ἱερά καὶ ἐτιμώρησε τὸν Θεογένη μὲ ὅση δικαιοδοσία εἶχε· μυστικὰ δὲ καὶ μὲ κοσμιότητα· γιατί δὲν ἔχουν ἀπόλυτη ἐλευθερία νὰ τιμωροῦν τὸν κάθε Ἀθηναῖο ὅπως θέλουν.

Ἀφοῦ δὲ ἐξετέθησαν τὰ πράγματα, ἐπειδὴ τὸ ἐπῆρε σοβαρὰ ἢ βουλή τοῦ Ἄρειου Πάγου καὶ ἐτιμώρησε τὸν Θεογένη, γιατί πάντρευτηκε τέτοια γυναῖκα καὶ τὴν ἀφῆκε νὰ τελέσῃ τὰ ἱερά καὶ τὰ μυστήρια ὑπὲρ τῆς πόλεως, ὁ Θεογένης παρακαλοῦσε καὶ ἔλεγε ἱκετεύοντας καὶ ἀπαντῶντας ὅτι δὲν ἤξερε πῶς αὐτὴ ἦταν θυγατέρα τῆς Νεαίρας, ἀλλὰ ἐξαπατήθηκε ἀπὸ τὸν Στέφανο, ὅτι παίρνει γυναῖκα γνησία, σύμφωνα μὲ τὸν νόμο, ἐπειδὴ τάχα αὐτὴ ἦταν κόρη δικῆ του, καὶ ἀπὸ τὴν ἀπειρία καὶ καλοκαγαθία του τὸν ἔκαμε πάρεδρο γιὰ νὰ ἀνταποκριθῇ στὶς ἀπαιτήσεις τῆς ἐξουσίας, ἐπειδὴ τὸν ἐθεωροῦσε ὅτι εἶναι ἀφοσιωμένος σ' αὐτὸν καὶ γι' αὐτὸ συγγένεψε μαζί του. Ὅτι δέ, εἶπε, δὲν λέγω ψέματα, θὰ σᾶς παρουσιάσω μεγάλη καὶ ὀλοφάνερη ἀπόδειξη. Δηλαδή θὰ διώξω ἀμέσως ἀπὸ τὸ σπίτι μου τὴν γυναῖκα, ἀφοῦ δὲν εἶναι θυγατέρα τοῦ Στεφάνου ἀλλὰ τῆς Νεαίρας. Καὶ ἂν μὲν τὸ κάμω, ἂς γίνουιν πιστευτὰ ὅσα λέγω, ὅτι δηλ. ἐξαπατήθηκα· ἂν ὅμως δὲν τὸ κάμω, τότε πλέον νὰ μὲ τιμωρήσετε σὰν νὰ εἶμαι πρόστυχος καὶ νὰ ἔχω ἀσεβήσει πρὸς τοὺς θεοὺς.

Ἀφοῦ ἔδινε ὁ Θεογένης αὐτὲς τὶς ὑποσχέσεις καὶ παρακαλοῦσε, ἐπειδὴ ἢ βουλή τοῦ Ἄρειου Πάγου ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸν λυπήθηκε γιὰ τὴν ἀφέλειά του, ἀφ' ἑτέρου δὲ πίστεψε

τῇ ἀληθείᾳ ἠγουμένη ὑπὸ τοῦ Στεφάνου, ἐπέσχεν. Ὡς δὲ κατέβη ἐξ Ἀρείου πάγου ὁ Θεογένης, εὐθὺς τὴν τε ἄνθρωπον τὴν ταυτησί Νεαίρας θυγατέρα ἐκβάλλει ἐκ τῆς οἰκίας, τὸν τε Στέφανον τὸν ἐξαπατήσαντα αὐτὸν τουτοῖ ἀπελαύνει ἀπὸ τοῦ συνεδρίου. Καὶ οὕτως ἐπαύσαντο οἱ Ἀρεοπαγῖται κρίνοντες τὸν Θεογένην καὶ ὀργιζόμενοι αὐτῷ, καὶ συγγνώμη 84 μὴν εἶχον ἐξαπατηθέντι. Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν μάρτυρα αὐτὸν τὸν Θεογένην καλῶ καὶ ἀναγκάσω μαρτυρεῖν. Κάλεϊ μοι Θεογένην Ἐρχιέα.]

ΜΑΡΤΥΡΙΑ

[Θεογένης Ἐρχιεὺς μαρτυρεῖ, ὅτε αὐτὸς ἐβασίλευε, γῆμαι Φανῶ ὡς Στεφάνου οὖσαν θυγατέρα, ἐπεὶ δὲ ἤσθητο ἐξηπατημένος, τὴν τε ἄνθρωπον ἐκβαλεῖν καὶ οὐδέτι συνοικεῖν αὐτῇ, καὶ Στέφανον ἀπελάσαι ἀπὸ τῆς παρεδρίας καὶ οὐκ εἶναι ἐπιπαρθεῖν αὐτῷ.]

85 Λαβὲ δὴ μοι τὸν νόμον ἐπὶ τούτοις τουτοῖ καὶ ἀνάγνωθι ἵν' εἰδῆτε ὅτι οὐ μόνον προσῆκεν αὐτὴν ἀπέχεσθαι τῶν ἱερῶν τούτων τοιαύτην οὖσαν καὶ τοιαῦτα διαπεπραγμένην, τοῦ ὄργᾶν καὶ θύειν καὶ ποιεῖν τι τῶν νομιζόμενων ὑπὲρ τῆς πόλεως πατρίων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων τῶν Ἀθήνησιν ἀπάντων. Ἐφ' ἣ γὰρ ἂν μοιχὸς ἄλλῳ γυναικί, οὐκ ἔξεστιν αὐτῇ ἔλθειν εἰς οὐδὲν τῶν ἱερῶν τῶν δημοτελῶν, εἰς δὲ καὶ τὴν ξένην καὶ τὴν δούλην ἔλθειν ἐξουσίαν ἔδωσαν οἱ 86 νόμοι καὶ θεασομένην καὶ ἱκετεύουσαν εἰσεῖναι ἀλλὰ μόναις ταύταις ἀπαγορεύουσιν οἱ νόμοι ταῖς γυναιξὶ μὴ εἰσεῖναι εἰς τὰ ἱερά τὰ δημοτελῆ, ἐφ' ἣ ἂν μοιχὸς ἄλλῳ, εἰάν δ' εἰσίσωσι καὶ παρανομῶσι, νηπουεῖ πάσχειν ὑπὸ τοῦ βουλομένου ὅ τι ἂν πάσχη, πλὴν θανάτου. Καὶ ἔδωκεν ὁ νόμος τὴν τιμωρίαν ὑπὲρ αὐτῶν τῷ ἐντυχόντι. Διὰ τοῦτο δ' ἐποίησεν ὁ νόμος, πλὴν θανάτου, τὰλλα ὑβρισθεῖσαν αὐτὴν μη-

ὅτι πραγματικὰ τὸν ἐξαπάτησε ὁ Στέφανος, ἐσταμάτησε τὴν ὑπόθεσιν.

Μόλις δὲ κατέβηκε ἀπὸ τὸν Ἀρειο Πάγο, ὁ Θεογένης ἀμέσως καὶ τὴ γυναικί τὴν κόρη τῆς Νεαίρας διώχνει ἀπὸ τοῦ σπιτίου τοῦ καὶ τὸν Στέφανο, αὐτὸν ἐδῶ, ποὺ τὸν ἀπάτησε, ἀποπέμπει ἀπὸ τοῦ συνεδρίου (77) καὶ ἔτσι ἐπαύσαν οἱ ἀρεοπαγῖτες νὰ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Θεογένη καὶ νὰ τᾶχουν μαζί του καὶ τὸν συγχώρησαν ἐπειδὴ ἀπατήθηκε. Καὶ 84 ὅτι εἶναι ἀλήθεια αὐτὰ ποὺ λέγω, σᾶς παρουσιάζω μάρτυρα αὐτὸν τὸν ἴδιο τὸν Θεογένη, καὶ θὰ τὸν ὑποχρεώσω νὰ μαρτυρήσῃ. Φώναξέ μου τὸν Θεογένη τὸν Ἐρχιέα (78).

ΜΑΡΤΥΡΙΑ

[Ὁ Θεογένης ὁ Ἐρχιεὺς καταθέτει ὅτι, ὅταν ἦταν «βασιλεὺς», παντρεύτηκε τὴ Φανῶ μὲ τὴν ἰδέα ὅτι εἶναι θυγατέρα τοῦ Στεφάνου. Ὅταν δὲ κατόλαβε ὅτι ἐξαπατήθηκε, τὴν ἐδιώξε καὶ δὲν συζῆτι μαζί της καὶ ὅτι ἀπέπεμψε τὸν Στέφανο ἀπὸ τῆς παρεδρίας καὶ δὲν τοῦ ἐπιτρέπει πλέον νὰ παρακάθεται κοντὰ του.]

Πάρε σὲ παρακαλῶ τὸν νόμο αὐτόν, ποὺ ἀναφέρεται 85 στὰ ζητήματα αὐτὰ καὶ διάβαζε, γιὰ νὰ μάθετε ὅτι ὄχι μόνον ἔπρεπε αὐτῇ, ἐπειδὴ ἦταν τέτοια καὶ εἶχε διαπράξει τόσα καὶ τόσα, νὰ ἀπέχη νὰ βλέπῃ τίς ἱεροτελεστίας αὐτὲς καὶ νὰ θυσιάζῃ καὶ νὰ τελῇ ὑπὲρ τῆς πόλεως ὅτιδήποτε ἀπὸ τὰ πατροπαράδοτα καθιερωμένα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ὅλες τίς ἄλλες ἱεροτελεστίας ποὺ γίνονται στὴν Ἀθήνα. Σὲ ὅποια δηλ. γυναῖκα ἤθελε συλληφθῆ μοιχός, δὲν ἐπιτρέπεται πλέον σ' αὐτὴν νὰ παρευρεθῆ σὲ καμμιά ἀπὸ τίς θυσίες ποὺ τελεῖ ἢ πόλῃ ἐπίσημα, οὔτε σὲ κείνες ποὺ οἱ νόμοι ἐπιτρέπουν νὰ παρευρίσκωνται οἱ ξένες καὶ οἱ δοῦλες, οὔτε νὰ εἰσέρχεται 86 στὰ ἱερά γιὰ νὰ ἰδῇ καὶ νὰ προσκυνήσῃ. Μόνο στίς γυναῖκες ἐκεῖνες, σ' ὅποιες ἤθελε συλληφθῆ μοιχός, ἀπαγορεύουν οἱ νόμοι νὰ εἰσέρχωνται στίς ἐπίσημες ἱεροτελεστίας· εἰάν δὲ εἰσέλθουν καὶ παρανομήσουν, ὁ καθένας ἔχει τὸ δικαίωμα, χωρὶς νὰ τιμωρηθῇ, νὰ τίς κάμῃ ὅ,τι θέλει, ἐκτὸς ἀπὸ θάνατο.

Καὶ παρεχώρησε ὁ νόμος τὸ δικαίωμα τῆς τιμωρίας γιὰ τὴν παράβαση αὐτῇ στὸν τυχόντα. Γιὰ τὸν ἐξῆς δὲ λόγῳ ὥρισε ὁ νόμος νὰ μὴ βρῖσκη πουθενὰ τὸ δίκηο της, ἂν πάθῃ ὅποιαδήποτε ἄλλη προσβολή, ἐκτὸς τοῦ θανάτου: γιὰ νὰ μὴ γίνωνται

δαμοῦ λαβεῖν δίκην, ἵνα μὴ μιάσματα μηδ' ἀσεβήματα γίνηται ἐν τοῖς ἱεροῖς, ἱκανὸν φόβον ταῖς γυναιξὶ παρασκευάζων τοῦ σωφρονεῖν καὶ μηδὲν ἀμαρτάνειν, ἀλλὰ δικαίως οἰκουρεῖν, διδάσκων ὡς, ἂν τι ἀμάρτη τούτων, ἅμα ἔκ τε τῆς οἰκίας τοῦ ἀνδρός ἐκβεβλημένη ἔσται καὶ ἐκ τῶν ἱερῶν τῶν τῆς πόλεως. Καὶ ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει, τοῦ νόμου αὐτοῦ ἀκούσαντες ἀναγνωσθέντος εἰσεσθε. Καί μοι λαβὲ τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ ΜΟΙΧΕΙΑΣ

Ἰ' Ἐπειδὴν δὲ ἔλη τὸν μοιχόν, μὴ ἐξέστω τῶ ἐλόντι συνοικεῖν τῇ γυναικί· ἐὰν δὲ συνοικῇ, ἄτιμος ἔστω. Μηδὲ τῇ γυναικὶ ἐξέστω εἰσιέναι εἰς τὰ ἱερά τὰ δημοτελεῖ, ἐφ' ἣ ἂν μοιχὸς ἀλῶ· ἐὰν δ' εἰσῆ, νηποικεῖ πασχέτω ὅ τι ἂν πάσχη, πλὴν θανάτου.]

- 88 Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων μαρτυρίαν παρασχέσθαι, ὡς σπουδάξει περὶ τὰ ἱερά ταῦτα καὶ ὡς πολλὴν πρόνοιαν περὶ αὐτῶν πεποιήται. Ὁ γὰρ δῆμος ὁ Ἀθηναίων κυριώτατος ὢν τῶν ἐν τῇ πόλει ἀπάντων, καὶ ἐξὸν αὐτῷ ποιεῖν ὅ τι ἂν βούληται οὕτω καλὸν καὶ σεμνὸν ἡγήσασθ' εἶναι δῶρον τὸ Ἀθηναίων γενέσθαι, ὥστε νόμους ἔθετο αὐτῷ καθ' οὓς ποιεῖσθαι δεῖ, ἐάν τινα βούλωνται, πολίτην, οἱ νῦν προπεπηλακισμένοι εἰσὶν ὑπὸ Στεφάνου τουτοῦ καὶ τῶν οὕτω γεγαμηκότων.
- 89 Ὅμως δ' ἀκούοντες αὐτῶν βελτίους ἔσεσθε, καὶ τὰ κάλλιστα γνώσεσθε ὡς λελυμασμένοι εἰσίν. Πρῶτον μὲν γὰρ νόμος ἔστι τῷ δήμῳ κείμενος μὴ ἐξεῖναι ποιήσασθαι Ἀθηναίων δὲ ἂν μὴ δι' ἀνδραγαθίαν εἰς τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων ἄξιον ἢ γενέσθαι πολίτην. Ἐπειτ' ἐπειδὴν πεισθῇ ὁ δῆμος καὶ δῶ τὴν δωρεάν, οὐκ ἔῃ κυρίαν γενέσθαι τὴν ποίησιν, ἐὰν μὴ τῇ ψῆφῳ εἰς τὴν ἐπιούσαν ἐκκλησίαν ὑπερεξακισχίλιοι Ἀθηναίων ψηφίσωνται κρύβδην ψηφίζόμενοι. Τοὺς δὲ πρῶτάνεις κελεύει τιθέναι τοὺς καθίσκους ὁ νόμος καὶ τὴν ψῆφον δίδόναι προσιώντι τῷ δήμῳ, πρὶν τοὺς ξένους εἰσιέναι

μιάσματα καὶ ἀσέβειες στὰ ἱερά, κάνοντας δάσκαλο στὶς γυναῖκες τὸ φόβο, ποὺ εἶναι ἱκανὸς νὰ τίς κάνη νὰ σωφρονοῦν καὶ νὰ μὴ παρεκτρέπωνται καθόλου, ἀλλὰ νὰ μαζεῦνται στὸ σπίτι τοὺς σύμφωνα μὲ τὰ πατροπαράδοτα ἤθη καὶ ἔθιμα, ἐπειδὴ, ἂν καμμιά ὑποπέση σὲ κανένα τέτοιο ἀμάρτημα, καὶ ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ ἀνδρός τῆς θὰ εἶναι διωγμένη καὶ ἀπὸ τὰ ἱερά τῆς πόλεως. Καὶ ὅτι αὐτὰ ἔτσι εἶναι, θὰ μάθετε ἅμα ἀκούσετε νὰ διαβαστῇ ὁ νόμος αὐτός. Σὲ παρακαλῶ, πάρε τὸ νόμο.

ΝΟΜΟΣ ΜΟΙΧΕΙΑΣ

[Ἄν κανεὶς πιάσῃ τὸν μοιχόν, δὲν τοῦ ἐπιτρέπεται νὰ συζῇ πλέον μὲ τὴ γυναῖκα του, ἂν δὲ συζῇ, χάνει τὰ πολιτικά του δικαιώματα· οὔτε στὴ γυναῖκα, σ' ὅποια ἤθελε συλληφθῇ μοιχός, ἐπιτρέπεται νὰ παρευρίσκειται στὶς ἐπίσημες τελετές. Ἐὰν δὲ εἰσέλθῃ, παθαίνει ὀτιδήποτε, ἐκτὸς ἀπὸ θάνατο, χωρὶς ποινικὲς συνέπειες.]

Ἐπιθυμῶ τώρα, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νὰ σᾶς φέρω καὶ τοῦ δήμου Ἀθηναίων μαρτυρία, ὅτι μεριμνᾷ γιὰ τὰ ἱερά καὶ ἔχει μεγάλη πρόνοια γιὰ τὰ ἱερά αὐτά. Ὁ δῆμος δηλ. τῶν Ἀθηναίων, ποὺ εἶναι ἀπόλυτος κύριος γιὰ ὅλα ὅσα ἀφοροῦν τὴν πόλη, καὶ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κάνῃ ὅ,τι θέλει, τόσο ὥραϊο καὶ σπουδαῖο χάρισμα ἐθεώρησε ὅτι εἶναι τὸ νὰ γίνῃ κανεὶς Ἀθηναῖος πολίτης, ὥστε ἐδέσμευσε τὸν ἑαυτό του μὲ νόμους, σύμφωνα μὲ τοὺς ὁποίους ὀφείλουν νὰ πολιτογραφοῦν κανένα, ἐὰν θέλουν καὶ οἱ ὅποιοι τώρα ἔχουν ἐξευτελισθῇ ἀπὸ τὸν Στέφανο καὶ ἐκείνους ποὺ παντρεύτηκαν ἔτσι. Ἄν ὅμως ἀκούσετε τοὺς νόμους αὐτοὺς καὶ σεῖς θὰ ὠφεληθῆτε καὶ θὰ καταλάβετε καλὰ, ὅτι αὐτοὶ ἔχουν κατακουρελιάσει τίς ὥραιότερες καὶ σεβαστότερες εὐνοίες ποὺ δίδονται σὲ κείνους ποὺ εὐεργετοῦν τὴν πόλη.

Πρῶτα λοιπὸν ὑπάρχει νόμος βαλμένος γιὰ τὸν δῆμο, νὰ μὴ ἐπιτρέπεται νὰ κάνουν Ἀθηναῖο πολίτη ἐκεῖνον ποὺ δὲν θὰ ἦταν ἄξιος νὰ γίνῃ πολίτης γιὰ ἐξαιρετικὴ προσωπικὴ ὑπηρεσία πρὸς τὸν δῆμο τῶν Ἀθηναίων. Ἐπειτα, ἂν πεισθῇ ὁ δῆμος καὶ κάμῃ τὴν δωρεάν, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ εἶναι ἐγκυρῆ ἡ ἀνάδειξή του, ἐὰν δὲν τὴν ἐπικυρώσουν μὲ τὴν ψῆφο τοὺς κατὰ τὴν ἐπόμενη συνέλευση περισσότεροι ἀπὸ ἑξ χιλιάδες Ἀθηναῖοι μὲ ψηφοφορία μυστικὴ. Τοὺς ἴδιους τοὺς πρῶτάνεις διατάσσει ὁ νόμος νὰ θέτουν τοὺς καθίσκους (79) καὶ νὰ παραδίδουν τὴν ψῆφο στοὺς δημότες, προτοῦ εἰσέλθουν

καὶ τὰ γέγρα ἀναιρεῖν, ἵνα κύριος ὦν αὐτὸς αὐτοῦ ἕκαστος σκοπῆται πρὸς αὐτὸν ὄντινα μέλλει πολίτην ποιήσεσθαι, ἢ ἀξίός ἐστι τῆς δωρεᾶς ὁ μέλλον λήψεσθαι. Ἐπειτα μετὰ ταῦτα παρανόμων γραφὴν ἐποίησε κατ' αὐτοῦ τῷ βουλομένῳ Ἀθηναίων, καὶ ἔστιν εἰσελθόντα εἰς τὸ δικαστήριον ἐξελέγξαι ὡς οὐκ ἀξίός ἐστι τῆς δωρεᾶς, ἀλλὰ παρὰ τοὺς νόμους Ἀθηναίος γέγονεν. Καὶ ἤδη τισὶ τοῦ δήμου δόντος τὴν δωρεάν, λόγῳ ἐξαπατηθέντος ὑπὸ τῶν αἰτούντων, παρανόμων γραφῆς γενομένης καὶ εἰσελθούσης εἰς τὸ δικαστήριον ἐξελεγχθῆναι συνέβη τὸν εἰληφότα τὴν δωρεάν μὴ ἀξιὸν εἶναι αὐτῆς, καὶ ἀφείλετο τὸ δικαστήριον. Καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς καὶ παλαιοὺς ἔργον διηγῆσασθαι· ἃ δὲ πάντες μνημονεύετε, Πειθόλαν τε τὸν Θετταλὸν καὶ Ἀπολλωνίδην τὸν Ὀλυνθίον πολίτας ὑπὸ τοῦ δήμου γενομένους ἀφείλετο τὸ δικαστήριον· ταῦτα γὰρ οὐ πάλαι ἐστὶ γεγενημένα, ὥστε

91 ἀγροεῖν ὑμᾶς. Οὕτω τοίνυν καλῶς καὶ ἰσχυρῶς τῶν νόμων κειμένων ὑπὲρ τῆς πολιτείας, δι' ὃν δεῖ Ἀθηναίων γενέσθαι, ἕτερός ἐστιν ἐφ' ἅπασι τούτοις κυριώτατος νόμος κείμενος· οὕτω πολλὴν ὁ δῆμος πρόνοιαν ἐποιεῖτο ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τῶν θεῶν ὥστε δι' εὐσεβείας τὰ ἱερὰ θύεσθαι ὑπὲρ τῆς πόλεως. Ὅσους γὰρ ἂν ποιήσῃται ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων πολίτας, ὁ νόμος ἀπαγορεύει διαρρηθῆναι μὴ ἐξεῖναι αὐτοῖς τῶν ἐννέα ἀρχόντων γενέσθαι μηδὲ ἱερωσύνης μηδεμιᾶς μετασχεῖν τοῖς δ' ἐκ τούτων μετέδωκεν ἤδη ὁ δῆμος ἀπάντων, καὶ προσέθηκεν, ἐὰν ὦσιν ἐκ γυναικὸς ἀστῆς καὶ ἐγγνητῆς κατὰ

92 τὸν νόμον. Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω μεγάλη καὶ περιφανεῖ μαρτυρία ἐγὼ ὑμῖν δηλώσω. Βούλομαι δ' ὑμῖν τὸν νόμον πόρρωθεν προδιηγῆσασθαι, ὡς ἐτέθη καὶ πρὸς οὐδὲ διωρίσθη, ὡς ἄνδρας ἀγαθοὺς ὄντας καὶ βεβαίους φίλους περὶ τὸν δῆμον γεγονότας. Ἐκ τούτων γὰρ ἀπάντων εἰσεσθε τὴν τε τοῦ δήμου δωρεάν τὴν ἀπόθετον τοῖς εὐεργέταις προσηλακίζομένην, καὶ ὄσων ὑμᾶς ἀγαθῶν κωλύουσι κυρίους εἶναι

οἱ ξένοι, καὶ νὰ σηκώνουν τὰ περιφράγματα, γιὰ νὰ εἶναι κύριος καθέννας τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ νὰ ἐξετάζῃ μόνος του ὅποιον πρόκειται νὰ κάμῃ πολίτην, ἐὰν εἶναι ἀξίος τῆς εὐνοίας τοῦ μέλλει νὰ λάβῃ.

Ἐπειτα, κατόπιν ὄλων αὐτῶν ἔδωκε τὸ δικαίωμα ὅποιος ἤθελε ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους νὰ προσβάλλῃ τὸ ψήφισμα ὡς παράνομο καὶ εἶναι δυνατὸν, ἀφοῦ τὸν φέρῃ στὸ δικαστήριον, νὰ ἀποδείξῃ ὅτι δὲν εἶναι ἀξίος τῆς εὐνοίας, ἀλλὰ ἔχει γίνεαι Ἀθηναῖος παρὰ τοὺς νόμους. Καὶ ἐνῶ μερικοὺς ὁ δῆμος ἔκαμε πολῖτες, ἐπειδὴ ἐξαπατήθηκε ἀπὸ τοὺς λόγους ἐκείνων τοῦ ὑπέβαλαν τὴν αἴτηση, ἅμα ἔγινε ἐνσταση ὅτι τὸ ψήφισμα εἶναι παράνομο καὶ ἤλθε ἡ ὑπόθεσις στὸ δικαστήριον, συνέβη νὰ ἀποδειχθῇ ὅτι ἐκεῖνος, ποῦ ἔλαβε τὴν εὐνοια, δὲν ἦταν ἀξίος αὐτῆς· καὶ τὸ δικαστήριον τὴν ἀφήρεσε.

Εἶναι κοπιαστικὸ νὰ ἀναφέρω πολλὰ καὶ παλαιὰ παραδείγματα· θὰ ἀναφέρω ὅμως ἐκεῖνα ποῦ θυμᾶστε ὅλοι, τὴν περίπτωσι δηλ. τοῦ Πειθόλα (80) τοῦ Θεσσαλοῦ καὶ τοῦ Ἀπολλωνίδη (81) τοῦ Ὀλυνθίου ποῦ, ἐνῶ ἔγιναν πολῖτες ἀπὸ τὸν δῆμον, τὸ δικαστήριον τοὺς καθήρεσε. Αὐτὰ ἄλλωστε δὲν ἔχουν γίνεαι πρὸ πολλοῦ, ὥστε νὰ μὴ τὰ γνωρίζετε.

Ἐνῶ λοιπὸν τόσο καλοὶ καὶ μὲ κύρος ὑπάρχουν νόμοι γιὰ περιφρούρησι τῆς πολιτείας, σύμφωνα μὲ τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ γίνεται κανεὶς Ἀθηναῖος, ἔχει τεθῆ καὶ ἄλλος νόμος πῶς σπουδαιότερος ἀπ' ὅλους αὐτούς. Τόσο πολὺ ὁ δῆμος ἔλαβε πρόνοια γιὰ τὸν ἑαυτοῦ του καὶ τοὺς θεοὺς, ὥστε μὲ εὐλάβεια νὰ προσφέρωνται οἱ θυσίαι ὑπὲρ τῆς πόλεως. Ὁ νόμος δηλαδὴ ρητῶς ἀπαγορεύει σ' ὅσους ὁ Ἀθηναῖκος δῆμος ἤθελε κάμει πολῖτες νὰ ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ γίνουσι ἀπὸ τοὺς ἐννέα ἀρχοντας, ἢ νὰ μετέχουσι σὲ καμμιά ἱεροτελεστία· στὰ παιδιά τους μόνον ἐπέτρεψε ὁ δῆμος ὅλα καὶ πρόσθεσε: ἐὰν εἶναι γεννημένα ἀπὸ γυναῖκα ἀστῆ καὶ παντρεμένη νόμιμα σύμφωνα μὲ τοὺς νομίμους τύπους. Καὶ ὅτι αὐτὰ ποῦ λέγω εἶναι ἀλήθεια, ἐγὼ θὰ σᾶς τὸ ἀποδείξω μὲ μεγάλη καὶ φανερὴ μαρτυρία. Ἐπιθυμῶ δὲ νὰ σᾶς ἀναφέρω ἐκ τῶν προτέρων περιληπτικὰ πῶς ψηφίστηκε ὁ νόμος καὶ γιὰ ποιοὺς ἔγινε, ἐπειδὴ εἰσθε τίμιοι ἄνθρωποι καὶ ἐγίνατε πραγματικοὶ φίλοι τοῦ δήμου. Γιατὶ ἀπ' ὅλα αὐτὰ θὰ ἀντιληφθῆτε καλὰ πόσο ἡ δωρεὰ τοῦ δήμου ποῦ προορίζεται γιὰ τοὺς εὐεργέτες, ρεζιλεύεται, καὶ ἀκόμα ἀπὸ πόσα ἀγαθὰ σᾶς ἀποξενώνει

Στέφανός τε οὔτοσι καὶ οἱ τὸν αὐτὸν τρόπον τούτῳ γεγα-
μηκότες καὶ παιδοποιούμενοι.

94 Πλαταιεῖς γάρ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μόνοι τῶν Ἑλ-
λήνων ὑμῖν ἐβοήθησαν Μαραθῶνάδε, ὅτε Δᾶτις ὁ βασιλέως
Δαρείου στρατηγὸς ἀναχωρῶν ἐξ Ἑρετρίας, Εὐβοίαν ὑφ'
ἑαυτῷ ποιησάμενος ἀπέβη εἰς τὴν χώραν πολλῇ δυνάμει
καὶ ἐπόρθει. Καὶ ἔτι καὶ νῦν τῆς ἀνδραγαθίας αὐτῶν ὑπο-
μνήματα ἢ ἐν τῇ ποικίλῃ στοᾷ γραφῇ δεδήλωκεν· ὡς ἕκα-
στος γὰρ τάχους εἶχεν, εὐθὺς προσβοηθῶν γέγραπται, οἱ
95 τὰς κνωᾶς τὰς Βοιωτίας ἔχοντες. Πάλιν δὲ Ξέρξου ἰόντος
ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, Θηβαίων μηδισάντων οὐκ ἐτόλμησαν απο-
στῆναι τῆς ὑμετέρας φιλίας ἀλλὰ μόνοι τῶν ἄλλων Βοιω-
τῶν οἱ μὲν ἡμίσεις αὐτῶν μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Λεωνί-
δου ἐν Θερμοπύλαις παραταξάμενοι τῷ βαρβάρῳ ἐπιόντι
συναπώλοντο, οἱ δὲ λοιποὶ ἐμβάντες εἰς τὰς ὑμετέρας τριῆ-
ρεις, ἐπειδὴ αὐτοῖς οἰκεία σκάφη οὐκ ὑπῆρχε, συνενανμά-
96 χον ὑμῖν ἐπὶ τῷ Ἀρτεμισίῳ καὶ ἐν Σαλαμίῳ. Καὶ τὴν τελευ-
ταίαν μάχην Πλαταιᾶσι Μαρδονίῳ τῷ βασιλέως στρατηγῷ
μεθ' ὑμῶν καὶ τῶν συνελευθερούντων τὴν Ἑλλάδα μαχεσά-
μενοι, εἰς κοινὸν τὴν ἐλευθερίαν τοῖς ἄλλοις Ἑλλησι κατέ-
θησαν. Ἐπεὶ δὲ Πανσανίας ὁ Λακαμαιδονίων βασιλεὺς
ὑβρίζειν ἐνεχείρει ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἠγάπα ὅτι τῆς ἡγεμονίας
μόνοι ἠξιώθησαν Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἡ
πόλις τῇ μὲν ἀληθείᾳ ἠγείτο τῆς ἐλευθερίας τοῖς Ἑλλησι,
τῇ δὲ φιλοτιμίᾳ οὐκ ἠναντιοῦτο τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἵνα
97 μὴ φθονηθῶσιν ὑπὸ τῶν συμμάχων· ἐφ' οἷς φουσηθεὶς Παν-
σανίας ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς ἐπέγραψεν ἐπὶ τὸν
τείποδα ἐν Δελφοῖς, ὃν οἱ Ἕλληνες οἱ συμμαχεσάμενοι τὴν
Πλαταιᾶσι μάχην καὶ τὴν ἐν Σαλαμίῳ ναυμαχίαν ναυμα-
χῆσαντες κοινῇ ποιησάμενοι ἀνέθηκαν ἀριστεῖον τῷ Ἀπόλ-
λωνι ἀπὸ τῶν βαρβάρων,

αὐτὸς ἐδῶ ὁ Στέφανος καὶ ὅσοι παντρεύτηκαν καὶ ἕκαμαν
παιδιὰ κατὰ τὸν ἴδιο μὲ αὐτὸν τρόπον.

Οἱ Πλαταιεῖς, ὡς γνωστόν, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μόνοι
ἀπὸ τούτων Ἑλλήνων μᾶς ἐβοήθησαν στὸν Μαραθῶνα, ὅταν ὁ
Δᾶτις, ὁ στρατηγὸς τοῦ βασιλιᾶ Δαρείου, ξεκινῶντας ἀπὸ
τὴν Ἑρετρία, ἀφοῦ κατέκτησε τὴν Εὐβοία, ἀποβιβάστηκε
μὲ μεγάλη στρατιωτικὴ δύναμη στὴ χώρα μας καὶ τὴν κατα-
λάβαινε· καὶ ἀκόμα καὶ σήμερα ἀνάμνηση τῆς ἀνδραγαθίας
τούς παρέχει φανερὰ ἢ ἐπιγραφή στὴν Ποικίλη στοᾶ (81)· ἐκεῖ
εἶναι γραμμένο ὅτι αὐτοὶ ποὺ φοροῦν τίς βοιωτικὲς περι-
κεφαλαῖες ἔτρεξαν νὰ βοηθήσουν, ὅσο γρηγορώτερα μπο-
ροῦσε ὁ καθένας.

Πάλι δὲ, ὅταν ἐξεστράτεψε ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος ὁ
Ξέρξης, ἐνῶ οἱ Θηβαῖοι ἐπῆγαν μὲ τὸ μέρος τῶν Περσῶν,
οἱ Πλαταιεῖς δὲν ἀπεφάσισαν νὰ ἀποστατήσουν ἀπὸ τὴ συμ-
μαχία μας, ἀλλὰ μόνοι αὐτοὶ ἀπὸ τούτους ἄλλους Βοιωτοὺς, οἱ
μισοὶ ἀφοῦ ἀντιστάθηκαν στὸν ἐπερχόμενο βάρβαρο μὲ τούτους
Λακεδαιμονίους καὶ τὸν Λεωνίδα στὶς Θερμοπύλες, σκοτώθη-
καν μαζί του· οἱ ὑπόλοιποι, ἀφοῦ ἐπιβιβάστηκαν στὰ δικά μας
πλοῖα, ἐπειδὴ δικά τους σκάφη δὲν εἶχαν, ἐπολέμησαν μαζί
μας στὶς ναυμαχίες τοῦ Ἀρτεμισίου καὶ τῆς Σαλαμίνας. Τέ-
λος, ἀφοῦ ἀγωνίστηκαν στὴν τελευταία μάχη στὰς Πλαταιᾶς
ἐναντίον τοῦ Μαρδονίου τοῦ στρατηγοῦ τοῦ Βασιλεῖ, μαζί
μας καὶ μαζί μὲ κείνους, ποὺ ὅλοι μαζί ἐπολέμησαν γιὰ τὴν
ἐλευθερία τῆς Ἑλλάδος, ἕκαμαν τὴν ἐλευθερία κοινὸ κτῆμα
ἄλλων τῶν Ἑλλήνων. Ὅταν δὲ ὁ Πανσανίας, ὁ βασιλεὺς τῶν Λα-
κεδαιμονίων, ἐπιχείρησε νὰ σᾶς ἐξευτελίσει, καὶ δὲν ἐθεωροῦσε
ἄρκετό, ὅτι μόνον οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀξιώθηκαν τῆς ἡγεμονίας
ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ πόλις μας στὴν πραγματικότητά μὲν
πρωτοστατοῦσε τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων, δὲν ἐφέρναμε
ὅμως ἀντίρρηση στοὺς Λακεδαιμονίους γιὰ τίς τιμές, γιὰ
νὰ μὴ κινήσουμε ἐναντίον των τὸ φθόνον τῶν συμμάχων· ἐπειδὴ
γιὰ ὅλα αὐτὰ ὑπερφηανεύθηκε ὁ Πανσανίας ὁ βασιλεὺς τῶν
Λακεδαιμονίων, ἔγραψε στοὺς Δελφοὺς ἐπάνω στὸν τρίποδα,
τὸν ὁποῖο κατεσκεύασαν ἀπὸ κοινοῦ οἱ Ἕλληνες, ποὺ πολέ-
μησαν στὴ μάχη τῶν Πλαταιῶν καὶ ἀγωνίστηκαν στὴ ναυ-
μαχία τῆς Σαλαμίνας, καὶ ἀφιέρωσαν στὸν Ἀπόλλωνα τὸ
βραβεῖο ἀπὸ τούτους βαρβάρους, τὴν ἐξῆς ἐπιγραφή:

Ἑλλήνων ἀρχηγός ἐπεὶ στρατὸν ὤλεσε Μήδων,
Παυσανίας Φοῖβω μῆμ' ἀνέθηκε τόδε,

ὡς αὐτοῦ τοῦ ἔργου ὄντος καὶ τοῦ ἀναθήματος, ἀλλ' οὐ
98 κοινοῦ τῶν συμμάχων· ὀργισθέντων δὲ τῶν Ἑλλήνων οἱ
Πλαταιεῖς λαγχάνουσι δίκην τοῖς Λακεδαιμονίοις εἰς τοὺς
Ἀμφικτύονας χιλίων ταλάντων ὑπὲρ τῶν συμμάχων, καὶ
ἠνάγκασαν αὐτοὺς ἐκκολλάσαντας τὰ ἐλεγεία ἐπιγράψαι τὰς
πόλεις τὰς κεινωνούσας τοῦ ἔργου. Διόπερ αὐτοῖς οὐκ ἤκι-
στα παρηκολούθει ἢ ἔχθρα παρὰ Λακεδαιμονίων καὶ ἐκ
τοῦ γένους τοῦ βασιλείου. Καὶ ἐν μὲν τῷ παρόντι οὐκ εἶχον
αὐτοῖς ὅ τι χρῆσονται οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὕστερον δὲ ὡς
πεντήκοντα ἔτεσι¹ Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου Λακεδαιμονίων
βασιλεὺς εἰρήνης οὐσης ἐνεχείρησεν αὐτῶν καταλαβεῖν τὴν
99 πόλιν. Ἐπραξε δὲ ταῦτ' ἐκ Θηβῶν δι' Εὐρυμάχου τοῦ Λεον-
τιάδου βιωταρχοῦντος, ἀνοιξάντων τὰς πύλας τῆς νυκτὸς
Ναυκλείδου καὶ ἄλλων τινῶν μετ' αὐτοῦ, πεισθέντων χρή-
μασιν² Δισθόμενοι δ' οἱ Πλαταιεῖς ἔνδον ὄντας τοὺς Θη-
βαίους τῆς νυκτὸς καὶ ἐξαπίνης αὐτῶν τὴν πόλιν ἐν εἰρήνῃ
κατειλημμένην, προσεβοήθουν καὶ αὐτοὶ καὶ συνετάττοντο.
Καὶ ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο καὶ εἶδον οὐ πολλοὺς ὄντας τοὺς
Θηβαίους, ἀλλὰ τοὺς πρώτους αὐτῶν εἰσεληλυθότας· ὕδωρ
γὰρ γενόμενον τῆς νυκτὸς πολὺ ἐκόλυσεν αὐτοὺς πάντας
εἰσελθεῖν· ὁ γὰρ Ἀσωπὸς ποταμὸς μέγας ἐρρῶν καὶ διαβῆ-
100 ναι οὐ ῥάδιον ἦν, ἄλλως τε καὶ νυκτὸς· ὡς οὖν εἶδον οἱ Πλα-
ταιεῖς τοὺς Θηβαίους ἐν τῇ πόλει καὶ ἔγνωσαν ὅτι οὐ πάν-
τες πάρεσιν, ἐπιτίθενται καὶ εἰς μάχην ἐλθόντες κρατοῦσι
καὶ φθάνουσι ἀπολέσαντες αὐτοὺς πρὶν τοὺς ἄλλους προσ-
βοηθῆσαι, καὶ ὡς ὑμᾶς πέμπουσιν εὐθὺς ἄγγελον τὴν τε
πρᾶξιν φράσσοντα καὶ τὴν μάχην δηλώσοντα ὅτι νικῶσι,
καὶ βοηθεῖν ἀξιοῦντες, ἂν οἱ Θηβαῖοι τὴν χώραν αὐτῶν δηῶ-
σιν⁴· Ἀκούσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ γεγονότα, διὰ τάχους
ἐβοήθουν εἰς τὰς Πλαταιάς· καὶ οἱ Θηβαῖοι ὡς ἐώρων τοὺς
Ἀθηναίους βεβοηθηκότες τοῖς Πλαταιεῦσι, ἀνεχώρησαν

«Τὸ μνημεῖο τοῦτο ἀφιέρωσε στὸν Φοῖβο ὁ Παυσανίας,
ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων, ἀμα κατέστρεψε τὸν στρατὸ
τῶν Μήδων»

σὰν νὰ ἦταν ἀποκλειστικὰ δικό του καὶ τὸ κατόρθωμα καὶ
τὸ ἀφιέρωμα καὶ ὄχι κοινὸ ὄλων τῶν συμμάχων. Ἐπειδὴ ἐθύ-
μωσαν οἱ Ἕλληνες, οἱ Πλαταιεῖς ἐνάγουν τότε τοὺς Λακεδαι-
μονίους γιὰ χίλια τάλαντα στοὺς Ἀμφικτύονας⁽⁸³⁾ ὑπὲρ τῶν
συμμάχων καὶ τοὺς ἀνάγκασαν νὰ ἀποκόψουν τὸ ἐπίγραμμα
αὐτὸ καὶ νὰ ἀναγράψουν τίς πόλεις ποὺ ἔλαβαν μέρος στὴν
ἐπιχείρηση. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς πάντοτε τοὺς παρακολουθοῦσε
ἢ ἔχθρα τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ἐκείνων ποὺ ἀνῆκαν στὸ
βασιλικὸ γένος.

Καὶ τότε μὲν δὲν μπορούσαν νὰ τοὺς κάμουν τίποτε
οἱ Λακεδαιμόνιοι· ἔπειτα ὅμως ἀπὸ 50 περίπου χρόνια ὁ
Ἀρχίδαμος ὁ γυῖός τοῦ Ζευξιδάμου, ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαι-
μονίων, ἐνῶ ἦταν εἰρήνη, ἐπεχείρησε νὰ καταλάβῃ τὴν πόλη
τους. Τὸ ἐπέτυχε δὲ ἀπὸ τὰς Θήβας μὲ τὴν ἐπέμβαση τοῦ
Εὐρυμάχου τοῦ γυιοῦ τοῦ Λεοντιάδου, ποὺ ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς
βιωτάρχας⁽⁸⁴⁾, ἀφοῦ ἀνοιξαν τὴ νύκτα τίς πύλες ὁ Ναυκλεί-
δης καὶ μερικοὶ ἄλλοι ὄπαδοί του, ποὺ δωροδοκῆθησαν⁽⁸⁵⁾.

Ἄμα ἐνοιώσαν οἱ Πλαταιεῖς ὅτι μπῆκαν μέσα τὴ νύκτα
οἱ Θηβαῖοι καὶ ἔχει καταληφθῆ αἰφνιδίως ἡ πόλη τους ἐν
καιρῷ εἰρήνης, ἔτρεχαν καὶ αὐτοὶ νὰ βοηθήσουν καὶ προσπα-
θοῦσαν νὰ συνταχθοῦν. Ὅταν ξημέρωσε καὶ εἶδαν ὅτι οἱ
Θηβαῖοι δὲν εἶναι πολλοί, ἀλλ' ὅτι ἡ πρωτοπορεία μόνον
εἶχε εἰσελθεῖ· γιὰ τὴν μεγάλη βροχὴ, ποὺ ἔπεσε τὴ νύκτα,
ἐμπόδισε νὰ εἰσελθοῦν ὄλοι, ἐπειδὴ ὁ Ἀσωπὸς ποταμὸς
πλημμύρισε καὶ πλάτυνε καὶ δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ τὸν
διαβῆ κανεὶς, ἄλλωστε ἦταν καὶ νύκτα—μόλις λοιπὸν εἶ-
1 δαν οἱ Πλαταιεῖς τοὺς Θηβαίους στὴν πόλη καὶ κατὰ-
λαβαν ὅτι δὲν εἶναι ἐκεῖ ὄλοι, ἐπιτίθενται, κάνουν μάχη,
τοὺς νικοῦν καὶ προλαβαίνουν νὰ τοὺς καταστρέψουν
πρὶν οἱ ἄλλοι φθάσουν εἰς βοήθειάν τους. Καὶ στέλλουν ἀμέ-
σως σὲ μᾶς ἀγγελιοφόρο νὰ μᾶς πῆ ὅσα ἔγιναν καὶ νὰ μᾶς
ἀναγγεῖλῃ ὅτι ἐνίκησαν στὴ μάχη καὶ παρακαλοῦσαν νὰ τοὺς
στείλωμε βοήθεια, ἂν οἱ Θηβαῖοι λεηλατοῦσαν τὴν χώρα τους.

Ὅταν ἔμαθαν οἱ Ἀθηναῖοι τὰ γεγονότα, γρήγορα-γρή-
γορα ἔστειλαν βοήθεια στὰς Πλαταιάς. Καὶ οἱ Θηβαῖοι, ἀμα
εἶδαν τοὺς Ἀθηναίους νὰ σπεύδουν εἰς βοήθειαν τῶν Πλα-
ταιῶν, ἀνεχώρησαν γιὰ τὴν πατρίδα τους. Ἀφοῦ λοιπὸν οἱ 1

- 101 ἐπ' οἴκου. Ὡς οὖν ἀπέτυχον οἱ Θηβαῖοι τῆς πείρας καὶ οἱ Πλαταιεῖς τοὺς ἄνδρας, οὓς ἔλαβον αὐτῶν ἐν τῇ μάχῃ ζῶντας, ἀπέκτειναν, Σόργισθέντες οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπροφασίστως ἤδη στρατεύουσιν ἐπὶ τὰς Πλαταιάς, Πελοποννησίους μὲν ἅπασιν πλὴν Ἀργείων τὰ δύο μέρη τῆς στρατιᾶς ἀπὸ τῶν πόλεων ἐκάστων πέμπειν ἐπιτάξαντες, Βοιωτοῖς δὲ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν καὶ Λοκροῖς καὶ Φωκεῦσι καὶ Μαλιεῦσι καὶ Οἰταίοις καὶ Αἰνιάσι πανδημει ἐπαγγείλαντες στρατεύειν.
- 102 Καὶ περικαθεζόμενοι αὐτῶν τὸ τεῖχος πολλῇ δυνάμει ἐπηγγέλλοντο, εἰ βούλοιντο τὴν μὲν πόλιν αὐτοῖς παραδοῦναι, τὴν δὲ χώραν ἔχειν καὶ καρποῦσθαι τὰ αὐτῶν, ἀρίστασθαι δὲ τῆς Ἀθηναίων συμμαχίας. Οὐκ ἐθελήσαντων δὲ τῶν Πλαταιέων, ἀλλ' ἀποκρινάμενον ὅτι ἄνευ Ἀθηναίων οὐδὲν ἂν πράξειαν, ἐπολιόρκων αὐτοὺς διπλῶ τείχει περιτειχίσαντες δύο ἔτη,
- 103 πολλὰς καὶ παντοδαπὰς πείρας προσάγοντες. Ἐπεὶ δ' ἀπειρήκεσαν οἱ Πλαταιεῖς καὶ ἐνδεεῖς ἦσαν ἅπαντων καὶ ἠποροῦντο τῆς σωτηρίας, διακληρωσάμενοι πρὸς σφᾶς αὐτοὺς οἱ μὲν ὑπομείναντες ἐπολιόρκοῦντο, οἱ δὲ τηρήσαντες νύκτα καὶ ὕδωρ καὶ ἄνεμον πολὺν, ἐξεληθόντες ἐκ τῆς πόλεως καὶ ὑπερβάντες τὸ περιτειχισμα, τῶν πολεμίων λαθόντες τὴν στρατιάν, ἀποσφάξαντες τοὺς φύλακας διασώζονται δευροδαινῶς διακειμένοι καὶ ἀπροσδοκῆτως. οἱ δ' ὑπομείναντες αὐτῶν ἀλούσης τῆς πόλεως κατὰ κράτος ἀπεσφάγησαν πάντες οἱ ἠβῶντες, παῖδες δὲ καὶ γυναῖκες ἐξηρδαποδίσθησαν, ὅσοι μὴ αἰσθηγόμενοι ἐπιόντας τοὺς Λακεδαιμόνιους ὑπεξῆλθον Ἀθήνας. τοῖς οὖν οὕτω φανερώς ἐνδεδειγμένοις τὴν εὐνοίαν τῷ δήμῳ, καὶ προεμένοις ἅπαντα τὰ αὐτῶν καὶ παιδᾶς καὶ γυναῖκας, πάλιν σκοπεῖτε πῶς μετέδοτε τῆς πολιτείας. Ἐκ γὰρ τῶν ψηφισμάτων τῶν ὑμετέρων καταφανῆς πᾶσιν ἔστιν ὁ νόμος, καὶ γνώσεσθ' ὅτι ἀληθῆ λέγω. Καί μοι λαβὲ τὸ ψήφισμα τοῦτο καὶ ἀνάγνωθι αὐτοῖς.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΠΕΡΙ ΠΛΑΤΑΙΕΩΝ

- 10 [Ἴπποκράτης εἶπε Πλαταιεῖς εἶναι Ἀθηναίους ἀπὸ τῆσδε τῆς ἡμέρας, ἐντίμους καθάπερ οἱ ἄλλοι Ἀθηναῖοι,

Θηβαῖοι ἀπέτυχαν στήν ἐπιχείρησιν καὶ οἱ Πλαταιεῖς ἔσφαξαν τοὺς ἄνδρες πού εἶχαν πιάσει ζωντανούς στή μάχη, ὠργίστηκαν οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ χωρὶς καμμιά πλέον πρόφασιν ἐκστρατεύουν ἐναντίον τῶν Πλαταιῶν· διέταξαν δὲ ὄλους τοὺς Πελοποννησίους, πλὴν τῶν Ἀργείων, νὰ στείλῃ τὰ 2/3 τοῦ στρατοῦ τῆς κάθε πόλης καὶ παρήγγειλαν στοὺς Βοιωτοὺς καὶ σ' ὄλους τοὺς ἄλλους, τοὺς Λοκροὺς δηλ., τοὺς Φωκεῖς, τοὺς Μαλειῖς, τοὺς Οἰταίους καὶ Αἰνιᾶνες, νὰ ἐκστρατεύσουν πανστρατιᾶ. Καὶ ἀφοῦ ἐπολιόρκησαν ἐπίμονα τὸ κάστρο τοὺς μὲ πολλῇ δυνάμει, τοὺς παρήγγειλαν, ἂν θέλουν, τῇ μὲν πόλει νὰ παραδώσουν σ' αὐτούς, νὰ κρατήσουν δὲ τὴν ὑπαίθρο καὶ νὰ καρποῦνται τὰ κτήματά τους, νὰ φύγουν δὲ καὶ ἀπὸ τὴν Ἀθηναϊκὴ συμμαχία. Ἐπειδὴ οἱ Πλαταιεῖς δὲν θέλησαν, ἀλλ' ἀπάντησαν ὅτι δὲν μποροῦν νὰ πράξουν τίποτε χωρὶς τοὺς Ἀθηναίους, τοὺς ἐπολιόρκοῦσαν, ἀφοῦ κατεσκευάσαν διπλὸ τεῖχος, ἐπὶ δέκα χρόνια, κάνοντας πολλὰς καὶ κάθε εἶδους πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις.

Ὄταν πιά ἀπόκαμαν οἱ Πλαταιεῖς καὶ στερήθηκαν τὰ πάντα καὶ δὲν ἤξεραν πῶς νὰ σωθοῦν, ἔβαλαν κλῆρο μεταξὺ τους καὶ ἓνα μέρος ἀπ' αὐτοὺς ἔμειναν μέσα καὶ ἐπολιόρκοῦντο, οἱ δὲ ἄλλοι, ὅταν ἐπέτυχαν μιὰ νύκτα μὲ βροχὴ καὶ ἄερα πολὺ, βγήκαν ἀπὸ τὴν πόλη, πήδησαν τὸ περιτειχισμα, διέφυγαν τὴν προσοχὴ τοῦ κυρίου σώματος τῶν ἐχθρῶν, ἀφοῦ ἔσφαξαν τοὺς φύλακες, καὶ κατάρθρωσαν νὰ φθάσουν ἐδῶ σὲ ἄθλια κατάστασι καὶ ἀνεπάντεχα. Ὅσοι ἀπόμειναν ἐκεῖ, ὅταν ἐκυριεύθη κατὰ κράτος ἡ πόλη, ἐσφάχτηκαν ὄλοι ὅσοι εὐρίσκοντο σὲ ὠριμὴ ἡλικία. Ὅσα δὲ παιδιὰ καὶ γυναῖκες δὲν ἔφυγαν (85) κρυφὰ στὰς Ἀθήνας, ἅμα ἐνοιώσαν ὅτι ἔρχονται οἱ Λακεδαιμόνιοι, πουλήθησαν γιὰ δοῦλοι.

Αὐτοὺς λοιπὸν πού τόσο φανερὰ ἀπέδειξαν τὴ φιλία τους πρὸς τὸν δήμο καὶ παράτησαν ὄλα τὰ ὑπάρχοντά τους, καὶ παιδιὰ καὶ γυναῖκες, πάλι γιὰ σκεφθῆτε πῶς τοὺς ἐκάματε πολῖτες. Γιατὶ ἀπὸ τὰ δικά σας ψηφίσματα εἶναι σὲ ὄλους ὄλοφάνερος ὁ νόμος· καὶ θὰ πεισθῆτε ὅτι λέγω τὴν ἀλήθεια. Σὲ παρακαλῶ, πάρε τὸ ψήφισμα αὐτὸ καὶ διάβατέ το.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΠΕΡΙ ΠΛΑΤΑΙΕΩΝ

[Ἴπποκράτης προτείνει νὰ εἶναι οἱ Πλαταιεῖς Ἀθηναῖοι πολῖτες ἀπὸ σήμερα, ἰστίμοι ὅπως ἀκριβῶς

και μετείναι αὐτοῖς ὡςπερ Ἀθηναίους μέτεστι πάντων, και ἱερῶν και ὀσίων, πλὴν εἴ τις ἱερωσύνη ἢ τελετὴ ἐστὶν ἐκ γένους, μηδὲ τῶν ἐννέα ἀρχόντων, τοῖς δ' ἐκ τούτων. Κατανεῖμαι δὲ τοὺς Πλαταιεῖς εἰς τοὺς δήμους και τὰς φυλάς. Ἐπειδὴν δὲ νεμηθῶσι, μὴ ἐξέστω ἐτι Ἀθηναῖω μηδενὶ γίγνεσθαι Πλαταιέων, μὴ εὐρομένω παρὰ τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων.]

- 105 **Α**·Οῦρατε δὴ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς καλῶς και δικαίως ἔγραψεν ὁ ῥήτωρ ὑπὲρ τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων, και ἠξίωσε τοὺς Πλαταιεῖς λαμβάνοντας τὴν δωρεάν πρῶτον μὲν δοκιμασθῆναι ἐν τῷ δικαστηρίῳ κατ' ἄνδρα ἕκαστον, εἴ ἐστι Πλαταιεὺς και εἴ τῶν φίλων τῶν τῆς πόλεως, ἵνα μὴ ἐπι ταύτῃ τῇ προφάσει πολλοὶ μεταλάβωσι τῆς πολιτείας· ἔπειτα τοὺς δοκιμασθέντας ἀναγραφῆναι ἐν στήλῃ λιθίνῃ, και στῆσαι ἐν ἀκροπόλει παρὰ τῇ θεῷ, ἵνα σώζηται ἡ δωρεὰ τοῖς ἐπιγιγνομένοις και ἡ ἐξελέγξαι ὅτιον ἂν ἕκαστος ἢ συγγενῆς. Καὶ ὕστερον οὐκ εἶ γίγνεσθαι Ἀθηναῖον ἐξεῖναι ὅς ἂν μὴ νῦν γένηται και δοκιμασθῆ ἐν τῷ δικαστηρίῳ, τοῦ μὴ πολλοὺς φάσκοντας Πλαταιεῖς εἶναι κατασκευάζειν αὐτοῖς πολιτείαν. Ἐπειτα και τὸν νόμον διωρίσατο ἐν τῷ ψήφισματι πρὸς αὐτοὺς εὐθέως ὑπὲρ τε τῆς πόλεως και τῶν θεῶν, και μὴ ἐξεῖναι αὐτῶν μηδενὶ τῶν ἐννέα ἀρχόντων λαχεῖν μηδὲ ἱερωσύνης μηδεμιᾶς, τοῖς δ' ἐκ τούτων, ἂν ὧσιν ἐξ ἀστῆς γυναικὸς και ἐγγυητῆς κατὰ τὸν νόμον.
- 107 Οὐκοῦν δεινὸν πρὸς μὲν τοὺς ἀστυγείτονας και ὁμολογούμενους ἀρίστους τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν πόλιν γεγεννημένους οὕτω καλῶς και ἀκριβῶς διορίσασθαι περὶ ἕκαστου, ἐφ' οἷς δεῖ ἔχειν τὴν δωρεάν, τὴν δὲ περιφανῶς ἐν ἀπάσῃ τῇ Ἑλλάδι πεπορευμένην οὕτως αἰσχυρῶς και ὀλιγώρως εἰσαεῖτε ὑβρίζουσαν εἰς τὴν πόλιν και ἀσεβοῦσαν εἰς τοὺς θεοὺς ἀτιμώρητον, ἣν οὔτε οἱ πρόγονοι ἀστὴν κατέλιπον
- 108 οὐθ' ὁ δῆμος πολίτην ἐποιήσατο ; Ποῦ γὰρ αὕτη οὐκ εἰργα-

οἱ ἄλλοι Ἀθηναῖοι, και νὰ μετέχουν αὐτοὶ ὄσων ἀκριβῶς μετέχουν οἱ Ἀθηναῖοι, γενικῶς ὄλων, και τῶν ἱερῶν και τῶν ὀσίων, ἐκτὸς ἂν γίνεταί καμμιά ἱεροτελεστία ἢ τελετὴ μεταξὺ ἐκείνων ποῦ ἀνήκουν στοῦ ἴδιο γένους, και νὰ μὴ ἐκλέγωνται μεταξὺ τῶν 9 ἀρχόντων, παρὰ μόνον οἱ ἀπόγονοί τους. Νὰ κατανεμηθοῦν δὲ οἱ Πλαταιεῖς στοὺς δήμους και στὶς φυλές. Ἀφοῦ δὲ κατανεμηθοῦν, νὰ μὴ ἐπιτρέπεται πλέον σὲ κανένα ἀπὸ τοὺς Πλαταιεῖς νὰ γίνῃ Ἀθηναῖος, ὅποιος δὲν βρέθηκε τότε στὸν δῆμο.]

Βλέπετε λοιπόν, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πόσο καλά και δικαία εἰσηγήθηκε ὁ ῥήτωρ ὑπὲρ τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων και ἀξίωσε, ὅσοι Πλαταιεῖς παίρνουν τὴν δωρεὰ, πρῶτα νὰ δοκιμασθοῦν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, ἕνας πρὸς ἕναν, ἐὰν εἶναι Πλαταιεῖς και ἀπὸ τοὺς φίλους τῆς πόλεως· γιὰ νὰ μὴ λάβουν πολλοὶ τὸ χάρισμα νὰ εἶναι Ἀθηναῖοι πολῖτες μὲ τὴν πρόφαση αὐτῇ. Ἐπειτα, ὅσοι δοκιμασθοῦν νὰ ἀναγραφοῦν σὲ λίθινη στήλῃ και νὰ τῇ στήσουν στὴν Ἀκρόπολη κοντὰ στοῦ ἀγάλματι τῆς Θεᾶς γιὰ νὰ διατηρηθῆ ἡ δωρεὰ γιὰ τὶς ἐπερχόμενες γενεές και νὰ μπορῆ κανεὶς νὰ ἀποδείξῃ ποιανοῦ ὁ καθένας ἦταν συγγενῆς. Καὶ τέλος δὲν ἐπέτρεπε νὰ ἔχη τὸ δικαίωμα νὰ γίνῃ Ἀθηναῖος πολῖτης ὅποιος δὲν ἤθελε γίνεαι τότε και δὲν δοκιμαζότανε στοῦ δικαστήριου, γιὰ νὰ μὴ κατορθῶνουν πολλοὶ, λέγοντας ὅτι εἶναι Πλαταιεῖς, νὰ γίνωνται πολῖτες. Ἐπειτα και στοῦ ψήφισμα ἀνέφερε τὸ νόμο ἀποκλειστικὰ γι' αὐτοὺς (τοὺς Πλαταιεῖς) πρὸς τὸ συμφέρον τῆς πόλεως και γιὰ προστασία τῶν θεῶν· και νὰ μὴ ἐπιτρέπεται σὲ κανένα ἀπ' αὐτοὺς νὰ ἐκλεγῆ στοῦ ἀξίωμα τῶν ἐννέα ἀρχόντων, οὔτε σὲ κανένα ἱερατικὸ ἀξίωμα, και μόνον στοὺς ἀπογόνους τους (ἐπετράπη), ἂν γεννηθοῦν ἀπὸ ἀστῆ και νόμιμη σύζυγο.

Εἶναι λοιπὸν φοβερό, ἐὰν γιὰ τοὺς γείτονες τῆς πόλεως και γιὰ κείνους ποῦ ἐφάνηκαν στὴν πόλιν κατὰ κοινὴν ὁμολογία ἀριστοὶ ἀπὸ ὄλους τοὺς Ἑλληνας, τόσο καλά και αὐστηρὰ καθωρίσατε γιὰ τὸν καθένα μὲ ποιούς ἄλλους ἐπιτρέπεται νὰ ἔχη τὸ χάρισμα (νὰ γίνῃ Ἀθηναῖος πολῖτης)· αὐτὴν δὲ ποῦ ὀλοφάνερα ἔχει γυρίσει ὡς πόρνη ὅλη τὴν Ἑλλάδα, τόσο ἀναισθηρὰ και ἀδιάφορα θὰ τὴν ἀφήσετε νὰ παραμένῃ ἀτιμώρητη, ἐνῶ βρίζει τὴν πόλιν και ἀσεβεῖ πρὸς τοὺς θεοὺς, αὐτὴν ποῦ οὔτε ἀπὸ τοὺς προγόνους της εἶναι ἀστῆ, οὔτε ὁ δῆμος τὴν ἔκαμε πολίτιδα ; Διότι ποῦ αὕτη δὲν ἐμπορεύθηκε τὸ σῶμα της ;

σται τῷ σώματι; Ἡ ποὶ οὐκ ἐλήλυθεν ἐπὶ τῷ καθ' ἡμέραν μισθῷ; Οὐκ ἐν Πελοποννήσῳ μὲν πάσῃ, ἐν Θετταλίᾳ δὲ καὶ Μαγνησίᾳ μετὰ Σίμον τοῦ Λαρισαίου καὶ Εὐρυδάμαντος τοῦ Μηδίου, ἐν Χίῳ δὲ καὶ ἐν Ἰωνίᾳ τῇ πλείστῃ μετὰ Σωτάδου τοῦ Κρητὸς ἀκολουθοῦσα, μισθωθείσα ὑπὸ τῆς Νικαρέτης, ὅτε ἐτι ἐκείνης ἦν; Τὴν δὴ ὑφ' ἑτέροις οὖσαν καὶ ἀκολουθοῦσαν τῷ διδόντι τί οἴεσθε ποιεῖν; Ἄρ' οὐχ ὑπηρετεῖν τοῖς χρωμένοις εἰς ἀπάσας ἡδονάς; Εἶτα τὴν τοιαύτην καὶ περιφανῶς ἐγνωσμένην ὑπὸ πάντων γῆς περίοδον εἰργασμένην ψηφισέσθε ἀσπὴν εἶναι; Καὶ τί καλὸν φήσετε πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας διαπεπραχθαι, ἢ ποῖα αἰσχύνῃ καὶ ἀσεβείᾳ οὐκ ἔνοχοι αὐτοὶ εἶναι; Πρὶν μὲν γὰρ γραφῆναι ταύτην καὶ εἰς ἀγῶνα καταστήναι καὶ πυθέσθαι πάντας ἦτις ἦν καὶ οἷα ἠσέβηκε, τὰ μὲν ἀδικήματα ταύτης ἦν, ἢ δ' ἀμέλεια τῆς πόλεως· καὶ οἱ μὲν οὐκ ἤδεσαν ὑμῶν, οἱ δὲ πυθόμενοι τῷ μὲν λόγῳ ἠγανάκτουν, τῷ δ' ἔργῳ οὐκ εἶχον ὅ τι χρήσαιντο αὐτῇ οὐδενὸς εἰς ἀγῶνα καθιστάντος οὐδὲ διδόντος περὶ αὐτῆς τὴν ψῆφον. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἴστε πάντες καὶ ἔχετε ἐφ' ὑμῖν αὐτοῖς καὶ κύριοι ἐστε κολάσαι, ὑμέτερον ἤδη τὸ ἀσέβημα γίγνεται τὸ πρὸς τοὺς θεοὺς, ἐὰν μὴ ταύτην κολάσῃτε. Τί δὲ καὶ φήσειεν ἂν ὑμῶν ἕκαστος εἰσιὼν πρὸς τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἢ θυγατέρα ἢ μητέρα, ἀποψηφισάμενος ταύτης, ἐπειδὴν ἐρηται ὑμᾶς «ποῦ ἦτε;» καὶ εἶπτε ὅτι «ἐδικάζομεν;» «Τῷ;» ἐρήσεται εὐθύς. «Νεαῖρα» δῆλον ὅτι φήσετε (οὐ γάρ;) «ὅτι ξένη οὖσα συνοικεῖ παρά τὸν νόμον, καὶ ὅτι τὴν θυγατέρα μεμοιχευμένην ἐξέδωκε Θεογένει τῷ βασιλεύσαντι, καὶ αὐτὴ ἔθυσε τὰ ἱερὰ τὰ ἄροητα ὑπὲρ τῆς πόλεως καὶ τῷ Διονύσῳ γυνὴ ἐδόθη», καὶ ἄλλα, διηγουμένοι τὴν κατηγορίαν αὐτῆς, ὡς καὶ μνημονικῶς καὶ ἐπιμελῶς

110

111

περὶ ἐκάστου κατηγορήθη. Αἱ δὲ ἀκούσασαι ἐρήσονται «τί οὐκ ἐποίησατε;» Ὑμεῖς δὲ φήσετε «ἀπεψηφισαμεθα». Οὐκ οὖν ἤδη αἱ μὲν σωφρονέσονται τῶν γυναικῶν ὀργισθήσονται ὑμῖν, διότι ὁμοίως αὐταῖς ταύτην κατηξιοῦτε μετέχειν τῶν τῆς πόλεως καὶ τῶν ἱερῶν· οὐκ ἂν ἀνόητοι, φανερώς ἐπι-

ἢ ποῦ δὲν ἐφθασε γιὰ τὴν πρόχειρη ἀμοιβή; Μήπως δὲν ἐγύρισε ὅλη τὴν Πελοπόννησο καὶ τὴ Θεσσαλίᾳ καὶ τὴ Μαγνησίᾳ μὲ τὸν Σίμο ἀπὸ τῆ Λάρισα καὶ τὸν Εὐρυδάμαντα τὸν γυιὸ τοῦ Μηδία, καὶ στὴ Χίῳ καὶ στὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς Ἰωνίας ἀκολουθῶντας τὸν Σωτάδῃ ἀπὸ τὴν Κρήτη, μισθωμένη ἀπὸ τὴν Νικαρέτη, ὅταν ἦταν ἀκόμα δική της; Αὐτὴ δὲ ποῦ ἦταν στὴν ἐξουσία ἄλλων καὶ ἀκολουθοῦσε ὅποιον ἐπλήρωνε, τί νομίζετε ὅτι ἔκανε; Τάχα δὲν ἱκανοποιοῦσε αὐτούς, ποῦ τὴν εἶχαν, σ' ὅλες τις ἡδονές; Καὶ ἔπειτα ἡ τέτοια, αὐτὴ ποῦ ὅλοι τὴν ξέρουν καθαρὰ ὅτι ἐμπορεύτηκε τὸ σῶμα της σ' ὅλη τὴν ὑφήλιον, θὰ ψηφισέτε νὰ εἶναι ἀσπὴ; Καὶ τί καλὸ, θὰ πῆτε, ὅτι ἔχετε κάμει, σ' ὅσους σὰς ρωτήσουν; ἢ γιὰ ποῖο αἶσχος καὶ ποῖα ἀσεβεία, ὅτι δὲν εἶναι ἔνοχοι αὐτοί; Γιατὶ πρὶν καταγγελθῆ αὐτὴ καὶ μπῆ στὸν δικαστικὸ ἀγῶνα, καὶ πληροφορηθῆτε ὅλοι ποῖα ἦταν καὶ πόσα ἀνοσιουργήματα ἔχει διαπραχῆ, τὰ μὲν ἀδικήματα ἀνήκαν σ' αὐτὴν, ἢ δὲ ἀμέλεια στὴν πόλιν. Καὶ ἄλλοι μὲν ἀπὸ σὰς δὲν ἔξεραν τίποτε, ἄλλοι δὲ ὅταν τὰ μάθαιναν, μὲ τὰ λόγια ἐξεδήλωναν τὴν ἀγανάκτησίν τους, μὲ ἔργα ὅμως δὲν μπορούσαν νὰ τῆς κάμουν τίποτε, γιατί δὲν εἶχε ἀρχίσει δικαστικούς ἀγῶνες, οὔτε κανεῖς τὴν ἔκρινε. Ἀφοῦ τώρα καὶ ὅλοι τὰ ξέρετε καὶ στὰ χέρια σας τὴν ἔχετε καὶ μπορεῖτε νὰ τὴν τιμωρήσετε, σὲ σὰς πέφτει ἡ ἀμαρτία, ἂν δὲν τὴν τιμωρήσετε.

Καὶ τί θὰ ἔλεγε καθένας ἀπὸ σὰς, φεύγοντας ἀπ' ἐδῶ, στὴ γυναῖκα του ἢ στὴ θυγατέρα του ἢ στὴ μητέρα του, ἂν δῶσῃ γι' αὐτὴν ἀθωωτικὴ ψῆφο; Ἄν σὰς ρωτοῦσε : ποῦ ἦσαστε ; καὶ πῆτε : ἐδικάζαμε. Ποῖόν; θὰ ρωτήσῃ ἀμέσως. Τὴ Νεαῖρα φυσικὰ θὰ πῆτε : γιατί, ἐνῶ εἶναι ξένη, συζῆ παρὰ νομα μὲ ἀσπὴ, καὶ τὴν κόρη της, ἂν καὶ ἦταν πόρνη, τὴν πάντρεψε μὲ τὸν Θεογένῃ ποῦ διετέλεσε «βασιλεὺς», καὶ αὐτὴ προσέφερε τις ἱερές καὶ μυστηριακὲς θυσίας ὑπὲρ τῆς πόλεως καὶ ἐδόθη στὸν Διόνυσο γιὰ σύζυγος—καὶ τὰ ἄλλα διηγουμένοι τὴν κατηγορίαν, ὅπως ὠραῖα καὶ καλοθύμῃτα καὶ μὲ ἐπιμέλεια διατυπώθηκε γιὰ τὸ καθένα. Ἐκεῖνες δὲ, ἀφοῦ ἀκούσουν, θὰ ρωτήσουν : τί λοιπὸν τὴν ἐκάματε; Σεῖς θὰ πῆτε : τὴν ἀθωώσαμε. Τότε λοιπὸν ἐκεῖνες ποῦ ἔχουν μυαλὸ θὰ ὀργισθοῦν ἐναντίον σας, γιατί τὴν ἐκρίνατε ἄξια νὰ ἔχη τὴν ἴδια θέσῃ καὶ τὰ ἴδια μ' αὐτὲς δικαιώματα μέσα στὴν πολιτεία καὶ στὰ ἱερά. Ὅσες δὲ εἶναι ἀνόητες, φανερὰ δείχνετε σ' αὐτὲς

- δείκνυτε ποιεῖν ὅ τι ἂν βούλωνται, ὡς ἄδειαν ὑμῶν καὶ τῶν νόμων δεδωκότων. Δόξετε γὰρ ὀλιγώρως καὶ ὀρθύμως φέροντες ὁμογνόμονες καὶ αὐτοὶ εἶναι τοῖς ταύτης τρόποις.
- 112 Ὡστε πολὺ μᾶλλον ἐλυσιτέλει μὴ γενέσθαι τὸν ἀγῶνα τοιτονοῖ ἢ γενόμενον ἀπορηφίσασθαι ὑμᾶς. Κομιδῇ γὰρ ἤδη παντελῶς ἐξουσία ἐστὶ ταῖς πόρταις συνοικεῖν οἷς ἂν βούλωνται, καὶ τοὺς παῖδας φάσκειν ὅδ' ἂν τύχῳσιν εἶναι· καὶ οἱ μὲν νόμοι ἄκυροι ὑμῖν ἐσονται, οἱ δὲ τρόποι τῶν ἐταιρῶν κύριοι ὅ τι βούλωνται διαπράττεσθαι. Ὡστε καὶ ὑπὲρ τῶν πολιτῶν σκοπεῖτε, τοῦ μὴ ἀνεκδότους γίγνεσθαι τὰς τῶν πηνήτων θυγατέρας. Νῦν μὲν γάρ, κὰν ἀπορηθῆ τις, ἰκανὴν περὶ αὐτῆς ὁ νόμος συμβάλλεται, ἂν καὶ ὅποσιον μετρίαν ἢ φύσις ὕψιν ἀποδῶ· προσηλακισθέντος δὲ τοῦ νόμου ὕψ' ὑμῶν ἀποφυγούσης ταύτης, καὶ ἀκύρου γενομένου, παντελῶς ἤδη ἢ μὲν τῶν πορνῶν ἐργασία ἴξει εἰς τὰς τῶν πολιτῶν θυγατέρας, δι' ἀπορίαν ὅσαι ἂν μὴ δύνωνται ἐκδοθῆναι, τὸ δὲ τῶν ἐλευθέρων γυναικῶν ἀξίωμα εἰς τὰς εταῖρας, ἂν ἄδειαν λάβωσι τοῦ ἐξεῖναι αὐταῖς παιδοποιεῖσθαι ὡς ἂν βούλωνται καὶ τελετῶν καὶ ἱερῶν καὶ τιμῶν μετέχειν τῶν ἐν τῇ πόλει. Ὡστε εἰς ἕκαστος ὑμῶν νομιζέτω, ὁ μὲν ὑπὲρ γυναικός, ὁ δ' ὑπὲρ θυγατρός, ὁ δ' ὑπὲρ μητρός, ὁ δ' ὑπὲρ τῆς πόλεως καὶ τῶν νόμων καὶ τῶν ἱερῶν τὴν ψῆφον φέρειν, τοῦ μὴ ἐξ ἴσου φανῆναι ἐκεῖνας τιμωμένας ταύτη τῇ πόρῃ, μηδὲ τὰς μετὰ πολλῆς καὶ καλῆς σωφροσύνης καὶ ἐπιμελείας τραφείσας ὑπὸ τῶν προσηκόντων καὶ ἐκδοθείσας κατὰ τοὺς νόμους, ταύτας ἐν τῷ ἴσῳ φαίνεσθαι μετεχούσας τῇ μετὰ πολλῶν καὶ ἀσελγῶν τρόπων πολλὰκις πολλοῖς ἐκάστης ἡμέρας συγγεγεννημένη, ὡς ἕκαστος ἐβούλετο. Ἠγεῖσθε δὲ μήτ' ἐμὲ τὸν λέγοντα εἶναι Ἀπολλόδωρον μήτε τοὺς ἀπολογησομένους καὶ συνεροῦντας πολίτας, ἀλλὰ τοὺς νόμους καὶ Νέαιραν ταυτηνὶ περὶ τῶν πεπραγμένων αὐτῇ πρὸς ἀλλήλους δικάζεσθαι. Καὶ ὅταν μὲν ἐπὶ τῆς κατηγορίας γένησθε, τῶν νόμων αὐτῶν ἀκούετε, δι' ὧν οἰκείται ἢ πόλις καὶ καθ' ὅδ' ὁμομόκατε δικάσειν, τί κελεύουσι καὶ τί παραβεβήκασι· ὅταν δὲ ἐπὶ τῆς ἀπολογίας ἦτε, μνημο-

νὰ κάνουν ὅ,τι θέλουν, ἐπειδὴ τοὺς ἔχετε δώσει τὴν ἄδεια σεῖς καὶ οἱ νόμοι. Γιατὶ θὰ θεωρηθῆτε, ἀδιαφορῶντας καὶ ἀμελῶντας, ὅτι συμφωνεῖτε καὶ σεῖς μὲ τὴ συμπεριφορὰ αὐτῆς. Ὡστε πολὺ συμφερότερο θὰ ἦταν καὶ νὰ μὴ γινότανε ἡ δίκη αὐτῆ παρὰ τῶρα, ἀφοῦ ἔγινε, νὰ τὴν ἀθωώσετε. Γιατὶ θὰ ἔχουν βέβαια ἀπόλυτο δικαίωμα πλέον οἱ πόρνες νὰ συζοῦν μὲ ὅποιους θὰ ἤθελαν καὶ νὰ ἰσχυρίζονται ὅτι τὰ παιδιὰ τοὺς εἶναι ἐκείνου μὲ τὸν ὅποιον τυχαῖα θὰ εὕρισκοντο. Καὶ οἱ μὲν νόμοι θὰ εἶναι γιὰ μᾶς ἄκυροι, ἔγκυρα δὲ θὰ εἶναι τὰ κέφια τῶν ἐταιρῶν, νὰ κάνουν ὅ,τι θὰ ἤθελαν.

Ἐπειτα καὶ γιὰ τίς πολίτιδες σκεφθῆτε, γιὰ νὰ μὴ μένουν ἀνύπαντρες οἱ θυγατέρες τῶν φτωχῶν. Γιατὶ τῶρα μὲν, καὶ ἂν καμμιὰ εἶναι φτωχή, ὁ νόμος τῆς συμπληρώνει ἀρκετὰ τὴν προῖκα, ἂν τῆς δώση καὶ ἡ φύσις ὀπωσθήποτε καμμιὰ ὁμορφιά. Ἄν ὅμως ἐξευτελισθῆ ἀπὸ σᾶς ὁ νόμος, ἅμα γλυτώσῃ αὐτῆ, καὶ γίνῃ ἄκυρος, ἀσφαλῶς τότε πλέον ἡ ἐργασία τῶν πορνῶν θὰ φθάσῃ στὶς νοικοκυροπούλες, ὅσες ἀπὸ φτώχια δὲν θὰμποροῦν νὰ παντρευτοῦν· ἡ δὲ τιμητικὴ θέσις τῶν νοικοκυράδων θὰ περιέλθῃ στὶς ἐταῖρες, ἂν αὐτὲς πάρουν τὴν ἄδεια νὰ ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ κάνουν παιδιὰ ὅπως θέλουν καὶ νὰ μετέχουν στὶς ἱεροτελεστίας καὶ στὶς τιμὲς τῆς πόλεως. Ὡστε ὁ καθένας ἂς νομίζῃ ὅτι θὰ δώσῃ τὴν ψῆφο του, ἄλλος ὑπὲρ τῆς συζύγου του, ἄλλος ὑπὲρ τῆς κόρης του, ἄλλος ὑπὲρ τῆς μητέρας του, ἄλλος ὑπὲρ τῆς πόλεως καὶ τῶν νόμων καὶ τῶν ἱερῶν, γιὰ νὰ μὴ τιμῶνται φανερὰ ἐξ ἴσου ἐκεῖνες μὲ αὐτῆ τὴν πόρνη. Μήτε ἐκεῖνες ποὺ ἔχουν ἀνατραφῆ μὲ ἐξαιρετικὴ προσοχὴ καὶ φροντίδα ἀπὸ τοὺς δικούς τους καὶ ἔχουν παντρευτῆ σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους, νὰ ἔχουν προφανῶς τὴν ἴδια θέσις στὴ πολιτεία μὲ αὐτὴν ποὺ πολλὰς φορὲς κάθε μέρα μὲ πολλοὺς ἔχει συνευρεθῆ κατὰ πολλοὺς καὶ αἰσχροὺς τρόπους, ὅπως ὁ καθένας ἤθελε.

Νὰ θεωρήσετε δὲ ὅτι οὔτε ἐγὼ ποὺ μιλῶ εἶμαι ὁ Ἀπολλόδωρος, μήτε αὐτοὶ ποὺ θὰ ἀπολογηθοῦν καὶ θὰ συνηγορήσουν εἶναι πολίτες· ἀλλὰ ὅτι δικάζονται μεταξὺ τῶν οἱ νόμοι καὶ ἡ Νέαιρα, γιὰ ὅσα αὐτῆ ἔχει διαπράξει. Καὶ ὅταν ἐξετάζετε τὴν κατηγορία, νὰ ἀκούτε τοὺς νόμους αὐτοὺς μὲ τοὺς ὁποίους κυβερνᾶται ἡ πόλις καὶ σύμφωνα μὲ τοὺς ὁποίους ἔχετε ὀρκισθῆ (87) ὅτι θὰ δικάζετε, τί διατάζουν καὶ τί αὐτοὶ, ποὺ δικάζονται, ἔχουν παραβῆ. Ὅταν δὲ φθάσετε στὴν ἀπολογία, ἔχοντας στὴ μνήμη σας τί κατηγοροῦν οἱ

νεύοντες τὴν τῶν νόμων κατηγορίαν καὶ τὸν ἔλεγχον τῶν εἰρημένων, τὴν τε ὄψιν αὐτῆς ἰδόντες, ἐνθυμείσθε τοῦτο μόνον, εἰ Νέαιρα οὕσα ταῦτα διαπέπρακται.

116 Ἄξιον δὲ κάκεινο ἐνθυμηθῆναι, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι Ἀρχίαν τὸν ἱεροφάντην γενόμενον, ἐξελεγχθέντα ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἀσεβεῖν θύοντα παρὰ τὰ πάτρια, τὰς θυσίας, ἐκολάσατε ὑμεῖς, καὶ ἄλλα τε κατηγορήθη αὐτοῦ καὶ ὅτι Σινώπη τῇ ἑταίρα Ἀλφῶις ἐπὶ τῆς ἐσχάρας τῆς ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ προσαγοῦσιν ἱερεῖον θύσειεν, οὐ νομίμου ὄντος ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἱερεῖα θύειν, οὐδ' ἐκείνου οὕσης τῆς θυσίας, ἀλλὰ τῆς ἱερείας. Οὐκοῦν δεινὸν τὸν μὲν καὶ ἐκ γένους ὄντα τοῦ Εὐμολπιδῶν καὶ προγόνων καλῶν κάγαθῶν καὶ πολίτην τῆς πόλεως, ὅτι ἐδόκει τι παραβῆναι τῶν νομίμων, δοῦναι δίκην· καὶ οὐθ' ἢ τῶν συγγενῶν οὐθ' ἢ τῶν φίλων ἐξαιτήσις ὠφέλησεν αὐτόν, οὐθ' αἱ λειτουργίαι ἄς ἐλειτούργησε τῇ πόλει αὐτὸς καὶ οἱ πρόγονοι αὐτοῦ, οὕτε τὸ ἱεροφάντην εἶναι, ἀλλ' ἐκολάσατε δόξαντα ἀδικεῖν· Νέαιραν δὲ ταυτηνὴν εἶς τε τὸν αὐτὸν θεὸν τοῦτον ἠσεβηκυῖαν καὶ τοὺς νόμους, καὶ αὐτὴν καὶ τὴν θυγατέρα αὐτῆς, οὐ τιμωρήσασθε;

118 Θανμάζω δ' ἔγωγε τί ποτε καὶ ἐροῦσι πρὸς ὑμᾶς ἐν τῇ ἀπολογίᾳ, πότερον ὡς ἀστὴ ἐστὶ Νέαιρα αὕτη καὶ κατὰ τοὺς νόμους συνοικεῖ αὐτῷ; ἀλλὰ μεμαρτύρηται ἑταίρα οὕσα καὶ δούλη Νικαρέτης γεγενημένη. Ἄλλ' οὐ γυναῖκα εἶναι αὐτοῦ, ἀλλὰ παλλακὴν ἔχειν ἔνδον; ἀλλ' οἱ παῖδες ταύτης ὄντες καὶ εἰσηγμένοι εἰς τοὺς φράτερας ὑπὸ Στεφάνου καὶ ἢ θυγάτηρ ἀνδρὶ Ἀθηναίῳ ἐκδοθεῖσα περιφανῶς αὐτὴν ἀποφαινοῦσι γυναῖκα ἔχοντα. Ὡς μὲν τοίνυν οὐκ ἀληθὴ ἐστὶ τὰ κατηγορημένα καὶ μεμαρτυρημένα, οὕτ' αὐτὸν Στέφανον οὐτ' ἄλλον ὑπὲρ τούτου οἶμαι ἐπιδείξειν, ὡς ἐστὶν ἀστὴ Νέαιρα αὕτη· ἀκοῦω δὲ αὐτὸν τοιοῦτόν τι μέλλειν ἀπολογεῖσθαι, ὡς οὐ γυναῖκα ἔχει αὐτὴν, ἀλλ' ἑταίραν, καὶ οἱ παῖδες οὐκ εἰσὶ ταύτης, ἀλλ' ἐξ ἑτέρας γυναικὸς αὐτῷ ἀστῆς,

120 ἢν φησι πρότερον γῆμαι συγγενῆ αὐτοῦ. Πρὸς δὲ τὴν ἀναί-

νόμοι καὶ τὸν ἔλεγχον αὐτῶν ποῦ ἔχουν εἰπωθῆ καὶ ἀφοῦ ἰδῆτε τὴν ὄψιν αὐτῆς, θυμηθῆτε τοῦτο μόνον: ἕάν, σάν Νέαιρα ποῦ εἶναι, τὰ ἔχη κάμει αὐτά.

Ἄξιζοι δὲ νὰ θυμηθῆτε καὶ ἐκεῖνο, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 11 ὅτι δηλ. ὅταν ὁ Ἀρχίας, ποῦ ἔγινε ἱεροφάντης (88), ἀποδείχθηκε στὸ δικαστήριον, ὅτι ἀσέβησε, ἐπειδὴ ἔθυσίασε παρὰ τὰ πατροπαράδοτα, σεῖς τὸν ἐτιμωρήσατε· καὶ γιὰ ἄλλα τὸν κατηγόρησαν καὶ ὅτι κατὰ τὰ Ἀλφῶ (89) ἔθυσίασε γιὰ τὴν Σινώπη τὴν ἑταίρα στὴν ἐσχάρα, ποῦ βρῖσκειται στὴν αὐτῇ στῆν Ἐλευσίνα, σφάγιο ποῦ τὸ ἔφερε αὕτη, ἐνῶ δὲν ἐπιτρέπεται κατὰ τὴν ἡμέρα ἐκείνη νὰ θυσιάζου σφάγια, οὕτε αὐτὸς εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ τελέσῃ τὴ θυσία ἀλλὰ ἡ ἱερεία. 11 Εἶναι λοιπὸν φοβερὸ ἐκεῖνος μὲν, ἂν καὶ ἦταν ἀπὸ τὸ γένος τῶν Εὐμολπιδῶν (90) καὶ ἀπὸ εὐγενεῖς προγόνους καὶ Ἀθηναῖος πολίτης, ἐπειδὴ ἔθεωρήθη, ὅτι ἔκαμε κάποια παράβαση τῶν καθιερωμένων, νὰ τιμωρηθῆ; καὶ οὕτε οἱ παρακλήσεις τῶν συγγενῶν καὶ τῶν φίλων τὸν ὠφέλησαν οὕτε οἱ λειτουργίαι (91) ποῦ ἀνέλαβε χάριν τῆς πόλεως αὐτὸς καθὼς καὶ οἱ πρόγονοί του, οὕτε τὸ ὅτι ἦταν ἱεροφάντης, ἀλλὰ τὸν ἐτιμωρήσατε, ἐπειδὴ ἐκρίνατε ὅτι διέπραξε ἀδίκημα. Τὴν Νέαιρα δὲ αὐτὴν ἐδῶ, ἐνῶ ἔχει ἀσεβῆσει στὸν ἴδιο θεὸ καὶ στοὺς νόμους καὶ αὐτὴ καὶ ἡ θυγατέρα της, δὲν θὰ τὴν τιμωρήσετε;

Ἐγὼ τουλάχιστον ἀπορῶ, τί τάχα θὰ ποῦν σὲ σᾶς κατὰ 1 τὴν ἀπολογία τους, ποῖο ἀπὸ τὰ δύο; Ὅτι δῆθεν εἶναι ἀστὴ ἡ Νέαιρα καὶ νομίμως συζῆ μὲ ἀστόν; ἀλλὰ ἔχει ἀποδειχθῆ μὲ μάρτυρες ὅτι εἶναι ἑταίρα καὶ ἔχει γίνε δούλη τῆς Νικαρέτης. Ἡ δὲ ὅτι εἶναι γυναῖκα αὐτοῦ, ἀλλὰ ὅτι τὴν ἔχει σπῆτι του γιὰ παλλακίδα (92); ἀλλὰ τὰ παιδιὰ ποῦ εἶναι δικὰ της καὶ ἔχουν εἰσαχθῆ στοὺς φράτερας ἀπὸ τὸν Στέφανο, καὶ ἡ θυγατέρα της ποῦ τὴν πάντρεψαν μὲ ἀστό, ὀλοφάνερα ἀποδείχνουν ὅτι τὴν ἔχει γυναῖκα.

Ὅτι λοιπὸν δὲν εἶναι ἀλήθεια ὅσα εἶπα στὴν κατηγορία καὶ ὅσα ἔχουν ἀποδειχθῆ μὲ μάρτυρες, οὕτε ὁ ἴδιος ὁ Στέφανος οὕτε ἄλλος γιὰ ὑπεράσπιση αὐτοῦ νομίζω ὅτι θὰ ἀποδείξῃ, οὕτε ὅτι ἡ Νέαιρα εἶναι ἀστὴ. 1

Ἀκοῦω ὅμως ὅτι αὐτὸς πρόκειται κάτι τέτοιο νὰ πῆ στὴν ἀπολογία του: ὅτι δῆθεν δὲν τὴν ἔχει γυναῖκα, ἀλλ' ἑταίρα, καὶ ὅτι τὰ παιδιὰ δὲν εἶναι ἀπ' αὐτὴν, ἀλλὰ τὰ ἔχει ἀπὸ ἄλλῃ γυναῖκα ἀστῆ, ποῦ λέγει ὅτι τὴν παντρεύτηκε πρωτότερα ἀπὸ τὸ ἴδιο γένος. Γιὰ νὰ τὸν ἀπαλλάξω ἀπὸ τὸ νὰ μιλήσῃ 1

δειαν αὐτοῦ τοῦ λόγου καὶ τὴν παρασκευὴν τῆς ἀπολογίας καὶ τῶν μαρτυρεῖν αὐτῷ παρεσκευασμένων πρόκλησιν αὐτὸν προεκαλεσάμην ἀκριβῆ καὶ δικαίαν, δι' ἧς ἐξῆν ὑμῖν πάντα τάληθῆ εἶδέναι, παραδοῦναι τὰς θεραπεΐνας τὰς Νεαίρας τότε προσκαρτερούσας, ὅτ' ἦλθεν ὡς Στέφανον ἐκ Μεγάρων, Θρατταν καὶ Κοκκαλίην, καὶ ἄς ὕστερον παρὰ τούτων οὐσα ἐκτίσαστο, Ξεννίδα καὶ Δροσίδα· αἱ ἴσασιν ἀκριβῶς 121 Πρόξενόν τε τὸν τελευτήσαντα καὶ Ἀρίστονα τὸν νῦν ὄντα καὶ Ἀντιδωρίδην τὸν σταδιοδρομοῦντα καὶ Φανῶ τὴν Στρυβήλην καλουμένην, ἣ Θεογένει τῷ βασιλεύσαντι συνώκησε, Νεαίρας ὄντας. Καὶ ἐὰν φαίνεται ἐκ τῆς βασάνου γήμας Στέφανος οὐτοσί ἀστὴν γυναικα καὶ ὄντες αὐτῷ οἱ παῖδες οὗτοι ἐξ ἐτέρας γυναικῶς ἀστῆς καὶ μὴ Νεαίρας, ἤθελον ἀφίστασθαι τοῦ ἀγῶνος· καὶ μὴ εἰσέναι τὴν γραφὴν ταύτην. 122 Τὸ γὰρ συνοικεῖν τοῦτ' ἔστιν, ὅς ἂν παιδοποιῶνται καὶ εἰσαγῆ εἰς τε τοὺς φράτερας καὶ δημότας τοὺς νείεις, καὶ τὰς θυγατέρας ἐκδιδῶ ὡς αὐτοῦ οὐσας τοῖς ἀνδράσι. Τὰς μὲν γὰρ ἑταίρας ἡδονῆς ἐνεκ' ἔχομεν, τὰς δὲ παλλακὰς τῆς καθ' ἡμέραν θεραπείας τοῦ σώματος, τὰς δὲ γυναικὰς τοῦ παιδοποιεῖσθαι γνησίως καὶ τῶν ἐνδον φύλακα πιστὴν ἔχειν. "Ὡστ' εἰ πρότερον ἔγημε γυναικα ἀστὴν, καὶ εἰσὶν οὗτοι οἱ παῖδες ἐξ ἐκείνης καὶ μὴ Νεαίρας, ἐξῆν αὐτῷ ἐκ τῆς ἀκριβοστάτης μαρτυρίας ἐπιδειξάι, παραδόντι τὰς θεραπεΐνας 123 ταύτας. "Ὡς δὲ προεκαλεσάμην, τούτων ὑμῖν τὴν τε μαρτυρίαν καὶ τὴν πρόκλησιν ἀναγνώσεται. Λέγε τὴν μαρτυρίαν, ἔπειτα τὴν πρόκλησιν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ

[Ἴπποκράτης Ἴπποκράτους Προβαλίσσιος, Δημοσθένους Δημοσθένους Παταινεύς, Διοφάνης Διοφάνους Ἀλωπεκῆθεν, Διομένης Ἀρχελάου Κυδαθηναεὺς, Δεινίας Φορμίδου Κυδαντίδης, Λυσίμαχος Λυσίππου Αἰγυλιεὺς μαρτυροῦσι παρῆναι ἐν ἀγορᾷ ὅτ' Ἀπολλόδωρος προεκαλεῖτο Στέφανον, ἀξίων παραδοῦναι εἰς βάσανον τὰς θεραπεΐνας περὶ ὧν ἠτιᾶτο Ἀπολλόδωρος Στέφανον περὶ Νε-

ἀδιάντροπα, καὶ ἀπὸ τὸν κόπο νὰ ἐτοιμάσῃ ἀπολογία καὶ νὰ δασκαλέψῃ ἐκείνους ποὺ θὰ παρουσιαστοῦν γιὰ μάρτυρες ὑπερασπίσεως, τοῦ ἕκαστα τὴν ἐξῆς σαφῆ καὶ δικαία ἐπίσημη πρόκληση⁽⁹³⁾, μὲ τὴν ὁποία θὰ μπορούσατε νὰ ἐξακριβώσετε τὴν ἀλήθεια: τοῦ ζήτησα νὰ παραδώσῃ τις δοῦλες ποὺ εἶχε τότε μαζί της ἡ Νεαίρα, ὅταν ἦλθε στὸν Στέφανο ἀπὸ τὰ Μέγαρα, δηλ. τὴν Θραῦσσα καὶ τὴν Κοκκαλίην, καὶ κείνες ποὺ ἀγόρασε ἔπειτα ὅταν ἐζοῦσε μὲ τὸν Στέφανο δηλ. τὴν Ξεννίδα καὶ τὴ Δροσίδα. Αὐτὲς ξέρουν θετικὰ ὅτι ὁ Πρόξενος ποὺ πέθανε καὶ ὁ Ἀρίστον ποὺ ζῆ καὶ ὁ Ἀντιδωρίδης ποὺ εἶναι δρομεὺς καὶ ἡ Φανῶ ποὺ λεγότανε Στρυβήλη, αὐτὴ ποὺ παντρεύτηκε τὸν Θεογένη ποὺ ἔγινε «βασιλεύς», εἶναι παιδιὰ τῆς Νεαίρας. Καὶ ἂν ἀποδειχθῆ ἀπὸ τὴ βάσανο⁽⁹⁴⁾ ὅτι ὁ Στέφανος παντρεύτηκε ἀστὴν καὶ ὅτι τὰ παιδιὰ αὐτὰ τὰ ἔχει ἀπὸ ἄλλη 12 γυναικῶς ἀστῆ καὶ ὄχι ἀπὸ τὴ Νεαίρα, θὰ παραιτούμην ἀπὸ τὸν δικαστικὸ ἀγῶνα καὶ δὲν θὰ ζητοῦσα τὴν ἐκδίκαση τῆς ὑποθέσεως, γιὰτὶ αὐτὸ θὰ πῆ (συνοικήσις), δηλ. νὰ κἀνη παιδιὰ 1: καὶ νὰ ἐγγράφῃ τὰ παιδιὰ του στοὺς φράτορες καὶ στοὺς δημότες καὶ νὰ παντρεύῃ τις θυγατέρες του σὰν δικῆς του μὲ πολίτες. Γιατὶ τίς μὲν ἑταίρες τίς ἔχομε γιὰ τὴν ἡδονή, τίς παλλακίδες γιὰ τὴν καθημερινὴ περιποίηση τοῦ σώματος καὶ τίς γυναικὲς γιὰ νὰ μᾶς κἀνουν γνήσια παιδιὰ καὶ νὰ τίς ἔχομε πιστοὺς φύλακες τοῦ σπιτιοῦ. "Ὡστε, ἂν παντρεύτηκε πρωτύτερα γυναικα ἀστῆ καὶ τὰ παιδιὰ αὐτὰ εἶναι ἀπὸ ἐκείνην καὶ ὄχι τῆς Νεαίρας, μπορεῖ αὐτὸς νὰ τὸ ἀποδείξῃ μὲ ἀκριβέστατη μαρτυρία παραδίδοντας αὐτὲς τίς θεραπαινίδες. "Ὅτι δὲ ἕκαστα τὴν πρόκληση, θὰ σᾶς 1 ἀναγνώσῃ (ὁ γραμματεὺς) καὶ τὴ μαρτυρία καὶ τὴν πρόκληση. Ἐλέγε τὴν μαρτυρία, ἔπειτα τὴν πρόκληση.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ

[Ὁ Ἴπποκράτης τοῦ Ἴπποκράτη Προβαλίσσιος, ὁ Δημοσθένης τοῦ Δημοσθένη Παταινεύς, ὁ Διοφάνης τοῦ Διοφάνη ἀπὸ τὴν Ἀλωπεκῆ, ὁ Διομένης τοῦ Ἀρχελάου ἀπὸ τὸ Κυδαθηναίον, ὁ Δεινίας τοῦ Φορμίδη ἀπὸ τὴν Κυδαντίδα, ὁ Λυσίμαχος τοῦ Λυσίππου Αἰγυλιεὺς μαρτυροῦν ὅτι ἦσαν παρόντες στὴν ἀγορά, ὅταν ὁ Ἀπολλόδωρος προεκαλεσε τὸν Στέφανο προβάλλοντας τὴν ἀξίωση νὰ παραδώσῃ σὲ βάσανο τίς θεραπαινίδες, γιὰ κείνα ποὺ κατηγοροῦσε ὁ Ἀπολλόδωρος τὸν Στέφανο

αίρας· Στέφανον δ' οὐκ ἐθέλησαι παραδοῦναι τὰς θερα-
παίνας· τὴν δὲ πρόκλησιν εἶναι ἢν παρέχεται Ἀπολλό-
δωρος.]

124 Λέγε δὴ αὐτὴν τὴν πρόκλησιν, ἢν προῦκαλούμην ἐγὼ
Στέφανον τουτονί.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ

[Τάδε προῦκαλεῖτο Ἀπολλόδωρος Στέφανον περὶ ὧν
τὴν γραφὴν γέγραπται, Νεαίραν ξένην οὖσαν ἀστῶ συνοι-
κεῖν, ἔτοιμος ὧν τὰς θεραπαίνας παραλαμβάνειν τὰς Νε-
αίρας, ἃς ἐκ Μεγάρων ἔχουσα ἦλθε, Θραῦτταν καὶ Κοκκα-
λίην, καὶ ἃς ὕστερον παρὰ Στεφάνῳ ἐκτήσατο, Ξεννίδα
καὶ Δροσίδα, τὰς εἰδυίας ἀκριβῶς περὶ τῶν παιδῶν τῶν
Νεαίρας ὅτι ἐκ Στεφάνου εἰσί, Πρόξενός τε ὁ τελευταίος
καὶ Ἀρίστων ὁ νῦν ὧν καὶ Ἀντιδιωρίδης ὁ σταδιοδρομῶν
καὶ Φανῶ, ἐφ' ᾧ τε βασανίσαι αὐτάς. Καὶ εἰ μὲν ὁμολο-
γοῖεν ἐκ Στεφάνου εἶναι καὶ Νεαίρας τούτους τοὺς παῖδας
πεπρωσθαι Νεαίραν κατὰ τοὺς νόμους καὶ τὰς παῖδας ξέ-
νους εἶναι· εἰ δὲ μὴ ὁμολογοῖεν ἐκ ταύτης εἶναι αὐτοὺς,
ἀλλ' ἐξ ἑτέρας γυναικὸς ἀστῆς, ἀρίστασθαι τοῦ ἀγῶνος
ἤθελον τοῦ Νεαίρας, καὶ εἰ τι ἐκ τῶν βασάνων βλαφθεῖ-
σαν αἱ ἄνθρωποι, ἀποτίνειν ὅ τι βλαβείησαν.]

125 Ταῦτα προκαλεσαμένου ἐμοῦ, ἄνδρες δικασταί, Στέ-
φανον τουτονί οὐκ ἠθέλησε δέξασθαι. Οὐκ ὄντων ἤδη δοκεῖ
ὑμῖν δεδικασθαι ὑπ' αὐτοῦ Στεφάνου τουτονί, ὃ ἄνδρες δι-
κασταί, ὅτι ἔνοχός ἐστι τῇ γραφῇ Νεαίρα ἢν ἐγὼ αὐτὴν
ἐγραψάμην, καὶ ὅτι ἐγὼ μὲν ἀληθῆ εἴρηκα πρὸς ὑμᾶς καὶ
τὰς μαρτυρίας παρεσχόμην ἀληθεῖς, οὐτοσί δ' ὅτι ἂν λέγη
πάντα ψεύσεται, καὶ ἐξελέγξει αὐτὸν αὐτὸν ὅτι οὐδὲν ὑγιᾶς
λέγει, οὐκ ἐθέλησας παραδοῦναι εἰς βασάνους τὰς θερα-
παίνας ἃς ἐγὼ ἐξήτουν αὐτόν;

126 Ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τοῖς θεοῖς, εἰς
οὓς οὐτοί ἡσεβήκασι, καὶ ἐμαυτῶ τιμωρῶν κατέστηρά τε

γὰ τὴ Νεαίρα. Ὁ Στέφανος δὲ μὴ δὲν θέλησε νὰ παρα-
δώσῃ τις θεραπαίνιδες· ἢ δὲ πρόκληση εἶναι ὅπως τὴν
παρουσιάζει ὁ Ἀπολλόδωρος.]

Λέγε λοιπὸν αὐτὴ τὴν πρόκληση, ὅπως ἐγὼ προκά-
λεσα αὐτὸν ἐδῶ τὸ Στέφανο. 12

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ

[Γιὰ τὰ ἀκόλουθα προκάλεσε ὁ Ἀπολλόδωρος τὸν
Στέφανο, σχετικὰ μὲ ὅσα τὸν κατηγορεῖ, ὅτι δηλ. ἡ Νε-
αίρα εἶναι ξένη καὶ συνοικεῖ μὲ ἀστὸν, καὶ εἶναι ἔτοι-
μος νὰ παραλάβῃ τις θεραπαίνιδες τῆς Νεαίρας, αὐτὲς
ποῦ εἶχε ὅταν ἦλθε ἀπὸ τὰ Μέγαρα, τὴ Θραῦσσα δηλ.
καὶ τὴν Κοκκαλίην, καὶ κείνες ποῦ ὕστερα ἀγόρασε
ὅταν συζοῦσε μὲ τὸν Στέφανο, τὴν Ξεννίδα δηλ. καὶ τὴ
Δροσίδα, ποῦ ξέρουν καλὰ ἂν τὰ παιδιὰ ποῦ ἔχει ἢ
Νεαίρα εἶναι ἀπὸ τὸν Στέφανο, ὁ Πρόξενος δηλ. ποῦ
πέθανε καὶ ὁ Ἀρίστων ποῦ ζῆ καὶ ὁ Ἀντιδιωρίδης ποῦ
εἶναι δρομεὺς καὶ ἡ Φανῶ, ὑπὸ τὸν ὄρο νὰ τις ὑπο-
βάλλῃ σὲ βάσανο. Καὶ ἂν ὁμολογήσουν ὅτι τὰ παιδιὰ
αὐτὰ εἶναι ἀπὸ τὸν Στέφανο καὶ τὴ Νεαίρα, νὰ που-
ληθῇ ἢ Νεαίρα σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους καὶ τὰ παι-
διὰ νὰ θεωροῦνται ξένοι. Ἐὰν δὲ ὁμολογήσουν ὅτι
δὲν εἶναι ἀπ' αὐτὴν, ἀλλὰ ἀπὸ ἄλλῃ γυναῖκα ἀστῆ,
θὰ παραιτηθῶ ἀπὸ τὸν ἐναντίον τῆς Νεαίρας δικα-
στικὸν ἀγῶνα, καὶ ἂν οἱ γυναῖκες πάθουν τίποτε
ἀπὸ τὰ βάσανα θὰ τις ἀποζημιώσω γιὰ ὅ,τι πάθουν.]

Ἐνῶ γι' αὐτὰ ἕκαμα ἐγὼ τὴν πρόκληση, κύριοι δικα-
σταί, στὸν Στέφανο, αὐτὸς δὲν θέλησε νὰ δεχθῇ. 11

Δὲν νομίζετε λοιπὸν, κύριοι δικασταί, ὅτι ἔχει πιά κριθῆ
ἀπ' αὐτὸν τὸν ἴδιο τὸν Στέφανο, ὅτι ἢ Νεαίρα εἶναι ἔνοχη,
σύμφωνα μὲ τὴν καταγγελία ποῦ ἐγὼ ὑπέβαλα ἐναντίον της;
καὶ ὅτι ἐγὼ μὲν ἔχω μιλήσει εὐλικρινῶς σὲ σᾶς καὶ σᾶς
παρουσίασα ἀληθινὰς μαρτυρίας, αὐτὸς δὲ ἐδῶ, ὅ,τι κι' ἂν
πῆ, ὅλα θὰ εἶναι ψέματα, καὶ θὰ ἀποδείξῃ αὐτὸς ἑαυτὸν ὅτι
δὲν λέγει τίποτε σωστό, ἀφοῦ δὲν θέλησε νὰ παραδώσῃ σὲ
βάσανο τις θεραπαίνιδες ποῦ ἐγὼ ζήτησα ἀπ' αὐτόν;

Ἐγὼ λοιπὸν, κύριοι δικασταί, ἀπὸ σεβασμὸ πρὸς τοὺς θε-
οὺς, στοὺς ὁποίους αὐτοὶ ἀσεβήσαν, καὶ πρὸς τὸν ἐχυτὸ μου ἐκί- 1

τουτοισί εἰς ἀγῶνα καὶ ὑπὸ τὴν ὑμετέρον ψῆφον ἤγαγον.
 Καὶ ὑμᾶς δὲ χρὴ νομίσαντας μὴ λαθεῖν τοὺς θεοὺς, εἰς οὓς
 οὗτοι παρανομήκασιν, ὅτι ἂν ἕκαστος ὑμῶν ψηφίσῃται,
 ψηφίσασθαι τὰ δίκαια καὶ τιμωρεῖν μάλιστα μὲν τοῖς θεοῖς,
 ἔπειτα δὲ καὶ ὑμῖν αὐτοῖς. Καὶ ταῦτα ποιήσαντες δόξετε
 πᾶσι καλῶς καὶ δικαίως δικάσαι ταύτην τὴν γραφήν, ἣν
 Νεαίραν ἐγὼ ἐγραψάμην, ξένην οὖσαν ἀστῶ σννοικεῖν.

νησα αὐτὸν τὸν δικαστικὸν ἀγῶνα καὶ τὸν ἔφερα στή δική σας
 κρίση. Καὶ σεῖς πρέπει, ἀφοῦ λάβετε ὑπ' ὄψιν σας ὅτι δὲν θὰ
 λησμονήσουν οἱ θεοί, πρὸς τοὺς ὁποίους αὐτοὶ ἔχουν παρα-
 νομήσει, ὅτιδὴποτε καθέννας ἀπὸ σᾶς ψηφίσῃ, νὰ ἐκδώσετε
 δικαίαν ἀπόφαση καὶ νὰ τιμωρήσετε κυρίως μὲν χάριν τῶν
 θεῶν, ἔπειτα δὲ χάριν τοῦ ἑαυτοῦ σας. Ἄν κάμετε αὐτό,
 θὰ πῆ ὅλος ὁ κόσμος ὅτι καλὰ καὶ δίκαια ἐκρίνατε αὐτὴ τὴν
 καταγγελία, πού ἐγὼ ὑπέβαλα ἐναντίον τῆς Νεαίρας, ὅτι
 δηλ. ἐνῶ εἶναι ξένη, συζῆ μὲ αὐτόν.